

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 24 november justerades.

§ 2 Avsägelser

Andre vice talmannen meddelade

att *Olof Lavesson* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i Europarådets svenska delegation och

att *Jenny Petersson* (M) avsagt sig uppdragen som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet och arbetsmarknadsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Moderaternas riksdagsgrupp anmält Tobias Billström som ledamot i Europarådets svenska delegation, Maria Malmer Stenergard som suppleant i skatteutskottet och Sten Bergheden som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet samt att Miljöpartiets riksdagsgrupp anmält Mats Pertoft som suppleant i justitieutskottet under Annika Hirvonen Falks ledighet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i Europarådets svenska delegation

Tobias Billström (M)

suppleant i skatteutskottet

Maria Malmer Stenergard (M)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet

Sten Bergheden (M)

suppleant i justitieutskottet
Mats Pertoft (MP)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:235

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:235 Det nya vapendirektivet
av Sten Bergheden (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 15 januari 2016.

Stockholm den 8 december 2015

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2015/16:236

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:236 Vapendirektivet som ett hot mot landets jägare och skyttar

av Boriana Åberg (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 18 december.

Stockholm den 7 december 2015

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2015/16:249

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:249 Utsläppskrav för fordon
av Rickard Nordin (C)

Klimat- och miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 7 december 2015

Miljö- och energidepartementet

Åsa Romson (MP)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2015/16:67 till justitieutskottet

Skrivelse

2015/16:66 till civilutskottet

Motion

2015/16:3280 till socialutskottet

§ 6 Arbetsmarknad och arbetsliv

*Arbetsmarknad
och arbetsliv*

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2015/16:AU2

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (prop. 2015/16:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Nu ska vi debattera utgiftsområde 14, Arbetsmarknad och arbetsliv. Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2 från Moderaterna och den alliansgemensamma reservationen 11.

Svensk ekonomi är inne i en återhämtningsfas. Bnp-tillväxten är relativt god, och uppgången förklaras av bland annat inhemska faktorer som ökad hushållskonsumtion och ökade bostadsinvesteringar. De senaste årens finanspolitiska stimulanser, huvudsakligen skattesänkningar, har bidragit till detta.

Exporten har dessutom stärkts i takt med att den europeiska skuldskrisen stabiliserats, vilket är glädjande. Även antalet sysselsatta fortsätter att öka, mycket tack vare de viktiga strukturreformer som gjordes i Sverige före 2014.

Detta är den ljusa bilden av arbetsmarknaden, herr talman. Men det finns en annan sida också, som är något mörkare. Låt mig nämna tre utmaningar som jag ser.

För det första ser vi ett utanförskap växa fram, ett nytt utanförskap där främst unga utan gymnasieutbildning men också utrikes födda har väldigt svårt att få in en fot på svensk arbetsmarknad.

I går kom Arbetsförmedlingens prognos, som visar att man om bara drygt ett år, 2017, räknar med att sex av tio i arbetslöshet är utrikes födda. I oktober i år hade 120 000 av de inskrivna på Arbetsförmedlingen en utbildningsnivå som motsvarar högst grundskola, och den gruppen väntas öka.

Det är något att ta på stort allvar, annars är risken att utanförskapet breder ut sig och bidragsberoendet blir ännu större. Jag vill påstå att vi har ett jobbunderskott för personer med låg utbildning. Det går drygt tre personer med kort utbildning per jobb utan krav på särskilda kvalifikationer.

Det är tydligt att konkurrensen om jobb som inte kräver särskilda kvalifikationer är stor, men vi behöver samtidigt höja utbildningsnivån hos

dem som har de allra svåraste förutsättningarna: de som inte ens har grundskola. Men vi kommer fortfarande att ha ett jobbunderskott för dessa, för det är inte alla som kan eller vill utbilda sig.

Den andra utmaningen är att långtidsarbetslösheten fortfarande är alldeles för hög och att vägen till jobb ofta känns svår och lång för den som har hamnat i långtidsarbetslöshet. Det finns många som har stått utanför länge. En del av dessa är i sysselsättningsfasen men behöver ta sig vidare. Vi kan aldrig lämna dessa personer i passivitet.

Den tredje stora utmaningen framöver är att på en föränderlig arbetsmarknad som ställer ökade krav behöver rörligheten öka, och vi måste också möjliggöra ett längre arbetsliv.

Både kvinnor och män stannar ibland kvar alltför länge i jobb de inte trivs med, vilket kan leda till ohälsa, eller också handlar det om att man absolut inte känner någon arbetsglädje och att det tar emot att gå till jobbet.

Andra trivs bra men vill ändå utbilda sig och tänker att de borde byta karriär mitt i livet, fast de känner att drivkrafterna att göra det inte är tillräckligt stora.

Herr talman! Vi moderater här i riksdagen har lagt fram konkreta förslag i arbetsmarknadsutskottet och andra utskott som kan möta de utmaningar jag nyss nämnde.

Vi förslår en första-jobbet-anställning, som är en helt ny anställningsform i LAS där man kan lära sig jobbet på jobbet och där man får utbildning som en naturlig del av arbetet. Den ska också vara öppen för företag som inte har kollektivavtal.

Vi vill att de så kallade yrkesintroduktionsavtalen ska utvidgas till att gälla både nyanlända och långtidsarbetslösa.

Vi vill se en utbildningsplikt, vi vill ha fler platser på både komvux och yrkesvux och vi vill förändra skatter och bidrag så att det lönar sig ännu bättre att arbeta, framför allt för dem med lägst inkomster.

Vi vill se fler vägar in för dem som har hamnat i långtidsarbetslöshet. Vi har en gemensam reservation i Alliansen som handlar om att Samhall borde få jobba mer med visstidsanställningar. På Samhall är de duktiga på att hjälpa människor som har stått utanför länge att komma in. Det borde de få göra i ännu större utsträckning. Vi föreslår också matchningsanställningar för långtidsarbetslösa.

När det gäller att förbättra rörligheten föreslår vi ett utvidgat studiestöd för att underlätta omställning mitt i livet. Vi vill att fler erfarna ska kunna stanna kvar längre på arbetsmarknaden, och därför vill vi inte straffbeskatta arbetsgivare som har anställda över 65 år. Vi vill heller inte straffbeskatta dem som jobbar kvar, utan tvärtom vill vi förstärka jobbskatteavdraget från 64 år så att fler stannar kvar längre på arbetsmarknaden.

Allt detta behöver göras på svensk arbetsmarknad.

Herr talman! Mycket av det jag har nämnt som behöver göras för att fler ska gå komma till en egen försörjning ligger utanför utgiftsområde 14. Det handlar om utbildningspolitik, skattepolitik, näringspolitik och finanspolitik.

Men självklart är arbetsmarknadspolitiken viktig, och flera av de saker jag nämnt ligger inom det området. Rätt utformad kan arbetsmarknadspolitiken bidra till en väl fungerande arbetsmarknad, till exempel genom att rusta och matcha individen. Men en sak är klar: Det är inte arbetsmarknadspolitiken som löser arbetslöshetsproblemen.

Ofta när man lyssnar på arbetsmarknadsminister Ylva Johansson beskriver hon att hon ska fixa jobben och få ned arbetslösheten. Men arbetsmarknadspolitiken kan aldrig ensam användas för att minska arbetslösheten, än mindre öka sysselsättningen i någon större utsträckning.

Låt mig citera vad Konjunkturinstitutet skriver i sin lönebildningsrapport: ”Det är inte troligt att nu kända arbetsmarknadspolitiska åtgärder på egen hand kan sänka arbetslösheten och höja sysselsättningen i någon större omfattning.”

Det är här den stora skiljelinjen ligger mellan regeringens och Moderaternas politik. Vi ser att arbetsmarknadspolitiken kan vara ett stöd och öppna fler vägar till jobb. Men jobben i sig blir bara marginellt fler med arbetsmarknadspolitiken.

Problemet för regeringen är att det är just arbetsmarknadspolitik som är deras enda verktyg. I valrörelsen hade man ett högt tonläge med vallöften om traineejobb, extratjänster och 90-dagarsgaranti. Men den typen av arbetsmarknadspolitik fungerar sällan. Dessutom ser vi nu efter 14 månader inga som helst resultat.

Slutligen, herr talman, har vi ett jobbunderskott. Vi behöver fler jobb i ekonomins alla delar. Konjunkturinstitutet bedömer att regeringens politik leder till 15 000–20 000 färre jobb.

När man höjer skatter på jobb och företagande och gör det mindre lönsamt att arbeta blir det färre jobb. Och 15 000–20 000 färre jobb kan inte vägas upp av ett enda traineejobb.

(Applåder)

Anf. 2 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Det är ett nygammalt begrepp som har hamnat i centrum för den moderata retoriken, och det är ”det nya utanförskapet”. Det finns en del som är gamla nog att minnas det gamla utanförskapet. För att rekapitulera hur det var med det begreppet: När man började använda det var det ett begrepp som inte hade någon egentlig definition eller gräns. Det var inte förankrat i några siffror, utan det var mer ett koncept, ett signalord som liksom skulle förmedla en diffus känsla. Efter valet 2006 var man från Moderaternas håll tvungen att definiera det, och då gick man från att ha ett oklart begrepp till att ha ett direkt missvisande, för det man då betraktade som utanförskap var om människor befann sig *innanför* de stödsystem som fanns. Om man till exempel tog emot a-kassa eller försörjningsstöd räknades man som en del av utanförskapet, men om man gav upp och gjorde sig beroende av någon make eller förälder eller helt enkelt inte tog emot något, då var man inte i utanförskap.

Min fråga är egentligen hur det är med begreppet ”det nya utanförskapet”, vad som är nytt med det. Finns det någon mer eller mindre missvisande statistisk definition från Moderaternas sida, eller är det mer en sammanfattning av ett slags kommunalpolitisk feeling hos moderata ledamöter?

Det skulle vara fint att veta det, så att man vet vad man diskuterar när man diskuterar med moderater om de här frågorna.

Prot. 2015/16:43
10 december

Arbetsmarknad
och arbetsliv

Anf. 3 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Jag ska berätta för Ali Esbati vad jag pratar om. Jag pratar om människor som tidigare inte fanns i arbete, trots att de hade arbetsförmåga, som tidigare förtidspensionerades fast de hade arbetsförmåga, som gick hemma år ut och år in därför att den förrförra socialdemokratiska regeringen, med stöd av Vänsterpartiet, glömde bort de människorna och gömde dem.

Man kan definiera detta på olika sätt. Faktum kvarstår att förtidspensioneringarna har minskat. Faktum kvarstår att vi inte längre gömmer och glömmer människor i statistiken. Därför har arbetskraften ökat och delvis också arbetslösheten i de här grupperna, men nu finns man i arbetskraften. Det är jag stolt över – att vi har sett människor.

Nu ser vi att många utrikes födda har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Vi ser att den gruppen riskerar att öka med regeringens politik, som Vänsterpartiet ger stöd till. Den gruppen vill vi uppmärksamma. Vi vill uppmärksamma viktiga samhällsutmaningar och komma med riktig politik. Det var det jag presenterade i mitt anförande. Vi måste ha fler vägar in för den som i dag har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.

Moderaternas svar är inte extratjänster och traineejobb. Moderaternas svar är att underlätta för arbetsgivare att växa och anställa. Moderaternas svar är att hitta nya vägar in för den som har svårt att göra det, till exempel genom en första-jobbet-anställning.

För mig handlar det inte om statistik. För mig handlar det om människor som vi ser och som vi vill hitta vägar in på arbetsmarknaden för.

Anf. 4 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Det bekräftade möjligen en del av mina misstankar, att man inte har så god grund för den här typen av begrepp som man använder. Men jag måste erkänna att jag är något främmande i den moderata verklighetsbeskrivningen – eller människosynen, kanske man kan säga – där det enda sättet man kan vara uppmärksamman och sedd, som Elisabeth Svantesson sa, är att bli utsatt för stigmatisering och ekonomisk bestraffning, för det var ju vad som skedde.

Det var det som hände när ni införde till exempel begreppet utförsäkring, att man på ett magiskt sätt ansågs bli frisk därför att ett visst datum hade passerats. Då skulle man bli sedd. Det är möjligt att någon inte hade sett personen tidigare, och det var synd att det var så. Men framför allt innebar det för människor som själva mycket väl visste vilken situation de befann sig i att de blev ekonomiskt bestraffade. Det är inte att se människor, utan det är att bestraffa människor med något slags idé om att det skulle få dem att bli friska och bli en del av den arbetskraft som man önskar sig.

Jag tror att det mycket tydligt har visat sig att det var ett misslyckande. Jag är glad över att vi i går i riksdagen beslutade att ta bort den stupstocken.

Det är helt riktigt att det finns många människor i vårt land som är utrikes födda och som har det svårt på arbetsmarknaden. Frågan är då vad man gör. Ja, med den politik som ni har är det att vilja att fler ska finnas i det verkliga utanförskapet, utanför kollektivavtalade löner, utanför de trygghetssystem som är kopplade till dem, utanför den gemenskap som det innebär att arbeta tillsammans med andra människor med samma villkor och med samma verklighet och bli en del av samhället.

Det är vad som ligger bakom ert begrepp ”det nya utanförskapet”. Det är bra att veta det.

Prot. 2015/16:43
10 december

Anf. 5 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Det som ligger bakom vår ideologi och politik är att alla människor ska kunna leva på sin egen lön, ibland också på ett litet företag där man kanske inte har kollektivavtal men har en god lön. Jag önskar att Ali Esbati kunde se att det finns arbetsgivare som inte har kollektivavtal som är goda arbetsgivare.

Talet om ekonomisk bestraffning tycker jag är intressant. Ali Esbati vill ju mer än någon annan här i riksdagen bestraffa alla som jobbar. Ali Esbati vill gärna höja skatten för undersköterskan som har det svårt att få ekonomin att gå ihop. Ali Esbati tycker att vi har sänkt skatten för mycket under åren i alliansregeringen, trots att undersköterskan nu har nästan en månadslön mer kvar att leva på per år. Det är inte att bestraffa människor, utan det är att uppmana hårt slit, så att man faktiskt får behålla lite mer av det man själv har tjänat ihop.

Det är tydlig moderat politik, precis som det är tydlig moderat politik att finna fler vägar in på arbetsmarknaden. Jag tycker att det är bättre att man har en lön att leva på än att man fastnar i bidragsberoende, än att man hamnar på en plats i det offentliga som man sedan inte kommer vidare på. Vi måste hitta fler vägar in hos arbetsgivare.

Dessvärre har inte Vänsterpartiet mycket att erbjuda den långtidsarbetslöse eller den arbetslöse när det gäller att hitta breda vägar in på arbetsmarknaden. Det är något som står helt klart.

Anf. 6 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Jag tänkte att vi skulle fortsätta att prata om detta med kollektivavtal.

Det finns en skarp ideologisk skillnad mellan oss socialdemokrater och Moderaterna. Den gäller synen på arbetsmarknaden. Jag kan inte förstå varför Elisabeth Svantesson med enfaset pratar om företag utan kollektivavtal. Kollektivavtal är ju något som stipulerar ordning och reda, som ser till att man får ut sina försäkringar, får sina rättigheter. Men hela tiden är det så viktigt för Elisabeth Svantesson och Moderaterna att se till att prata om dem som inte har kollektivavtal.

Moderaterna håller nu på att ompröva hela sin politik. Man är i omprövningarnas tid. Men då kommer man tyvärr ändå med samma gamla politik. Man pratar om skattesänkningar och så vidare. Men det kanske finns en omprövning som kommer upp till ytan, som kanske har bubblat med länge. Det handlar om synen på arbetsrätten. Ni hade er partistämma då ni fattade beslut om att ni ville göra förändringar när det gäller arbetsrätten. Nu hör vi det återigen, när Svantesson säger att ni vill förändra lagen om anställningsskydd, att det ska gälla även företag utan kollektivavtal, att de skulle kunna få olika stöd.

Varför, Elisabeth Svantesson, är det så viktigt för er moderater att det ska vara färre kollektivavtal och att förändra lagen om anställningsskydd? Ger det fler jobb? Eller är det bara en gammal moderat ideologi som bubblar fram?

Arbetsmarknad
och arbetsliv

Anf. 7 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Det är intressant att ordföranden i arbetsmarknadsutskottet inte läser förslagen lite bättre. Jag tror inte att ordföranden i arbetsmarknadsutskottet Raimo Pärssinen skulle hitta många citat av mig där jag någonsin talar negativt om kollektivavtal – tvärtom. Det är det som skapar grunden på svensk arbetsmarknad.

Min poäng är att det finns företag som inte har det. Det kan till exempel vara familjeföretag. Även dem tycker jag att vi ska öppna dörren för, så att även de kan ta emot människor, till exempel i nystartsjobb och andra typer av insatser. Det är poängen.

Jag har, herr talman, mött Raimo Pärssinen många gånger i de här debatterna. Han talar aldrig någonsin här i riksdagen om hur jobben kan bli fler, hur jobbunderskottet kan lösas eller hur vi ska se till att vi får fler jobb i andra typer av branscher.

Raimo Pärssinen älskar att tala om arbetsrätt och villkor. De är mycket centrala och viktiga, och de kan också påverka arbetsmarknadens funktionssätt på många sätt. Men grunden är, Raimo Pärssinen, att du representerar ett regeringsparti. Konjunkturinstitutet säger att jobben kommer att bli färre än vad de kunde ha blivit för att ni gör som ni alltid har gjort och gör det mindre lönsamt att jobba och för att ni gör som ni alltid har gjort och inte premierar företagande och inte premierar hårt arbete för den som jobbar. Det är det stora problemet och den stora utmaningen.

När det gäller lagen om anställningsskydd vill vi ha en ny anställningsform. Det är det som vi vill se. Vi vill nämligen att unga och nyanlända ska ha lättare att ta sig in på arbetsmarknaden. Det är vårt fokus.

När det gäller att kollektivavtalen inte har en viktig roll att spela säger jag: Lägg inte de orden i min mun. Jag tycker verkligen att de har en viktig roll att spela. De är centrala i den svenska modellen.

Men låt oss nu se, i den kris som vi ser, att det faktiskt finns en möjlighet att jobben kan bli fler i andra företag.

Anf. 8 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Elisabeth Svantesson har nog inte riktigt lyssnat när jag har talat i kammaren. Vår socialdemokratiska ideologi bygger på att vi investerar i kunskap, vi investerar i bostäder, vi investerar i infrastruktur och vi investerar i att fler ska kunna ta del av kunskaper. Vi vill bygga en kunskapsnation, och vi vill göra det på ett solidariskt sätt.

Elisabeth Svantesson har varit arbetsmarknadsminister och prövat alla dessa skattesänkningar med ett uselt resultat. Det kan väl ingen säga någonting emot? Det blev på det sättet. Nu fortsätter ni ändå att föreslå skattesänkningar eftersom det kommer att lösa alla bekymmer. Men det är inte så, och det vet Elisabeth Svantesson. Men varför lämnar ni inte denna gamla linje som ni hela tiden försöker hålla fast vid? Jo, därför att ni ideologiskt är moderater, och ni moderater vill ha en skattepolitik som gör att Sverige ska vara ett lågskatteland. Det är det som ni är ute efter.

Det talas om att alla ska kunna leva på sin lön – det är alldeles riktigt – men med jättestora klyftor. De skattesänkningar som ni föreslår gör nämligen att Svantesson och övriga högavlönade tjänar mer på det. Detta är ideologiskt grundat i Moderaterna. Det kommer man inte ifrån. Alltså blir det större skillnader i landet och inom arbetsmarknaden.

Detsamma gäller kollektivavtalen. Inom de företag som inte har kollektivavtal är det generellt sett mindre ordning och reda. Det kan man fråga arbetsgivarorganisationer, som skriver kollektivavtal, om. Det blir illojal konkurrens och skillnader. Det kommer att bli ett ännu större resultat av det moderata tankesättet. Ni befinner er långt åt höger ideologiskt sett.

Prot. 2015/16:43
10 december

Arbetsmarknad
och arbetsliv

Anf. 9 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Det är uppenbart att alla expertmyndigheter i Sverige inte delar Raimo Pärssinens åsikt utan att många anser att de skattesänkningar och strukturreformer som Alliansen genomförde faktiskt har haft stor betydelse för sysselsättningen.

Det vore mycket intressant att få höra vilken del av vår skattepolitik som skulle göra att vi blev ett lågskattesamhälle. Jag tror att Raimo Pärssinen får läsa på lite grann om hur det ser ut med skattesatser i olika länder.

Sedan talar Raimo Pärssinen och alla i regeringen om investeringar i jobb. Men sanningen är att ni spenderar pengar på bidrag. De satsningar som ni gör på näringspolitik är försumbara i förhållande till alla skattehöjningar ni lägger på företagande och jobb. Det är sanningen.

Sanningen är också att det är bara 5 procent av den svenska befolkningen som tror att regeringens politik leder till fler jobb. Väljarna och den svenska befolkningen är inte dumma. De ser att man kan prata högt och länge. Men så länge man inte visar resultat och så länge man inte har en jobbpolitik kommer ingen att tro på en.

Anf. 10 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Vi debatterar nu statens utgiftsområde 14 om arbetsmarknad och arbetsliv, och jag inleder med att yrka bifall till våra reservationer 1 och 12.

Herr talman! Det går bra nu. Allt pekar i rätt riktning. Arbetsförmedlingen vet att berätta att arbetslösheten sjunker – 0,8 procent det senaste året. Sysselsättningen beräknas 2016 och 2017 öka med 140 000. Det är fantastiska siffror. Och, herr talman, med helt andra förutsättningar hade det verkligen varit fantastiska siffror.

Men vi har att förhålla oss till verkligheten. Varför sjunker arbetslösheten? Bland annat har vi en riksbank som för att elda på ekonomin, för att öka tillväxten och för att skjuta på sysselsättningen tvingats till minusränta.

Kasinoekonomin fortsätter. Svenskarnas skuldsättning ökar. Och när vi handlar på kredit får det effekt på arbetsmarknaden.

Samtidigt har vi en socialdemokratisk finansminister som nu varje dag lånar pengar för att finansiera regeringens budget, framför allt den fortsatta massinvandringen. Det är pengar som i sig skapar både tillväxt och sysselsättning. Det är lite grann som Ebberöds bank, eftersom det är lån som ska betalas tillbaka av framtida generationer.

Riksgälden angav så sent som i oktober i år ett lånebehov för nästa år på 33 miljarder och för 2017 på 47 miljarder. Denna prognos var senarelagd eftersom man inväntade Migrationsverkets prognoser. Det är en prognos som förmodligen redan är inaktuell. Det kan handla om betydligt större belopp.

Regeringen kommer alltså under de närmaste två åren att låna minst 16 000 kronor per sysselsatt – mitt under en högkonjunktur. Under två av de goda åren, då vi i stället borde spara i ladorna, lånar finansministern.

Sjunkande arbetslöshetssiffror är också gravt missvisande för att spegla dagens utveckling på den svenska arbetsmarknaden. I år 2015, till och med den 30 november, hade 149 028 personer sökt asyl i Sverige. Under samma tid har Migrationsverket hunnit med att behandla ungefär en tredjedel så många ansökningar – 52 883. Av dem har 29 861 beviljats. Många av dem som beviljats asyl är ensamkommande, men det finns även andra. De flesta ansökningar som har behandlats är inte från i år utan från tidigare år.

Jag vill påpeka att 53 000 fler till arbetskraften påverkar arbetslösheten med 1 procentenhet. Dagens arbetslöshetssiffror beror till stor del på att Migrationsverket inte har hunnit med sitt uppdrag. Det finns betydligt fler människor i Sverige än så som vill ha och behöver ett arbete.

Åren 2017–2019 kommer den riktiga smällen, då dagens massinvandring förmodligen fullt ut kommer att påverka arbetslöshetsstatistiken, försörjningsstödet, välfärden och så vidare.

Herr talman! Sverigedemokraterna vill ha en politik för en bättre fungerande arbetsmarknad. Vi har inte bara en politik för att skapa jobb, bland annat vår industrisatsning. Vi har också en politik för en bättre fungerande arbetsmarknad. Vi har en rad förslag till förbättringar som gäller bland annat Arbetsförmedlingen, a-kassan. Lavallagen, föreningsjobb, lärlingsanställningar, funktionsnedsattas situation på arbetsmarknaden, arbetsmarknadsutbildningar, arbetsmiljö och så vidare.

Just arbetsmiljön kommer min kollega Magnus Persson att beröra lite mer i sitt anförande.

Det som står klart är att vi måste komma bort från Socialdemokraternas gamla Ams-politik. De försöker nu återigen gömma arbetslöshet i verkningsslösa arbetsmarknadspolitiska program, som har som enda syfte att föra över arbetslösa till statistikcolumnen sysselsatta.

Samtidigt säger vi nej till Alliansens politik med lägre trösklar, där man med kraftigt försämrade löner tror att lågutbildade ungdomar och invandrare ska kunna komma in på arbetsmarknaden – till en arbetsmarknad som i dag inte finns och till arbeten med låg eller ingen efterfrågan. Med kraftiga subventioner vill man skapa ett konstgjort utrymme för jobb utan egen livskraft. Det har även visat sig vara dyrt och ineffektivt.

Inte minst avskräcker förra alliansregeringens politik med instegsjobb, som nuvarande regering har ärvt. Där diskrimineras svenska arbetslösa då nyanländas jobb subventioneras med upp till 80 procent av kostnaden. Dessutom har det visat sig ineffektivt då det leder till oerhört få varaktiga jobb.

Herr talman! Slutligen – jag börjar få lite tidsbrist: Internationella valutafonden, IMF, anger i en rapport från den 17 november i år att andelen från utsatta grupper bland arbetslösa i Sverige kommer att öka. Den var 70 procent i april i år, och för andra halvan av 2016 prognostiserar man att den andelen kommer att öka till 75 procent av de arbetslösa. Detta sker alltså med en socialdemokratisk regering.

Herr talman! Sveriges ekonomi är bland de starkaste i Europa. Sverige har haft högst tillväxt bland jämförbara EU-länder sedan 2006, samtidigt som de disponibla inkomsterna har ökat.

Den senaste kvartalsrapporten från SCB visar svart på vitt att så är fallet. I dag har Sverige högre arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad än nästan något annat land i EU. Det är sanning. Det var sanning även före valet förra året, när Centerpartiet satt med i regeringen och nuvarande regeringspartier hävdade att något gått sönder. Det är också sanning i dag, när vi är i opposition.

Trots det starka utgångsläget finns det dock stora utmaningar framför oss. Sverige utmanas när andra länder utvecklas allt snabbare. Trösklarna till jobb är för höga och stänger ute många grupper, däribland ungdomar utan gymnasieutbildning och utrikes födda. De flyktingströmmar vi nu ser gör kravet på reformer än mer aktuellt.

Alliansregeringen lade grunden till stabila statsfinanser genom viktiga steg som att lätta skattebördan och minska regleringarna. Med fler jobb ökade skatteintäkterna när vi sänkte rätt skatter. För en långsiktigt hållbar utveckling på arbetsmarknaden är det den vägen vi måste fortsätta gå. Genom att skapa förutsättningar för fler jobb för de människor som inte har jobb i dag ger vi också mer pengar till vår välfärd.

Tyvärr är den svenska regeringen på väg i motsatt riktning. Med regeringens 29 miljarder i skattehöjningar på jobb och företag minskar tillväxten av nya jobb mot vad som faktiskt är möjligt. I värsta fall riskerar återhämtningen att brytas. Med ett minskat antal nya arbetstillfällen drabbas, som alltid, de mest utsatta grupperna på arbetsmarknaden.

Även om utanförskapet sjönk under alliansregeringen, till den lägsta nivån sedan början av 1990-talet, är det fortfarande högt. Det riskerar nu att fördjupas eftersom allt fler hamnar i långvarigt utanförskap utan möjlighet att få jobb. Flyktingar som kommer till Sverige riskerar att fastna i byråkrati och arbetslöshet i stället för att snabbt komma i jobb och få en bostad. Det är slöseri med människors livsmöjligheter och initiativkraft.

Utvecklingen går att vända, men då måste vi också vända på perspektiven. Vi måste exempelvis se att jobben och växtkraften i svensk ekonomi skapas underifrån av små och växande företag, liksom att välfärden måste anpassas efter människorna och inte efter systemet. Vi behöver också se till att tillväxt och jobb skapas av en närodlat politik och inte av åtgärder finansierade med högre skatter, och vi behöver se att civilsamhället ibland med mycket små medel kan skapa större trygghet och sammanhang än stora byråkratier.

Centerpartiet föreslår därför stora och viktiga strukturreformer på bland annat arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Målet är att frigöra alla de krafter som finns runt om i vårt land, så att nya initiativ och idéer belönas i stället för att bestraffas.

Herr talman! Centerpartiet anser att det behövs en ny giv på arbetsmarknaden, och det är inte minst matchningen som måste förbättras. För att finansiera alternativa förmedlingsaktörer föreslår vi att en jobbfixarpeng införs. Tanken är att den följer med den arbetssökande så att denne kan välja önskad förmedlare. Arbetsförmedlingens myndighetsutövning

kan på detta sätt förtydligas och inriktas mot certifiering, kontroll och resultatorienterad styrning av fristående arbetsförmedlare. Vi föreslår att ett första steg tas genom ett regionalt pilotprojekt.

Vi förbättrar också matchningen genom att banta ineffektiva arbetsmarknadspolitiska program till förmån för jobbskapande reformer. Arbetspraktik och arbetsmarknadsutbildningar bör i högre grad ersättas av introduktionsjobb och lärlingsanställningar samt reguljära utbildningsplatser. Lönesubventioner bör riktas mer mot dem som står längre från arbetsmarknaden.

Det måste bli enklare för den arbetssökande att lära sig jobbet och öka sin kompetens och anställningsbarhet. För detta ändamål föreslår Centerpartiet introduktionsjobb som genom att inte ställa krav på kollektivavtal också involverar många småföretagare. Tillsammans med att även nyanlända ges möjlighet att delta är vi såklart glada att detta ingår i den överenskommelse vi har slutit med regeringen efter att budgetpropositionen lades fram i Sveriges riksdag.

För de långtidsarbetslösa vill Centerpartiet pröva så kallade matchningsanställningar, vilka ska vara subventionerade och tidsbegränsade anställningar hos en aktör – till exempel ett rekryteringsföretag. Inom ramen för anställningarna erbjuds handledning, kompetensutveckling och intensifierade förmedlings- och matchningsinsatser.

Vi står bakom vårt särskilda yttrande och reservationer i betänkandet. Jag yrkar bifall till reservationerna 3 och 11.

Herr talman! Ja, Sveriges ekonomi är stark. Ja, vi har stora utmaningar framför oss. Ja, Centerpartiet ser hellre nödvändiga reformer än stängda gränser. Ja, det går att kombinera öppenhet och en hållbar tillväxt. (Applåder)

Anf. 12 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Det är glädjande att diskutera en statsbudget som kan låta arbetslivets faktiska utformning och utmaningar hamna i fokus. Det är en budget som tar sin utgångspunkt i att det är arbetslösheten som ska bekämpas och inte de arbetslösa.

Vi diskuterar i dag utgiftsområde 14 om arbetsmarknad och arbetsliv. Det är ett av de områden där det finns allra mest att göra efter många år av högerpolitik. Denna proposition är ett bidrag till det arbetet men naturligtvis ingenting som slutför det.

Herr talman! Åtminstone utifrån de målsättningar den tidigare högerregeringen gav sken av att ha var politiken som bekant ett ganska pinsamt misslyckande. Att bestraffa och kontrollera ledde inte till lägre arbetslöshet och större dynamik. Däremot ledde det till en massa andra dramatiska saker, som växande klyftor, ökande otrygghet och större fattigdom. Man kan ju vända på saken och se det som en strategisk framgång också – det är klart att denna utveckling kanske inte kan ses som annat än glädjande för en höger som varit motvillig till varje modernisering av och kvalitetshöjning i efterkrigstidens framgångsrika arbetsmarknadspolitik – men det är en smaksak.

Den här högerpolitiken vill de tidigare regeringspartierna i varierande grad fortsätta, och det fick man också göra med stöd av Sverigedemokraterna när viktiga reformer röstades ned i den förra höstbudgeten. Men regeringen har jobbat vidare på flera fronter där det ändå har varit möjligt,

till exempel när det gäller en bättre styrning av Arbetsförmedlingen och inte minst med den vårbudgetproposition Vänsterpartiet var med och tog fram och som röstades igenom i riksdagen. Där kunde bland annat den grundligt skadade arbetslöshetsförsäkringen börja restaureras.

Nu tas alltså några ytterligare steg i och med budgetpropositionen för nästa år, och jag vill snabbt påminna om några av de sakerna. Äntligen ska fas 3, en illa fungerande slutstation i högerregeringens icke-politik för långtidsarbetslösa, avvecklas och successivt ersättas med rimligare former av stöd som mer utgår från individers behov. Ingen seriös person kan hävda att det finns en quickfix där, utan alternativen måste få växa fram. En förändring till det bättre blir det dock.

Det blir satsningar på bättre validering av de kunskaper och färdigheter nyanlända till Sverige har med sig. Med rätt resurser och rätt utformning kommer sådana satsningar att snabbt betala sig mångdubbelt. Studiemöjligheterna för den som är arbetslös förbättras på olika sätt, vilket är en välkommen modernisering av arbetsmarknadspolitik.

Arbetsmiljöverket får fortsatt mer resurser. Vi ska komma ihåg att avvecklingen av det världsledande Arbetslivsinstitutet och avlövningsen av Arbetsmiljöverket var ett av de mest tydliga utslagen av nedåtriktad klasspolitik från den förra högerregeringen. Det var en politik som kombinerade kunskapsförakt med bristande engagemang för vanligt folks arbetsliv. Nu tas några steg för att reparera en del av den skadan.

De här förslagen avvisas av olika konstellationer av högerpartierna. Det är från det hållet konsekvent viktigare att skrapa ihop pengar till skattesänkningar än att hantera några av de mer centrala uppgifterna som åligger samhällsorganisationer.

Herr talman! Det är glädjande att arbetslösheten nu sjunker och sysselsättningen ökar. Det betyder förstås inte alls att det är frid och fröjd på svensk arbetsmarknad. Arbetslösheten är fortfarande hög. Dessutom ändrar den delvis karaktär. Det blir en tydligare tudelning när redan utsatta grupper, särskilt utlandsfödda personer med vissa funktionsvariationer och personer utan fullgjord gymnasieutbildning, får det ännu svårare, medan arbetslösheten i andra grupper tydligt går ned.

Vad behövs då? Jo, det behövs en mångfasetterad och högkvalitativ arbetsmarknadspolitik, ännu mer än förr, som kan rusta och lyfta människor.

Det kommer att behövas mer än det som har gjorts och görs i och med den här budgetpropositionen. Men vad är högeroppositionens svar? Jo, avskalade utbildningsprogram, mer ekonomiskt tryck på arbetslösa och mer till dem som har mycket sedan tidigare – det kan vara genom RUT-bidrag eller genom skattesänkningar. Motionerna från den kanten utgör en beklaglig läsning, skulle jag vilja säga.

Men, igen, det betyder inte att regeringen kan slå sig till ro. Inte minst gäller det att få alla de människor som nu fått en fristad i Sverige att komma in i och växa med det här samhället. Det arbete som nu görs med snabbspår är jättebra. Det kommer att röra en begränsad del av de nyanlända. Det kommer att behövas fler som jobbar i välfärdssektorn. Det kommer att behövas ett flexibelt samarbete ute i kommunerna för att förbättra flöden mellan olika system. Det kommer att behövas fler yrkeskunniga som får en chans att visa vad de kan, och då behövs det investeringar på

samhällelig nivå – investeringar som naturligtvis också kommer att generera jobb i privata företag.

Det finns mycket som behöver rustas upp i vårt samhälle och mycket som behöver göras för att modernisera det här landet och anpassa det till att vi blir fler.

Det har aldrig varit, och är inte heller nu, genom arbetsmarknadspolitiken som man i första hand ser till att närma sig full sysselsättning. Det behövs satsningar genom den ekonomiska politiken. Jag drar mig inte för att understryka att det behövs betydligt större saker än det som blir fallet med årets budget, men den är ett tydligt steg i rätt riktning.

Till sist, herr talman: Vi behandlar i det här betänkandet också en del motioner från allmänna motionstiden, och där har Vänsterpartiet en reservation angående ordning och reda i de subventionerade anställningarna. Vi konstaterar med tillfredsställelse att regeringen har vidtagit en del åtgärder för att stävja mer extrema former av fusk och utnyttjande från kriminella som agerar arbetsgivare. Men det finns också problem på mer vardaglig nivå. Därför skulle det till exempel behövas någon form av maxgräns för hur många anställda med subventionerad lön som en och samma arbetsgivare får ta emot, så att man kan minska risken för systematiskt överutnyttjande. Samråd med fackliga organisationer borde vara en självklarhet också vid så kallade nystartsjobb. Och det borde klargöras att Arbetsförmedlingen alltid noga bör överväga yttranden från fackliga organisationer vid anvisningar, helt enkelt därför att det är där den konkreta kunskapen och den faktiska möjligheten till uppföljning finns. Så kan både kvaliteten och legitimiteten i användandet av praktikplatser och subventionerade anställningar förstärkas.

Jag yrkar alltså bifall till Vänsterpartiets reservation nr 9. I övrigt uttrycker jag åter min glädje över att arbetsmarknadspolitiken sakta kan ges en utformning mer värdig en modern välfärdsstat.

Anf. 13 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Det är härligt att Vänsterpartiet kan känna glädje över regeringens budget. Det var ju ett tag sedan, som jag uppfattar det av Ali Esbati. Då betyder det också att Ali Esbati står bakom det som finns i budgeten, vad jag kan förstå. Men jag har några funderingar kring Ali Esbatis synpunkter framåt.

Jag vet att Ali Esbati i valrörelsen pratade om folk som jobbade i RUT-branschen som tjänstefolk. Det tycker jag såklart är olyckligt. Jag tror att vi behöver flera olika typer av jobb och också fler RUT-tjänster.

Min första fråga är det som jag var inne på i mitt anförande: Anser Ali Esbati att det finns ett jobbunderskott för personer med lägre utbildning? Eller tror Ali Esbati att det bara går att lösa arbetslöshet med utbildning? Finns det ett jobbunderskott?

Min andra fråga gäller synen på RUT-tjänster. Ny statistik från SCB visar att de breddas och används mer, till exempel bland dem som tjänar 24 000–27 000. Och vi ser från vårt håll att de behöver breddas ytterligare. Det var också ingången i den uppgörelse som vi träffade med regeringen. Vi har fått med oss båda regeringspartierna – det är ju en regering, och ibland undrar man om de båda partierna alltid tycker samma sak, men det är en annan sak – på att ställa sig bakom att utvidga RUT-avdraget, till

exempel för att gälla trädgårdsarbete, it-tjänster och andra typer av tjänster.

Då är min fråga: Kommer Ali Esbati också att jubla över nästa budget, där förhoppningsvis de här delarna finns med, och kommer han att stödja den?

Prot. 2015/16:43
10 december

Arbetsmarknad
och arbetsliv

Anf. 14 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Bra frågor! Först när det gäller jobbunderskott för personer med lägre utbildning finns det ett jobbunderskott i Sverige när det är hög arbetslöshet. Om vi då tittar på hur det faktiskt ser ut på arbetsmarknaden ser vi att det finns många jobb där det inte finns några formella och inte heller praktiska kvalifikationskrav, alltså att man behöver ha en högre utbildning. Men om det finns ett problem med antalet arbeten som finns är det att personer som har en något högre utbildning kommer att tränga undan de som har en lägre utbildning.

Då kan vi fråga oss hur vi ska lösa detta. Vill vi ha en arbetsmarknad som blir större och bredare så att fler människor helt enkelt kan arbeta? Eller ska vi pröva att sänka löner och villkor så mycket som det går för att se vad som händer? Kanske hjälper det någon lågutbildad.

Det är inte så det fungerar i verkligheten. Hade det fungerat så i verkligheten på faktiskt existerande arbetsmarknader hade vi kunnat se att länder med väldigt låga lönenivåer hade haft nästan full sysselsättning och att det hade gått jättebra för personer med låg utbildning. Så är det inte. Det är ju inte så det fungerar. Det är snarare tvärtom så att länder som har höga lönenivåer normalt sett också uppvisar en hög sysselsättningsgrad. Detta borde ju vara en ganska enkel sak att kolla upp och titta på. Men Moderaterna kör vidare med sin ideologi där man sätter idén om hur det ska fungera på arbetsmarknaden framför hur det faktiskt fungerar på arbetsmarknaden. Det är beklagligt och ger också beklagliga resultat.

När det gäller RUT-branschen får jag återkomma. Jag tycker inte att det är bra att man ökar överföringen av resurser uppåt i samhällspyramiden, som ju RUT-bidragen innebär.

Anf. 15 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Jag uppfattade inte ett klart och tydligt svar på frågan om vi har ett jobbunderskott för dem med lägre utbildning. Jag uppfattade det snarare som att Ali Esbati gärna pratar om löner.

Vad jag menar och det som var min poäng i anförandet är att vi behöver fler jobb på hela den svenska arbetsmarknaden, och vi behöver också fler, som vi ibland kallar det, enkla jobb. Sverige har ju EU:s lägsta andel av de så kallade enkla jobben. De är oftast inte så enkla. Jag är inte så förtjust i det begreppet, men jag tror att man förstår att det helt enkelt är jobb som inte kräver kvalificerad utbildning. Vi behöver fler av den typen av arbeten, speciellt nu när väldigt många kommer till Sverige med låg utbildning.

En lösning är såklart att höja utbildningsnivån. Det är alldeles självklart, och där tror jag inte att den stora skiljelinjen ligger. Men jag tror att vi också måste få fram fler jobb som inte kräver högre utbildning, och där spelar politiken en stor roll.

Att vi utvidgar RUT-tjänsterna är en del i detta. Och jag vill än en gång fråga Ali Esbati om han och hans parti kommer att ställa sig bakom en budget som innebär utvidgade RUT-tjänster. Det är centralt att veta, för vi

behöver fler jobb i ekonomin, även i den här sektorn. Det är absolut inte den enda lösningen, men det är en del som är viktig. Det gäller att inte, som man nu gör, begränsa i budgeten och sedan vilja utvidga.

Min fråga kvarstår: Kommer Vänsterpartiet att stötta en sådan budget? Sedan undrar jag såklart om Ali Esbati fortfarande uttrycker sig som att det är tjänstefolk som jobbar i den här branschen.

Anf. 16 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Det är inte så att jag pratar om människor som jobbar med de här tjänsterna som tjänstefolk. Det jag diskuterade, och som jag fortfarande tycker är väldigt viktigt, är att vi inte med hjälp av skattesubventioner ska trycka på för att få en utveckling som vi har lämnat bakom oss, där vi delar upp människor och aktivt jobbar för att de som har mycket pengar ska kunna ha människor som jobbar med dåliga villkor och i beroendeställning i sina hushåll. Det är det som i förlängningen är poängen med de här tjänsterna, och det tycker jag är dåligt. Jag tycker att det är en dålig prioritering att använda skattemedel till det, och det kommer jag fortsatt att tycka.

När det gäller vad vi kommer att göra med en eventuell framtida budget vet förhoppningsvis Elisabeth Svantesson att RUT-avdraget inte är det enda som finns i en budget.

Ibland kan man tro det när man lyssnar på moderata företrädare i kammaren. Ni skulle kunna ändra talesättet Alla vägar bär till Rom till Alla vägar bär till RUT, för det finns ingen politisk fråga i vårt samhälle, eller i världen nästan, som enligt er inte kan lösas med hjälp av ett utvidgat RUT-avdrag.

Så tycker inte vi. Vi sätter det i ett sammanhang, och i det sammanhanget tycker vi att det är dåligt med ett utvidgat RUT-avdrag eftersom det handlar om att man omfördelar pengar uppåt i samhällspyramiden i stället för att använda dem där de gör större nytta. De kan till exempel generera fler arbeten.

Finns det ett jobbunderskott? Ja, det är klart att det finns ett jobbunderskott i samhället när det inte finns tillräckligt många jobb till de människor som behöver och söker arbete. Titta gärna på statistiken för hur det ser ut med andelen enkla jobb och sysselsättning. Är det så att länder med hög andel enkla jobb också uppvisar högre total sysselsättning? Nej, så är det inte. Den väg vi ska gå är inte att aktivt skapa fler lågproduktiva låglönearbeten.

Anf. 17 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet brukar säga att man står upp för de svaga i samhället. Därför reagerade jag lite på det Ali Esbati tog upp om fas 3. Han sa att det är jättebra att fas 3 ska fasas ut och att det ska komma rimliga insatser.

Vad är det för rimliga insatser? Det är det många i fas 3 som undrar. Även många av de sociala företagarna undrar vad som ska hända nästa år. Ali Esbati får gärna ge lite information om vad han tänker sig ska komma. Det är ungefär 35 000 personer i denna insats, så det är många som väntar på svar.

Ali Esbati säger att han är emot skattesubventioner. Säger han då även nej till att subventionera ett höjt lönestöd?

Kristdemokraterna föreslår i sin budget att höja taket för lönestöd till arbetsgivare. Det har legat still på 6 700 under ett tag, och vi vill höja det till 19 000 för att fler arbetsgivare ska kunna anställa på rimliga villkor. Det handlar om anställningar för dem som är allra mest utsatta och som på grund av till exempel en funktionsnedsättning har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Därför behöver de få detta lönestöd med sig.

Herr talman! Min fråga till Ali Esbati är: På vilket sätt vill Vänsterpartiet göra något för de allra svagaste i samhället och på arbetsmarknaden när det gäller fas 3 och lönestödet?

Anf. 18 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! När det gäller fas 3 är hela poängen att det behövs en avveckling för att det har varit ett dåligt system som av många har uppfattats som en förnedrande parkeringsplats snarare än en välfungerande åtgärd. Det finns också många som har haft det fint i denna sysselsättningsfas, men sammantaget har åtgärden varit problematisk.

Precis som jag sa i mitt anförande finns det inte *en* annan åtgärd som kan ersätta fas 3, utan det handlar om att hitta flera olika vägar som passar olika personer i olika situationer. Konkret kommer det att handla om mer utbildning för vissa personer som i dag inte har möjlighet att få utbildning och andra typer av subventionerade anställningar med rimliga villkor.

Det var fint att Désirée Pethrus nämnde sociala företag. Jag tror att de i många fall kommer att få en större roll än tidigare, men inte i den formen som den så kallade sysselsättningsfasen innebar. Den öppnade för en del utnyttjande där det blev mer pengar till dem som anordnade än till dem som var i sysselsättning. För många var det också oklart vad det skulle leda till.

Jag tror att många i denna åtgärd tycker att det är rimligt att detta system avvecklas och ersätter det med inte en enda annan sak utan flera andra saker.

Jag sa inte att jag var emot alla skattesubventioner, utan jag är emot den som omfördelar från samhället i allmänhet till dem som redan har mycket pengar. En höjning av lönestödet är mycket bra. Det var synd att ni inte fick igenom det under er tid i alliansregeringen.

Jag ser gärna att vi tillsammans jobbar för att det i framtiden ska bli en höjning av taket för lönestöd, för det är bra politik.

Anf. 19 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det är tydligt att Ali Esbati och regeringen inte har några svar till personerna i fas 3. Ali Esbati talar om att det behövs en avveckling och vad det *kan* komma att handla om, men han säger inget konkret om vad det faktiskt *kommer* att handla om. Men dessa människor vill ha ett besked nu, inför den nya budgeten, om vad som kommer att hända.

För någon vecka sedan frågade jag ett socialt företag som jobbar med personer i sysselsättningsfasen. De sa att de inte visste vad som kommer att hända.

I vår motion skriver vi att enligt Arbetsförmedlingen är 89 procent av de som har deltagit nöjda. 63 procent har fått jobb när de har lämnat sysselsättningsfasen. Eftersom det handlar om en grupp som har mycket svårt att komma in på arbetsmarknaden är det inget dåligt resultat. Det är ett bra resultat.

Fas 3 kan säkert göras om, men man kan inte avveckla något innan man har något annat på plats.

Jag vill inte veta vad som kanske kommer framöver. Jag vill veta nu. Jag vill kunna säga till folk att med regeringens budget kommer detta att hända med er. Men jag vet inte vad som kommer att hända med dem.

Jag uppfattar att Ali Esbati inte heller kan säga mer än att han tror att det kommer att komma något men han vet inte vad.

Det är bra att vi är överens om att höja lönestödet. Ni kunde förstås redan ha gjort det, men nu förväntar jag mig att Vänsterpartiet vidtar en åtgärd i nästa budget för att höja lönestödet.

Anf. 20 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Låt mig upprepa det jag sa om fas 3. Vi avvecklar detta system för att vi ser att det har funkade dåligt. Arbetsförmedlingen har många andra åtgärder på sin palett, och det tillkommer också nya.

Avvecklingen kommer inte att ske från dag ett till dag två, utan det är en successiv avveckling. Dessutom är det olika saker som passar de personer som finns i fas 3.

Det kommer nya volymer i de arbetsmarknadspolitiska programmen som är till för att hantera den successiva avvecklingen av fas 3. Jag sa det i mitt anförande och i mitt tidigare inlägg, och jag säger det igen.

Det är det som kommer att ske. Det är en tydlig viljeinriktning som jag glad över att vi äntligen har fått till i och med budgeten. Nu blir det slut på nya anvisningar, och i andra änden jobbar man med att erbjuda personer i fas 3 ett mer meningsfullt åtgärdsprogram. De kommer att befinna sig i en problematisk situation efter att fas 3 har avvecklats om de fortfarande är långtidsarbetslösa. Nu får de dock bättre åtgärder än den som tidigare har gällt.

När det gäller lönestödet pågår det ingen budgetförhandling här. Men låt mig vara tydlig med att det är en fråga som Vänsterpartiet länge har tyckt är viktig. Jag kommer att jobba vidare för att det ska bli en del av en kommande budget.

Budgeten ser man samlat, och den budget vi har lagt fram är bra. Det finns givetvis mycket man kan göra för att kommande budgetar ska bli ännu bättre. Lönestödet är en sådan fråga, och där är vi i sak överens.

Anf. 21 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Flera talare har påpekat att det går bra för Sverige. Det stämmer. Sysselsättning och tillväxt ökar. Det går bättre för oss än för många andra jämförbara länder. Inte minst inom offentlig verksamhet finns det ett stort behov av arbetskraft.

Samtidigt vet vi att sysselsättningsuppgången i hög grad är kopplad till konjunkturen, och vi ser ganska stora orosmoln framöver – inte minst eftersom regeringen har uppenbara problem med att komma fram med förslag på strukturella reformer för ökad sysselsättning och fler jobb i Sverige.

Det betyder att vi inte ska slå oss för bröstet och vara alldeles för nöjda och stolta med den situation vi har nu med tanke på den situation vi har nu och de väldigt stora utmaningar vi har framför oss.

Det är klart att man kan resonera som så att man lägger hela bördan på individen. Det politiska systemet behöver inte förändra sig någonting. Vi

har inga strukturreformer. Vi sänker inga trösklar in. Vi gör inga lättnader för att anställa. Vi lägger hela bördan på individen.

Om individen inte har en kompetens som arbetsmarknaden efterfrågar är det individen som ska ändra sig genom att plugga. Om individen inte har möjlighet att komma in på arbetsmarknaden för att individen till exempel inte har språkkunskaper som arbetsmarknaden i dagsläget efterfrågar är det individen som ska plugga och utbilda sig.

Jag måste som liberal säga att jag tror väldigt mycket på individen. Men jag menar att det är helt orimligt i en situation när så många kommer till Sverige att lägga hela bördan på individen. Vi måste också vara beredda att lägga ett omfattande ansvar och en viss börda på det politiska systemet i Sverige att öppna sig och göra det möjligt för människor att komma in.

Att sänka trösklarna är ett sätt att säga att det inte bara är individen som måste göra sig perfekt gångbar för det samhälle vi har nu. Samhället kan möta den arbetssökande på halva vägen. Man ska definitivt ställa krav på människor. Men vi ska också ställa krav på det politiska systemet.

Jag noterar den totala avsaknaden av kravställande på det politiska systemet inte minst från Vänsterpartiets sida. Man är inte beredd att göra några förändringar alls. Det innebär att man till slut kommer att permanenta ett utanförskap i Sverige.

Väldigt många människor kommer in i landet, men få personer kommer sedan på riktigt in i samhället och in på arbetsmarknaden. Det är mycket bekymmersamt. Vi måste ställa större krav på riksdag, regering och det politiska systemet att reformera sig så att alla de människor som nu kommer hit får en fair chance att få en framtid i Sverige.

Herr talman! Det är bekymmersamt vad gäller sysselsättningen i den bemärkelsen att regeringen tog över ett Sverige där sysselsättningen ökade. Den fortsätter att öka, men det har i huvudsak att göra med konjunkturen. Den strukturella sysselsättningen kommer inte att öka de närmaste åren. Den potentiella sysselsättningsgrad som det talas om, om man tittar i budgetpropositionen, förväntas minska fram till 2019.

Samtidigt är arbetslösheten fortfarande relativt hög, särskilt bland unga och nyanlända. Konjunkturinstitutets bedömning av regeringens budgetproposition var att åtgärderna kunde förväntas leda till en högre jämviktsarbetslöshet.

Det innebär att regeringens arbetslöshetsmål inte kommer att nås. Det är mycket intressant med tanke på att sysselsättningen inte kommer att öka genom strukturreformer, utan sysselsättningsökningen kommer att avta när konjunkturen vänder nedåt.

Vi har nu sett uttalanden inte minst från arbetsmarknadsministern själv här för en vecka sedan att det kan bli svårt att nå målet. Finansministern har också varit ute och sagt att det är svårt att nå målet. Den rimliga frågan att ställa till arbetsmarknadsministern, som senare kommer upp här i debatten, är: Har regeringen övergett sitt arbetslöshetsmål?

Det är en rimlig fråga att ställa. Det var det ni gick till val på. Ni har lanserat detta mål mycket tydligt. Men nu ser man uttalande efter uttalande där regeringen tycks avträda sitt eget viktigaste verktyg för jobbpolitiken, nämligen målet att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU.

Prot. 2015/16:43
10 december

Arbetsmarknad
och arbetsliv

Herr talman! Avslutningsvis ser vi från Liberalernas sida att det finns flera utmaningar för arbetsmarknaden framöver. Vi måste sänka trösklarna. Det har vi talat om en del, både jag och tidigare alliansföreträdare här i talarstolen.

Alla människor är inte högutbildade. Alla människor har inte så lätt att komma in på den arbetsmarknad vi har i dag. Vi måste vara ödmjuka inför det faktum att alla människor inte är så jättestarka, har de vassaste armbågarna, de finaste cv:ar och de största kontaktnäten.

Det finns människor som har det tuffare att komma in. Då måste arbetsmarknaden möta dem genom att vi kan sänka trösklar och göra det möjligt för människor att komma in. Det handlar om att främja nya marknader som kan skapas genom exempelvis utvidgat RUT-avdrag och en hel del annat.

Vi behöver också arbeta för att den svenska ekonomin, det svenska näringslivet och de svenska företagen ska bli mer konkurrenskraftiga internationellt. Då krävs det en hel del andra förändringar vad gäller marginalskatter och att skattesystemet bör bli mer proportionellt. Vi behöver stärka utbildningssystemet. Vi behöver ett handelsavtal mellan EU och USA och en hel del annat som kommer att stärka Sveriges internationella konkurrenskraft framöver.

Slutligen vill jag yrka bifall till den alliansgemensamma reservationen nr 11 under punkt 6 och till Liberalernas reservation nr 4 under punkt 2 om framtidens arbetsmarknad.

(Applåder)

Anf. 22 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag står bakom alla Kristdemokraternas reservationer men lyfter här fram och yrkar bifall till reservation nr 6 om en ny arbetsförmedling. Sedan yrkar jag för tids vinnande bifall bara till den alliansgemensamma reservationen nr 11.

Dagens betänkande behandlar politikens kanske viktigaste område, nämligen arbetsmarknadspolitik. Att ha ett jobb att gå till, att kunna försörja sig på egen hand och att få känna gemenskap på en arbetsplats är oerhört utvecklande. Det är bra för den enskilde, och det är bra för samhället.

För att många ska få jobb och för att vi ska få en god välfärd behövs ett näringsliv som sjuder av aktivitet. En ansvarsfull regering måste alltid ha jobben i fokus och se till att alla politikområden samverkar för en god ekonomisk utveckling.

Detta gällde under Alliansens tid vid makten, och därför står nu Sverige ut som ett av de länder som har Europas bästa ekonomi. Jag känner en oro att vi nu kommer att återgå till det som gällde när Socialdemokraterna satt vid makten före Alliansens tillträde 2006, nämligen det vi då kallade för jobless growth, det vill säga jobblös tillväxt. Ekonomin går bra, men jobben kommer inte fram.

Regeringen bromsar jobbtillväxten genom att ge sig på RUT- och ROT-jobben i stället för att utveckla tjänstesektorn. Regeringen förkortar arbetslivet i ett läge när vi behöver förlänga det och få äldre personer att stanna kvar på arbetsmarknaden. Det saknas kraftfulla åtgärder för att få matchningen på arbetsmarknaden att fungera bättre.

Vi ser också att de som står längst från arbetsmarknaden, som personer med funktionsnedsättning, nu både göms och glöms. Som jag var inne på tidigare läggs nu den så kallade fas 3 ned utan att konkreta alternativ ges. De ska få del av några typer av arbetsmarknadspolitiska åtgärder, men ingen vet egentligen riktigt vad.

Enligt Arbetsförmedlingen, som jag nämnt tidigare, var 89 procent av deltagarna i sysselsättningsfasen nöjda. Av de som lämnade fasen 2013 fick 63 procent jobb. Det finns 35 000 personer som nu går en oviss framtid till mötes. Det är mycket utsatta personer, och därför behöver de få vara i fokus.

Vi kristdemokrater vill i stället satsa på denna grupp. Vi vet att av de 350 000 som i dag är arbetslösa är majoriteten personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Det är personer med utomeuropeisk bakgrund, personer som enbart har förgymnasial utbildning, personer över 55 år och personer med funktionsnedsättning.

Vi menar att det är här vi måste kraftsamla, det är här satsningarna måste komma och det är här vi måste öka resurserna. Vi vill därför göra en ökning av lönestödet med ungefär 900 miljoner kronor. Vi vill alltså höja lönestödet, lönebidraget, från 16 700 kronor till ett tak på 19 000 kronor.

Vi har i dag ca 76 000 personer som är anställda med lönestöd eller trygghetsanställning. Det är en ganska stor grupp som man måste ha i fokus och få ut på arbetsmarknaden så gott det går.

Vi ser också att Samhall har en viktig funktion, och vi vill ge dem ökade möjligheter att anställa personer. I vår gemensamma alliansmotion tar vi upp just möjligheten att utreda om Samhall skulle kunna ges möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar inom ramen för sitt grunduppdrag.

Vi menar också från Kristdemokraterna att det finns andra privata aktörer som är bra på detta och som vi bör uppmuntra. De sociala företagen gör också en viktig insats, och privata aktörer kan hjälpa till i matchningsarbetet. Därför föreslår vi så kallade matchningsanställningar, som Moderaterna tidigare var inne på. Det innebär att en person kan få en anställning hos ett av staten upphandlat rekryteringsföretag och sedan få stöd i sin anställning hos en arbetsgivare med handledning och kompetensutveckling. Detta är någonting som man har sett: Många personer som har det svårt på arbetsmarknaden behöver ha ett stöd och en backup för att klara sig där.

Vi behöver utveckla lärlingsanställningsformen. Det är kanske ännu viktigare nu än någonsin när många flyktingar utan högre utbildning kommer till Sverige. På så sätt kan vi snabba på integrationen.

Herr talman! I det sammanhanget vill jag också lyfta det som vi länge har drivit inom Kristdemokraterna, nämligen att det är dags att konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen. Det finns många goda exempel runt om i världen. Den statliga Arbetsförmedlingen kan inte ensam vara bäst på att göra allt gentemot alla. Vi behöver kompletterande aktörer.

Vi kristdemokrater har i vår budget fokus på att öka incitamenten för arbete. För att arbetsgivare ska vilja anställa unga oerfarna personer anser vi att lägre arbetsgivaravgifter för unga upp till 22 år behöver finnas kvar. Vi vill också att unga ska få en morot att ta jobb, även om de kanske inte får en så hög lön. Vi föreslår därför att de ska få tjäna 500 000 kronor skattefritt fram till de fyller 25 år. De kan då kanske spara eller lägga undan

till den första bostaden. Likaså vill vi att nyanlända ska få denna möjlighet för att ytterligare uppmuntra att gå från bidrag till arbete.

Kristdemokraterna vill att arbetsmarknadspolitiken ska ha full sysselsättning som det övergripande målet. Alla kan inte arbeta 100 procent av heltid, men alla ska ha möjlighet att arbeta 100 procent av sin förmåga. Allt annat är slöseri med mänskliga resurser. Följden av långvarigt utanförskap är ofta personliga och sociala problem. Genom att fler får arbete ökar de offentliga resurserna, som kan användas för att stödja de mest utsatta som behöver samhällets stöd.

(Applåder)

Anf. 23 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Som många har vittnat om här går det bra för Sverige. Det är vi alla hemskt tacksamma för. Vi tackar för alla goda inspel som kommer här i kammaren, för vi drivs av samma gemensamma vilja: Vi ska få ned arbetslösheten. Vi ska sätta folk i arbete. Vi ska allihop tjäna på det, och vi ska få goda inkomster i det här landet så att vi kan frodas vidare.

Just nu går Sverige som tåget, som en del säger. Det sa SKL:s chefsökonom i *Ekots lördagsintervju* när hon vittnade om att kommunernas intäkter växer. Det är all-time-high om vi tittar på 2000-talet i och med att fler får jobb med fler arbetade timmar. Då sjunker arbetslösheten. Det är glädjande. Men det som är mer glädjande ändå, skulle jag vilja påstå, är att det är ungdomsarbetslösheten som sjunker kraftigast.

För mig är det naturligtvis glädjande att vi har en socialdemokratiskt ledd regering som har satt in många goda åtgärder och har höga ambitioner på detta område. Men det finns stora utmaningar, och det är mycket som kommer att kräva mycket av oss om man tittar på till exempel kommunerna och utgiftssidan.

Herr talman! Jag reser runt på många ställen i Sverige. Jag gör det i ett visst syfte: Jag vill träffa kommuner, och jag vill träffa de lokala arbetsförmedlingarna. Jag vill träffa dem tillsammans för att höra hur man jobbar ihop, hur långt man har kommit och hur det känns. Jag måste säga att det är jättestor skillnad i dag jämfört med för bara något år sedan. Det är ett mycket gott samarbetsklimat. Många fina, starka viljor menar att det är samarbete som leder till resultat – och till bättre resultat.

Tänk bara på en sådan sak som att man nu har genomfört en kartläggning av dem som kallas för UVAS, unga som varken arbetar eller studerar. Denna kartläggning har nu gett kommunerna ett verktyg som de kan använda framöver. Man får koll på varje ungdom som inte finns i arbete eller studier och kan på så vis identifiera dem och ge dem hjälp.

Regeringen med arbetsmarknadsminister Ylva Johansson i spetsen tillsatte Delegationen för unga till arbete, som har varit ett mycket begåvat smörjmedel och som har hjälpt till med att skriva överenskommelser mellan kommuner och arbetsförmedling om att minska arbetslösheten och att samarbeta kring detta. Nu pågår ett genomförande och en planering fylld av utbildningskontrakt, traineejobb och extratjänster.

Detta är ganska logiska saker. Utbildningskontrakt gäller ungdomar som har misslyckats i gymnasiet. Alla vet att det är just denna grupp ungdomar som fyller på i arbetslöshetskön. Nu får de en chans till. Traineejobb

gäller ungdomar som vi kan rikta in i bristyrken. Ni ska veta hur många som nu sitter och planerar för att kunna fylla på med undersköterskor. Nu kan man titta på dem som kallas för timmisar och lägga in dem i trainee-jobb. Så kan man säkra också den framtida rekryteringen av välfärdsarbetare. Det är mycket viktigt. Som Ali Esbati så förtjänstfullt sa: Nu kan vi stoppa flödet in till fas 3 – sysselsättningsfasen – och i stället öppna upp.

Tänk er bara att man nu får möjligheten att studera med bibehållen ersättning! Eller tänk er möjligheten för kommuner, till exempel Gävle kommun där man nu sitter och har pekat ut 100 platser, jobb och anställningar i kommunen som extratjänster. Det är ingen inlåsning. Det är ingen passivitet. Det är ett arbete man går till. Jag tycker att det är fantastiskt.

Det handlar om yrkesinriktade kurser inom bristyrken på folkhögskolorna. Precis som Désirée Pethrus sa ökar vi platserna inom Samhall. Just frågan om lönestödet och lönebidraget är en fråga som vi måste titta gemensamt på i framtiden. Jag sympatiserar mycket med Désirée Pethrus sätt att argumentera.

Vi ska ha ordning och reda också när det gäller kollektivavtal och nystartsjobb. Det är mycket som görs av regeringen. Jag måste säga att det går framåt. När det gäller Arbetsförmedlingens förnyelseresa är det fantastiskt hur mycket som händer där. Varenda arbetsförmedlare ska nu gå på fem dagars utbildning. Man fyller på, man anställer och man rustar sig till tänderna för det som komma skall. Fokus ligger på bättre företagsrelationer och bättre matchning för att klara rekryteringen. Nu ska man göra det som fungerar och det som ger resultat. Förenklingsresan gentemot Arbetsförmedlingens uppdrag fortsätter. Jag hoppas att det kommer fler initiativ, och jag är säker på att det gör det från regeringen när det gäller att förenkla för Arbetsförmedlingen.

Fredrik Malm har tyvärr hunnit lämnat lokalen, men han sa någonting som var klokt. Han sa att det råder avsaknad på krav på politiken. Det håller jag med om. Vet ni vad det stora kravet på politiken är ute i landet? Det är: Nu får ni ta mig sjutton samarbete! Vet ni att det svenska folket tycker att blockpolitiken inte är bra? Vet ni också att jag håller med svenska folket? Blockpolitiken är inte bra. Vi har en annan stark vilja för att kunna lösa landets problem. Låt oss se till att vi kan samtala mer om det i framtiden.

Jag vill tacka alla ledamöter i utskottet för ett gott samarbete. Vi har en god anda i utskottet; det hoppas jag att alla håller med om. Jag tackar oppositionen för alla goda inspel, och jag tackar naturligtvis vårt fantastiska kansli. God jul och gott nytt år på er allihop – friska krafter nästa år ska vi ha!

(Applåder)

Anf. 24 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Det finns mycket som man skulle kunna ägna repliktid åt efter att ha lyssnat på Raimo Pärssinens anförande.

Jag kan göra ett litet inspel och säga att visst är det intressant att Sveriges ekonomi går som tåget. Tror sjutton det med nio alliansbudgetar!

Men det var inte därför jag begärde replik, utan jag vill lyfta upp en fråga som Raimo Pärssinen inte lyfte upp i sitt anförande. Tittar vi på budgeten i dess helhet kan vi se att regeringen höjer kostnaderna på jobb och

företag med 29 miljarder. Jag vill veta på vilket sätt det påverkar det ansvarsområde som vi i arbetsmarknadsutskottet har att hantera.

Vad säger ordföranden om det?

Anf. 25 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Annika Qarlsson! Skillnaden mellan oss är att ni vill göra generella saker – ni lägger ut subventioner generellt även på dem som har jobb – medan vi tycker att det är bättre att göra selektiva insatser. Det här vet Annika Qarlsson. Vi riktar in resurserna på dem som verkligen är i behov av det.

Det betyder att vi kan satsa mer pengar på yrkesvux, komvux, traineejobb och så vidare. Vi gör det alltså riktat. Det är skillnaden.

Det här är en gammal diskussion som redan Gunnar Sträng hade på sin tid med Högerpartiet. Han pratade om att man inte behöver smörja in hela kroppen med skyddande salva om man har ont i armbågen. Det är det som är riktat som ger bäst resultat, det är jag övertygad om.

Anf. 26 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. För att förtydliga för den som lyssnade vill jag säga att det Socialdemokraterna menar är att man höjer skatterna på jobb och företagande med 29 miljarder och sedan använder en del av de pengarna för att i stället för riktiga jobb se till att de som inte har fått jobb ska få sysselsättning i en arbetsmarknadsåtgärd. Vi tycker att det är en sorglig utveckling som innebär att i stället för att skapa möjligheter och förutsättningar för riktiga jobb, som det faktiskt behövs mer av i Sverige, blir det åtgärder.

I tidigare debatter har man sagt, och Raimo Pärssinen kan ta avstånd från det om han känner att det inte alls stämmer, att det inte påverkar antalet jobb i företagen att man höjer kostnaderna på jobb och företagande. Men i samma budget lägger man in kompensation till kommuner och landsting för till exempel höjningen av arbetsgivaravgiften för unga.

Man är alltså inte riktigt konsekvent. Min fråga är: Anser Raimo Pärssinen att högre kostnader på jobb och företagande innebär färre jobb eller att det inte gör det?

Anf. 27 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Det beror på hur man använder de intäkter man får. Det är det som är skillnaden. Annika Qarlsson och Centern tror att allting ordnar sig genom att man lägger in subventioner och sänker skatter, men det har ju visat sig att det inte funkar riktigt så. Det gör inte det.

Om man använder pengarna till investeringar, mer utbildning, omställning i livet och så vidare ger det resultat. Om man investerar bygger man till exempel, och det ger jobb. Satsar man på en bättre skola höjs kunskapsnivån i hela nationen, och det ger också fler jobb. Vi, Sverige, är och vill fortsätta vara en kunskapsnation där vi har högt mervärde i de varor och tjänster som vi exporterar. Det kräver att vi investerar mycket i utbildning. Därför är jag stolt över att kunna säga att vi också satsar på ett kunskapslyft. Det tror vi ger mer resultat än att sänka lite grann för en mindre firma eller kanske lite mer för till exempel McDonalds, för de klarar sig ändå.

Om det är dramatiska höjningar håller jag med, men det är inte det som det handlar om.

Jag funderar på hur Centern kan få ihop det rent ekonomiskt när man har stora krav på skattesänkningar samtidigt som vi står här i talarstolen och pratar om att vi har stora utmaningar framför oss. Det ska Centern lösa genom att sänka skatterna ännu mer. Det går inte riktigt ihop.

Prot. 2015/16:43
10 december

*Arbetsmarknad
och arbetsliv*

Anf. 28 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Jag har en fundering på det som Raimo Pärssinen, ordföranden i arbetsmarknadsutskottet, inledde sitt anförande med. Han sa att den svenska ekonomin går som tåget. Jag delar den bilden. Problemet är bara att alla människor inte finns med på det där tåget. Det är många som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden, och det är många som har stått utanför länge och som inte känner sig som en del av den goda utvecklingen.

Det fanns en hel del saker som alliansregeringen borde ha gjort bättre och gjort betydligt tidigare. Vi borde ha haft fler insatser för långtidsarbetslösa. Det som vi gjorde på slutet, och som vi har gjort här i riksdagen nu, var att lägga fram flera viktiga förslag, tycker jag, som kan underlätta för långtidsarbetslösa att komma i jobb.

Min fråga till ordföranden i arbetsmarknadsutskottet, eftersom han verkar sträcka ut en hand över blockgränserna, är: Varför röstar ordföranden i arbetsmarknadsutskottet nej till förslaget om matchningsanställningar som den tidigare partikamraten Anders Lago har utrett? Den utredningen är färdig. Det här är en bra väg in för människor som har stått utanför arbetsmarknaden länge och inte får en chans att visa vad de går för.

Varför röstar Raimo Pärssinen nej till att Samhall också ska få jobba med fler visstidsanställningar för att hjälpa unga med funktionsnedsättning ut i arbete? Och varför röstar Raimo Pärssinen nej till att Arbetsförmedlingen borde jobba ännu mer med socialt företagande och ha ett eget program för det, som Moderaterna föreslår?

Det här är tre konkreta förslag för att långtidsarbetslösa ska ha fler vägar in i jobb och inte bara extratjänster.

De här frågorna vill jag gärna ha svar på.

Anf. 29 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Ibland är det enkelt. Vi säger nej tills frågorna är färdigberedda och vi har gått igenom dem ordentligt.

Vice ordföranden i arbetsmarknadsutskottet nämnde att Anders Lago har lämnat ifrån sig en utredning som mig veterligen bereds. Då säger vi ingenting om den just nu.

När det gäller Samhall kommer Funkautredningen. Den är också intressant, men den måste i sin tur beredas. Som jag sa tidigare och alla andra också har sagt finns det stora utmaningar att hantera just nu. Men hela frågan när det gäller funktionshindrade, Samhall och så vidare kommer tillbaka till riksdagen i ett förslag från regeringen.

När det gäller sociala företag har Arbetsförmedlingen ett strategiprogram. Jag tycker att det är en intressant synpunkt som Moderaterna tar upp i den här debatten. Även här kommer regeringen att återkomma med förslag, och det här är någonting som jag kan sympatisera med.

Anf. 30 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Raimo Pärssinen! Många av de långtidsarbetslösa blir inte gladare av att höra att allt bereds på Arbetsmarknadsdepartementet. Matchningsanställningsutredningen är klar, och den här regeringen har suttit i 14 månader, så man skulle ha kunnat komma betydligt längre.

Jag har en liten fundering som leder till min nästa fråga. Ser regeringen att lösningen för de 35 000–36 000 som nu finns i sysselsättningsfasen ska vara endast utbildning och extratjänster? Utbildning är absolut bra. Men tror regeringen och regeringens partier i riksdagen att extratjänsterna ska lösa situationen? Den frågan kräver ett svar.

Det handlar först och främst om offentlig sektor. Det är bra att ordföranden är ute reser i Sverige och träffar både kommuner och arbetsförmedlare. Jag tror att det vore bra om ordföranden i arbetsmarknadsutskottet även kunde träffa fler privata arbetsgivare. Det är nämligen där jobben växer fram. Då får han också se att många vill och kan tänka sig att ta emot personer om man får rätt stöd. Just matchningsanställningar till exempel och vägen via Samhall handlar om att den som har stått utanför länge ska få stöd för att komma in på arbetsmarknaden, även på den privata delen av arbetsmarknaden där de flesta jobben finns och där jobben växer fram som mest.

Ser ordföranden att det kommer att räcka med extratjänster för alla de tusentals människor som i dag står långt utanför arbetsmarknaden?

Anf. 31 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Nej, jag ser inte att det räcker med bara extratjänster.

Många av de här personerna kommer att gå in i en utbildning. Den förberedande utbildningen kommer också att leda till att vissa vågar gå vidare till ännu mer utbildning. Jag känner en del individer i fas 3 som vill in på högskolan.

Det kommer att ta lite tid. Det håller på att organiseras mellan kommuner och Arbetsförmedlingen. Därför kommer det också att ta tid att fasa ut.

Men extratjänster räcker inte. En del behöver också intensifierad matchning från Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlarna själva och forskningen säger att om fler kan jobba med de arbetslösa personerna når vi längre och får bättre resultat. Det behövs alltså intensifierad förmedling, utbildning och sedan jobb inom extratjänsterna.

Huvudsaken är att vi öppnar upp, att vi kan ge dem lite svängrum och lite livsrum. Den lösning som Elisabeth Svantesson stod för när man skapade fas 3 var inte bra. Det kanske vi kan vara överens om. Nu försöker vi som sagt öppna dörren för individerna och ge dem fler alternativ utifrån sina förutsättningar, en möjlighet att komma ordentligt på fötter här i livet.

Anf. 32 MARCO VENEGAS (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i sin helhet i betänkandet.

Vi ser en förbättrad ekonomisk utveckling i omvärlden och i Sverige. Sysselsättningen fortsätter att öka, och antalet jobb ligger på en hög nivå. Mottagningen av nyanlända skapar många arbetstillfällen på kort sikt och stimulerar Sveriges ekonomi. Transporterna, handeln, säkerhetsbranschen, skolan och byggsektorn gynnas. Myndigheter som Migrationsverket och

Arbetsförmedlingen liksom Sveriges kommuner anställer tusentals nya medarbetare. Vilka effekterna blir på längre sikt hänger på hur väl flyktingarna integreras på arbetsmarknaden.

De senaste två decennierna har det inte varit lätt för ungdomar att komma in och etablera sig på arbetsmarknaden. En hög arbetslöshet har bitit sig fast. Det är därför glädjande att ungdomsarbetslösheten nu minskar, även om den fortfarande ligger på höga nivåer.

I Nyköping, där jag bor, bor även Noora från Irak. Hon fick möjlighet att arbetspraktisera på biblioteket i Nyköping. Jag träffade henne för några veckor sedan. Hon berättade för mig att hennes plats på biblioteket har stärkt hennes självförtroende. Just att få öva och förbättra svenskan har varit ett av målen med ungdomspraktiken. Ett annat mål har varit att man ska närma sig arbetsmarknaden. Ett tredje mål har varit ökad livskvalitet för deltagarna.

Noora tog sin praktik på allvar, och för henne har alla tre målen uppfyllts. I går fick jag höra att Noora har fått en visstidsanställning på biblioteket och att hon även med jämna mellanrum lånas ut till biblioteket på Campus Nyköping, där man bedriver vuxenutbildning. Där har de stor användning för hennes språkkunskaper.

Herr talman! De som drabbas hårdast av ungdomsarbetslösheten är ungdomar som saknar gymnasieutbildning och ungdomar som är födda utanför Europa. Därför är regeringens satsningar så viktiga.

En bred mobilisering och samverkan mellan flera aktörer såsom Arbetsförmedlingen, kommunerna, landstingen och näringslivet är nödvändig. Men det gäller också mer riktade åtgärder för att verkligen nå de grupper som behöver särskilt stöd för att komma i arbete. Det är just detta regeringen prioriterar.

Det är också glädjande att en stor majoritet av landets kommuner har en lokal överenskommelse med Arbetsförmedlingen. Det är viktigt att arbetet med ungdomsarbetslösheten bedrivs på ett mer strategiskt och samordnat sätt.

Arbetslösheten i vårt land är ojämnt fördelad. Allt fler får svårare att få fast förankring på arbetsmarknaden. Människor med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, personer med låg utbildningsbakgrund och personer som är födda utanför Europa har svårt att komma in på arbetsmarknaden, även under högkonjunktur. Därför är det viktigt att arbetsmarknadspolitik skapar ordentliga förutsättningar för att motverka och bekämpa långtidsarbetslösheten. Det är precis det regeringen gör nu.

Miljöpartiet tycker att det är viktigt att det finns en rik flora av insatser att ta till just för att stärka möjligheten för de personerna att hitta ett arbete. Det kan vara utbildning. Det kan vara arbetspraktik. Det kan vara subventionerade anställningar eller annat. Människor behöver olika lösningar beroende på var de befinner sig i livet, men viktigast är att dessa insatser är effektiva och kan leda till ett arbete och därmed egen försörjning.

Miljöpartiet tycker att det är glädjande att regeringen för en politik där satsningar på utbildning av olika slag står högt på agendan. Om vi kan höja kompetensen hos personer som står långt från arbetsmarknaden är det både effektivt och hoppingsivande.

Herr talman! Till sist vill jag säga att det är bra att regeringen är tydlig med att de arbetsintegrerade sociala företagen ska ha en viktig roll inom

Prot. 2015/16:43
10 december

*Arbetsmarknad
och arbetsliv*

arbetsmarknadspolitiken även framöver, i synnerhet i den palett av insatser som kommer att ersätta fas 3.
(Applåder)

Anf. 33 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag vill ställa samma fråga till Marco Venegas som jag ställde till Raimo Pärssinen tidigare. Han blev mig svaret skyldig. Jag fick aldrig veta hur han ser på höjningen, på att regeringen höjer skatterna på jobb och företag med 29 miljarder i budgeten. I den andra delen av budgeten kompenserar man kommuner och landsting trots att det inte ska bli färre jobb. Men man ger ingen kompensation till företag.

Hur ser Marco Venegas på höjningen? Kommer den att leda till fler eller färre jobb i företagen?

Anf. 34 MARCO VENEGAS (MP) replik:

Herr talman! Som jag sa inledningsvis i mitt anförande har den nya situation som vi står inför i dag skapat väldigt många jobb, även i kommunerna.

Det blir mycket lättare för många ungdomar och människor som i dag är arbetslösa att komma in även på den vanliga arbetsmarknaden och även att höja sin kompetens.

Anf. 35 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Även i det här replikskiftet får jag inget svar. Med 29 miljarder i ökade skatter på jobb och företag, blir det fler eller färre jobb tillgängliga för ungdomar som precis har gått ut skolan och söker jobb, för nyanlända och för alla andra?

Jag har ett citat av Per Bolund som är kopplat till en tidigare debatt om arbetsgivaravgifter för unga. Han sa: Att höja arbetsgivaravgifterna för unga riskerar ju att riva upp en reform, och det kommer att innebära att många unga förlorar sina jobb.

Jag vill fortfarande ha svar på frågan: Hur kan man från regeringen – när man har målsättningen EU:s lägsta arbetslöshet 2020 – öka skattebördan för företagen med över 29 miljarder kronor? Vem ska uppnå den målsättning som regeringen sätter upp? Är det genom utbildningsinsatser och arbetsmarknadsåtgärder? Eller är det genom riktiga jobb?

Anf. 36 MARCO VENEGAS (MP) replik:

Herr talman! Det är viktigt med riktiga jobb. Jag ska nämna ett exempel som kan göra det hela lite tydligare.

I min hemkommun fanns det 7 procent arbetslösa. Det flyttade dit ett tyskt företag som behövde svetsare. Man anställde mellan fem och sex svetsare per vecka, och det är ganska många. Vi tömde hela kommunen och grannkommunen på svetsare som fick jobb på företaget. Plötsligt fanns det inga fler svetsare. Men kommunen låg fortfarande på 6,5 procent arbetslöshet.

Det betyder att om människor inte har den kompetens som företagen behöver spelar det ingen roll hur många arbetslösa människor det finns. Därför är det väldigt viktigt att regeringen nu satsar på utbildning av människor så att de kan höja sin kompetens för att få ett jobb.

Det som regeringen håller på med just nu är väldigt viktigt: att ge människor förutsättningar för att höja sin kompetens.
(Applåder)

Prot. 2015/16:43
10 december

*Arbetsmarknad
och arbetsliv*

Anf. 37 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det går bra för Sverige nu. Vi har en stark tillväxt av nya jobb, över 80 000 nya jobb under det senaste året. Visstidsanställningarna minskar och de fasta jobben ökar. Sysselsättningsgraden som redan var högst i EU stiger, och mest stiger den för utrikes födda kvinnor. Det är en mycket glädjande utveckling.

Arbetslösheten sjunker tydligt. Även långtidsarbetslösheten, som tyvärr har legat stilla under väldigt många år, tar nu ett tydligt steg nedåt.

Ungdomsarbetslösheten sjunker snabbast. Den är över 3 procentenheter lägre under det senaste året.

Det går alltså bra för Sverige just nu. Men, herr talman, det går inte bra för alla människor i Sverige. För mig, regeringen och den budget som vi företräder är det oacceptabelt att lämna vissa människor och grupper utanför arbetsmarknaden eller i fattigdom. Därför är det nödvändigt med de omläggningar av politiken som den här budgeten innebär.

Det handlar om de långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning som under den gamla regeringen parkerades i fas 3.

Det handlar om nyanlända som fick möta en etableringslots som huvudsaklig insats i stället för att få hjälp att få jobb utifrån sina förutsättningar och i sitt yrke.

Det handlar om de unga som inte har gymnasiekompetens och därför är väldigt dåligt rustade för att komma in på den svenska arbetsmarknaden.

Nu kursändrar vi inom dessa områden. Vi ska fasa ut fas 3 och ge människor möjlighet till jobb och utbildning. Det kommer inte att vara en enda åtgärd. Det finns 37 000 individer i fas 3. De har väldigt olika förutsättningar och väldigt olika behov. Just därför krävs det en flexibilitet och en mångfald av åtgärder.

En viktig insats är utbildning. Utbildning ger ny och fräsch kompetens att använda på arbetsmarknaden. Det är otroligt få av dem som är långtidsarbetslösa som under den gamla regeringen fick chans till utbildning. Det är orimligt med tanke på de utbildningskrav som ställs på svensk arbetsmarknad.

Vi satsar på aktiva insatser för att använda hela den verktygslåda som finns hos Arbetsförmedlingen så att man ska kunna få insatser utifrån sina förutsättningar.

Vi inför fler lönebidrag. Fler personer ska kunna få en lönebidragsanställning. Vi förändrar också lönebidragen, och det finns fler anställningar inom Samhall. Jag hörde att det efterlystes här en kortare, tillfällig anställning inom Samhall. Minst tusen av de nya platserna kommer att bli så kallade utvecklingsanställningar inom Samhall.

Vi har extratjänster i välfärden. Under hösten har det kommit barn i skolåldern till Sverige motsvarande 100 skolklasser i veckan. Det ska växa fort ute i skolorna, och det är stora utmaningar. Många skolor är i stort behov av lärare. Många skolor tar också tacksamt emot fler vuxna i skolan som talar det svenska språket och som kan vara en resurs vid sidan av läraren. Skolorna tar också tacksamt emot fler vuxna som talar något annat

språk än svenska och som kan vara en resurs vid sidan av läraren. Man kan till exempel använda extratjänster för detta.

Vi avskaffar de hårt kritiserade etableringslotsarna. Det pratade vi mer om när vi debatterade det förra betänkandet.

Vi satsar på snabbspår, och vi gör nya satsningar för dem som har låg eller ingen utbildning med sig till Sverige där yrkesutbildning och utbildning på grundskolenivå kan kombineras i nya flexibla former.

Herr talman! Vi ska lösa ungdomsarbetslösheten på riktigt. Ingen ung människa ska gå arbetslös längre än max 90 dagar. Det är ett stort åtagande. Under den gamla regeringen var ungdomsarbetslösheten uppe i 25 procent. Det var så hög siffra att vi fick EU-stöd för att ta hand om våra egna ungdomar.

Nu går ungdomsarbetslösheten nedåt, men det räcker inte. Därför har vi inlett ett samarbete med 288 av Sveriges 290 kommuner. Jag är så glad över att man i alla dessa 288 kommuner har kunnat lägga partipolitiskt käbbel åt sidan och sagt: Okej, nu samarbetar vi för våra ungdomars skull. Nu arbetar staten och kommunerna gemensamt kring ungdomarna.

De ungdomar som har det svårast är de som inte har klarat gymnasiet. Det finns oftast ett skäl till att man inte har gjort det. Det kan bero på att man blev mobbad i skolan, att man hade sociala problem och att man hade en funktionsnedsättning. Det finns väldigt många olika skäl till att man inte klarade gymnasiet.

Gemensamt för de flesta av dessa ungdomar är att de inte längtar tillbaka till skolan. Därför är det en utmaning att hitta ungdomarna, motivera dem och se till att de faktiskt klarar sina studier. Där inför vi en ny stor flexibilitet för att Arbetsförmedlingen i samarbete med kommunerna ska använda resurserna flexibelt och kombinera praktik, arbete och utbildning på nya sätt utifrån varje individs behov och förutsättningar.

Herr talman! Till sist vill jag säga bara några ord för att förklara skillnaden mellan bidrag och försäkring. Vi försäkrar oss för att få ett skydd om det sker en olycka.

Om huset brinner ned eller om jag blir arbetslös ska jag inte också behöva bli fattig. Så fungerar försäkringar, och så fungerar också arbetslöshetsförsäkringen. Vi betalar en premie och hoppas att vi aldrig ska behöva utnyttja försäkringen och få ett ”bidrag”, som jag hör andra kalla det. Man utnyttjar sin försäkring men hoppas på att inte drabbas av olyckan.

Herr talman! Jag och samarbetsregeringen är beredda att pröva varje seriöst förslag för en bättre fungerande arbetsmarknad och nya möjligheter in på arbetsmarknaden och till jobb. Jag tycker att arbetsmarknadspolitiken ska vara pragmatisk och flexibel. Man ska alltid vara beredd till omprövningar. Jag vill bara ge en enda brasklapp, och det är att vi måste använda skattebetalarnas pengar på ett effektivt och ansvarsfullt sätt. Givet detta är jag beredd att seriöst pröva alla förslag.

Herr talman! Jag vill passa på att tacka för gott samarbete och spänstiga debatter här i kammaren och på andra ställen. Jag önskar mina meddebattörer en skön juledighet! Vi behöver ny energi, för vi har många jättestora utmaningar framför oss.

(Applåder)

Anf. 38 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern och hälsar henne välkommen till budgetdebatten.

Det är en tydligt nöjd arbetsmarknadsminister som berättar om läget i landet. Det går bra nu, säger hon. Ja, det gör det. Jag vill påminna hela regeringen om att det under lång tid var en alliansregering som styrde. Som jag sa i mitt inledningsanförande är en orsak till att det just nu går bra i konjunkturen att hushållens ekonomi har fått en skjuts genom skattesänkningar. Det är inte jag som har hittat på det, utan Konjunkturinstitutet. Det är bra att det går bra.

Nu lägger vi om, säger arbetsmarknadsministern stolt. Varför lägger man då om? Höjda skatter på jobb och företagande leder inte till fler jobb. Det erkänner ni till och med själva i er egen budget. Den enda omläggning jag just nu ser på riktigt från arbetsmarknadsministern är att man efter bara 14 månader tvingas lägga om sin egen politik. Var är alla traineejobb och extratjänster? Var är 90-dagarsgarantin? Vad är det av alla de reformer som det nu inte har blivit någonting av som har gjort att det går så bra för Sverige just nu? Jag tror att det krävs en viss ödmjukhet av arbetsmarknadsministern med tanke på utvecklingen i landet.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är om hon delar statsministerns bild. Statsministern sa för en tid sedan att det inte är brist på jobb i Sverige, utan brist på utbildning. Jag kan absolut hålla med om att fler människor behöver utbilda sig. Det har vi pratat om ofta här i kammaren. Men jag har också nämnt att Sverige har ett stort jobbundskott för människor med lägre utbildning. Många av dem som nu söker sig till Sverige har mycket låg utbildning, och det kommer att krävas mycket för att de ska komma vidare i jobb. Det räcker inte alltid med utbildning. Vi behöver också fler nya jobb. Delar arbetsmarknadsministern statsministerns bild att det inte finns någon brist på jobb i Sverige?

Anf. 39 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Vi regerade med den borgerliga budgeten fram till i somras, men vi har inte en enda dag regerat med en borgerlig arbetsmarknadspolitik. Den lade vi om från första början. Det har också gett effekt. Arbetsförmedlingens reformering är långt gången. Vi har inlett ett samarbete med kommunerna och parterna. Vi avreglerar arbetsmarknadspolitiken och har större flexibilitet och större professionalisering. De anställda på Arbetsförmedlingen kan utnyttja sin egen kompetens i sina bedömningar. Det är en viktig förändring som skett jämfört med den gamla regeringens tid.

Sverige går bra. Men som jag sa går det inte bra för alla människor i Sverige. Det är därför det krävs en omläggning av politiken, så att alla får vara med om den positiva utvecklingen i vårt land.

Det är sant att vi många gånger har talat i den här kammaren om behovet av utbildning. Men det är först med den här regeringens budget som det blir stora satsningar på utbildning och nya möjligheter för arbetslösa att få utbildning, till skillnad från hur det var med den gamla regeringen.

Vi behöver både få fler jobb och rusta människor bättre för de lediga jobb som i dag finns och som inte tillsätts. Sverige har aldrig någonsin tidigare i historien haft så många lediga jobb som vi har nu. Vi behöver dock ändå en politik för att skapa fler jobb. Det räcker inte med de 100 000

Prot. 2015/16:43

10 december

*Arbetsmarknad
och arbetsliv*

lediga jobb som nu finns. Men om vi inte kan tillsätta de lediga jobben kommer vi att få en sämre fungerande arbetsmarknad, och det kommer i sin tur att hämma jobbtillväxten.

90-dagarsgarantin är på gång. Jag känner mig mycket nöjd och är positivt överraskad över det mycket starka och goda samarbetet och hur långt man nu har kommit med 90-dagarsgarantin i samarbete mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna. Det handlar inte om en enkel dragning eller ett streck vi kan göra på Arbetsmarknadsdepartementet. Det handlar om att göra förändringar på riktigt.

(Applåder)

Anf. 40 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt roligt att arbetsmarknadsministern säger något som jag själv hävdade som arbetsmarknadsminister, nämligen att det inte är ett streck på ett departement eller på Sveavägen 38 som gör att jobben växer fram.

Då är frågan bara: Var är jobbpolitiken? Jag vet att arbetsmarknadsministern nu lägger om politiken. Jag tycker att det är väldigt bra att Arbetsförmedlingen fått en ny generaldirektör som har kommit igång bra. Problemet är – och det sa jag också i mitt huvudanförande – att det inte är arbetsmarknadspolitiken som leder till att jobben blir fler. Men var är då den här regeringens jobbpolitik? Det är det som är den stora frågan.

Hur kan arbetsmarknadsministern ha det höga tonläget, både före valet och nu, och hävda att hon kommer att lösa det här med arbetsmarknadspolitik? Den är viktig för att rusta. Jag tycker att man ska ha hederlighet i debatten. Vi har under många år haft gott om utbildningsplatser i Sverige. Vi hade till exempel också det förhöjda studiebidraget för långtidsarbetslösa unga, och det finns många utbildningsplatser. Men det är inte antalet utbildningsplatser som kommer att avgöra det här landets framgång, utan det är såklart kvaliteten på utbildningsplatserna. Det är därför som vi till exempel vill skära ned i arbetsmarknadsutbildningar som dessvärre inte har någon som helst effekt och i stället satsa på det som ger effekt.

Men än så länge vet vi inte mycket om regeringens så kallade jobbpolitik. Vi vet en hel del om arbetsmarknadspolitiken, om platser i offentlig sektor som unga och långtidsarbetslösa ska ha. Det kan absolut finnas bra saker för individer med detta, men problemet är att regeringen helt förlitar sig på en arbetsmarknadspolitik som handlar om platser i offentlig sektor som unga och långtidsarbetslösa ska in i, men som inte inkluderar den övriga arbetsmarknaden. Regeringen vill inte se hur jobben växer till.

Så är läget. Vi kan stå här i flera år framåt och prata om arbetsmarknadspolitikens roll. Men vi behöver en aktiv jobbpolitik. Vi har ett jobbunderskott i ekonomin. Därför behöver vi en jobbpolitik.

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Så härligt då att vi *har* en jobbpolitik och att den också kan leverera!

Det är tråkigt med Moderaterna att det så ofta finns skyggglappar. Är det inte skattepolitik är det inte politik. Är det inte skattesänkningar kommer det inte att kunna få någon effekt.

Skattepolitiken har betydelse för jobben. Men mycket annat har till och med ännu större betydelse för jobben. Det vi behöver just nu, och det regeringen gör, är stora investeringar. Vi har stora eftersatta områden där det krävs investeringar. Jag vill bara nämna bostäder och infrastruktur, som i sig skapar jobb men som också är en viktig förutsättning för hållbar tillväxt i vårt land. Många års underinvestering hämmar jobbtillväxten i många tillväxtregioner.

Vi gör stora satsningar på exporten med en ny exportstrategi och en helt ny aktiv politik. Vi gör historiskt stora satsningar på utbildning, vilket är otroligt viktigt för att vi ska kunna klara av att tillsätta jobb och driva på innovationer och produktivitetens utveckling, vilket i sin tur också är viktigt.

När det gäller kvaliteten i utbildningen kan jag säga att man under den gamla regeringen blev kritiserad inom högskolesystemet för att man hade ett kvalitetssystem som inte levde upp till den europeiska standarden. I dag har regeringen tagit beslut om en ny kvalitetsstrategi som lever upp till den europeiska standarden.

(Applåder)

(forts. § 8)

Prot. 2015/16:43

10 december

Arbetsmarknad
och arbetsliv

§ 7 Frågestund

Frågestund

Anf. 42 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av närings- och innovationsminister Mikael Damberg, arbetsmarknadsminister Ylva Johansson, statsrådet Ibrahim Baylan, försvarsminister Peter Hultqvist och statsrådet Gabriel Wikström.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Närings- och innovationsminister Mikael Damberg besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

USA:s begäran om stöd i kampen mot Daish

Anf. 43 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Jag vänder mig till försvarsminister Peter Hultqvist.

Vi har ju i dag haft fortsatta diskussioner mellan regeringen och oppositionen om det svenska svaret på Frankrikes begäran i enlighet med Lisabonfördraget 42.7, om hjälp och stöd i händelse av kris eller krig, efter den fruktansvärda attacken i Paris. Parallellt med detta har det kommit ett brev från USA, ställt till det svenska Försvarsdepartementet, om hjälp och stöd i kampen mot Daish.

Jag skulle vilja fråga försvarsministern för det första hur han och departementet skulle vilja svara rent konkret på det önskemål som finns och vad man skulle kunna göra från svensk sida i förhållande till det som räknas upp i brevet. För det andra vill jag fråga om det har skett några som helst kontakter muntligen, före eller efter brevet, mellan det svenska Försvarsdepartementet och det amerikanska försvarsdepartementet? Inom parentes kan nämnas att vår insats med stridsflygplan i Libyen för ett antal

Frågestund

år sedan kostade ungefär 220 miljoner kronor. Frågan är alltså: Vad skulle försvarsministern vilja göra för att hörsamma USA?

Anf. 44 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tackar Hans Wallmark för frågan.

Brevet omfattas av både försvars- och utrikessekretess, så jag kan inte redogöra för innehållet. Men vi har fått en begäran från Frankrike enligt Lissabonfördraget 42.7, som just nu behandlas och diskuteras, precis som Wallmark konstaterar. Till den ska kopplas det amerikanska brevet.

Det konkreta svaret kommer vi att formulera när vi är klara med den förhandling och förhoppningsvis den breda politiska överenskommelse som detta ska omfatta. Jag kände till att detta brev skulle komma. Däremot kände jag inte till något av det konkreta innehållet i förväg.

Anf. 45 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Tack, försvarsministern, för svaret!

Vi har från oppositionens sida i dag framfört vårt önskemål om att få ut hela eller delar av brevet för att själva kunna bilda oss en uppfattning. Vad jag förstår, i alla fall av uppgifter i medierna, räknas det upp ett antal olika saker som USA menar att vänligt sinnade länder – dit Sverige räknas – skulle kunde bidra med.

Utan att försvarsministern hade behövt gå in exakt på de formuleringar som finns i brevet hade det varit intressant att få höra försvarsministerns uppfattning om vilka militära delar man skulle kunna bidra med. Man kan antingen göra väldigt lite eller lite mer. Som jag nämnde kostade den insats vi gjorde i Libyen 220 miljoner för tre år sedan. Frågan är vilken ambitionsnivå försvarsministern skulle vilja ge uttryck för.

Sedan handlar detta, precis som försvarsministern sa, om två olika saker. Å ena sidan har vi Frankrikes begäran, som vi måste svara upp emot på ett tydligt sätt, å andra sidan har vi Amerikabrevet. De har dock egentligen samma ändamål, nämligen kampen mot Daish.

Anf. 46 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Självklart faller Frankrike och USA här samman i en gemensam bit där man kompletterar varandra. Jag vill inte föregripa de diskussioner som nu pågår. Däremot tror jag att det är väldigt viktigt att det finns militär substans i det som man i slutändan kommer fram till.

Oavsett hur man ser detta krävs det också militär förmåga för att klara kampen mot Daish. Där kan olika länder bidra på olika sätt.

Flyktinginvandringens påverkan på hälso- och sjukvården

Anf. 47 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Gabriel Wikström. Jag vill beröra frågan om undanträngningseffekter inom hälso- och sjukvården.

Många flyktingar och asylsökande uppvisar stor ohälsa, både psykisk och somatisk. Hälso- och sjukvården är mycket ansträngd, och vi har fått indikationer från flera av våra företrädare i landstingen att det finns ett

mycket stort tryck på vårdcentraler, inom barnhälsovården och inom mödravården, för att bara nämna några.

Vissa landsting har öppet konstaterat långsiktiga så kallade undanträngningseffekter som en följd av kraftig invandring. Det vill säga att befintliga resurser inom vården avsätts till asylsökande och därmed tas från den befintliga befolkningens vårdresurser, vilket allvarligt påverkar sjukvårdens tillgänglighet.

Vad kommer regeringen att göra för att svenska medborgare inte ska drabbas, det vill säga att det inte ska finnas undanträngningseffekter inom hälso- och sjukvården?

Anf. 48 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag vill börja med att konstatera att det svenska hälso- och sjukvårdssystemet står väldigt starkt. Den typ av ansträngd situation som vi har kunnat se inom till exempel socialtjänsten och delar av skolväsendet kan man inte se på samma sätt inom hälso- och sjukvården.

Däremot finns det, precis som Christina Östberg för fram, vissa ansträngda delar av hälso- och sjukvårdssystemet. Framför allt rör det sig om hälsokontroller för asylsökande, där andelen i dag är alldeles för låg i förhållande till vad som vore önskvärt. Bland annat med anledning av detta har regeringen i dag tagit beslut om ett uppdrag till Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen för att se hur dessa hälsokontroller skulle kunna effektiviseras, för att fler asylsökande skulle kunna ta del av dem.

Regeringen har också i höstbudgeten föreslagit ökade generella satsningar i miljardklassen på landstingen. Under hösten har det också kommit en tilläggsbudget som ger 1,5 miljarder till landstingen.

Anf. 49 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Herr talman! Myndigheten för samhällsskydd och beredskap rapporterar i sin nationella lägesbild för vecka 48 att det är ansträngt för vården trots ökade resurser. De konstaterar att flera verksamheter inom hälso- och sjukvården påverkas av den aktuella situationen.

Ett aktuellt exempel som man rapporterade om i P4 Radio Blekinge denna vecka är att över 1 000 kvinnor inte kommer att kallas till cellprovtagningen i år trots att det sedan tidigare varit inplanerat – detta eftersom mödrahälsovården i Blekinge är så ansträngd. Det leder till att man måste prioritera bort planerade cellprovsundersökningar, vilket innebär att många kvinnor kan få vänta onödigt länge på att få ett cellprov. Läkare i Blekinge har larmat om att detta i värsta fall kan leda till att cellförändringar inte upptäcks i tid. Detta är mycket allvarligt och oroväckande för folkhälsan.

Kan regeringen garantera att svenska medborgare inte kommer att drabbas av att inte få vård i tid?

Anf. 50 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Christina Östberg tar upp ett konkret exempel. Om jag ska kommentera det vill jag framhålla att regeringen prioriterar hälso- och sjukvård för kvinnor väldigt högt. Vi avsätter 2016–2019 nästan 3 miljarder kronor på kvinnors hälsa, varav hälften går till förlossningsvård och kvinnors hälsa, 520 miljoner till arbete med kvinnors hälsa i primärvården

och 700 miljoner för avgiftsfri mammografi från och med halvårsskiftet i år. Det är klart att dessa är viktiga prioriteringar.

När det gäller den specifika frågeställning som Christina Östberg tar upp är det också viktigt att se att den viktigaste principen i hälso- och sjukvårdslagen är att man ska få vård efter behov, och det omfattar de grupper som där omnämns. Den principen är jag inte beredd att rucka på. Jag kan bara beklaga att det i vissa fall innebär att vissa typer av behandlingar får anstå medan andra prioriteras.

Minskat kvinnligt företagande

Anf. 51 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Min fråga går till närings- och innovationsminister Mikael Damberg.

I en färsk undersökning från Global Entrepreneurship Monitor – det är en känd internationell undersökning – har man bland annat tittat på kvinnors företagande i Sverige. Man konstaterar att mellan 2013 och 2014 sjönk andelen med 40 procent. Tittar man i backspegeln kan man se att detta är en ganska dramatisk vändning. Man kan jämföra med till exempel perioden 2006–2012, då mängden kvinnligt företagande ökade med 50 000 företag. 130 000 personer anställdes också inom kvinnors företag.

Det är nu ett brant fall. Det är inte bara så att det bryter en positiv utveckling, utan vi sticker också ut i jämförelse med många andra länder.

Min fråga till Mikael Damberg är: Vad tror ministern att det här beror på?

Anf. 52 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att det är otroligt viktigt att vi ser att företagande hos både kvinnor och män är en central del för vår möjlighet att uppnå våra tillväxtambitioner men också våra ambitioner att pressa tillbaka arbetslösheten i hela Sverige. Därför måste man när man går igenom den här typen av undersökningar vara lite noga med vad de speglar. De speglar ju inte bara antalet faktiska företag eller anställningsutvecklingen i företagen. De speglar också attitydundersökningar hos företagen.

Jag kan konstatera att den här undersökningen gjordes under den förra mandatperioden, det sista året, och präglades av det. Men det är väl viktigt att vi drar slutsatser av detta. Än så länge är det lite svårt att se de långsiktiga konsekvenserna. Man bör se det här i flera år för att se om det är ett trendbrott eller om det är ett annat sätt att uppfatta frågorna som leder till det här.

Det vi ser just nu generellt i Sverige är en uppgång i företagande och en nedgång i antalet konkurser.

Anf. 53 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Men det är en så pass stor förändring att jag tycker att det finns orsaker att fundera över detta.

Personligen tror jag att det är den politiska osäkerheten som bidrar till det här. När ekonomiska förutsättningar och spelregler förändras och inte

upplevs som långsiktigt trygga avskräcker det naturligtvis från investeringar. Det lägger en våt filt över nyföretagande.

Det jag främst tänker på är halveringen av RUT och inte minst diskussionen och utredningen kring vinster i välfärden. När färre kvinnor väljer att bli företagsledare leder det också till att färre kvinnor åtnjuter finansiell makt och inflytande. Det är ett problem i fråga om ekonomisk jämställdhet. Inte minst är det också ett problem för svensk ekonomi.

Min uppföljande fråga blir då: Vad tänker minister Damberg vidta för åtgärder för att vända den kraftigt nedåtgående trenden?

Anf. 54 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Först vill jag konstatera att när det gäller svenskt näringsliv är det en starkt uppåtgående trend både när det gäller investeringar och när det gäller antalet nystartade företag, och det är en stor nedgång i antalet konkurser. Vi ser det också i arbetslöshetsstatistiken. Arbetslösheten sjunker väldigt kraftigt, och det är en ökad sysselsättning. Det är en trend vi ser.

Jag tar verkligen frågan på allvar när det gäller jämställdhet i system. Tillväxtverket har gjort en analys av hur det offentliga systemet fungerar gentemot kvinnor och män och har tagit fram en strategi för hur man ska följa upp det här långsiktigt. Det tar vi på väldigt stort allvar. Man måste ständigt granska hur det offentliga men också privata aktörer jobbar gentemot kvinnor och män. Ofta kan det nämligen bli så att de offentliga systemen missgynnar en grupp, till exempel kvinnor.

När det gäller RUT vill jag ändå rätta någonting. Det är ingen halvering av RUT, utan det är en halvering av taket i RUT, vilket kanske berör ett par procent av de människor som använder RUT. De flesta människor som använder RUT – städning några gånger i månaden – berörs inte alls av regeringens förändrade politik.

Ungdomars inträde på arbetsmarknaden

Anf. 55 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson. Vi vet att ungdomsarbetslösheten sjunker. Vi ser att sambandet mellan utbildning och möjligheten att ta sig in på arbetsmarknaden och hålla sig kvar på arbetsmarknaden blir tydligare.

Slutsatsen är att utbildning lönar sig. Det är få ungdomar med eftergymnasial utbildning som anmäler sig hos Arbetsförmedlingen. Och bland dem som fastnar i långtidsarbetslöshet dominerar de som inte har gått klart gymnasiet. Vi vet att många av de unga klarar sig ganska väl utan särskilda insatser, men det finns många ungdomar som behöver stöd för att komma ut på arbetsmarknaden.

Regeringen har nu tillsatt en delegation för unga i arbetslivet, vars uppdrag är att verka för att arbetsmarknadspolitiska insatser mot ungdomsarbetslöshet ska få ett större genomslag på lokal nivå. Det handlar om att främja statlig och kommunal samverkan för utveckling av nya samverkansformer.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är: Hur framskrider det arbetet?

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är precis som Serkan Köse säger. Ungdomsarbetslösheten sjunker nu väldigt snabbt och har minskat med över 3 procentenheter det senaste året. Men det är fortsatta problem för de ungdomar som inte har klarat gymnasiet.

Vi vet att det finns skäl till att de inte har klarat gymnasiet. Dock kan skälen vara väldigt olika. De kanske hade inlärnings svårigheter. De kanske hade sociala svårigheter. De kanske blev mobbade. De kanske var utsatta för någonting besvärligt under sin skoltid.

Skälen varierar, men en sak vet vi: Många ungdomar längtar inte tillbaka till skolan. Vi vet också att utan gymnasiekompetens är sannolikheten att man får arbete oerhört liten, och får man ett arbete blir man snart arbetslös igen. Därför handlar det nu om att använda flexibla insatser så att vi ser till att varenda ung människa tar sig fram till den kompetens som krävs för att inte bara komma in på arbetsmarknaden utan också bli kvar på arbetsmarknaden.

Anf. 57 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för svaret. Jag nämnde precis vikten av lokalsamverkan. Som jag ser det är det grunden för ett framgångsrikt arbete. Här tror jag också att civilsamhället, med landets folkrörelser, har en stor uppgift. Jag tror att folkhögskolorna har en stor roll att spela utifrån sin specifika pedagogik. Men det handlar också om kunskap och möjlighet till en stor individuell anpassning.

Kan arbetsmarknadsministern utveckla sin syn på detta genom att beskriva hur till exempel folkbildningsförbund ska kunna bidra på ett så effektivt sätt som möjligt?

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi har 288 kommuner som under hösten har suttit i gemensamt arbete med sin lokala arbetsförmedling. Man har kartlagt varenda ung människa mellan 16 och 25 år som inte arbetar eller studerar. Man har gjort upp gemensamma planer för hur stat och kommun ska kunna använda sina resurser på bästa sätt för att se till att varenda ung människa faktiskt kommer i arbete och utbildning.

Folkhögskolorna, med sin pedagogik, har en oerhört viktig roll att spela. Det är därför regeringen utökar resurserna till folkhögskolorna för just dessa ungdomar. Som jag sa i mitt förra inlägg handlar det om att göra individuella insatser. Ofta hittar man för varje individ både förutsättningar och behov. Det är kanske arbete ett par dagar i veckan kombinerat med studier, kanske på folkhögskola. Det handlar om att få en möjlighet till en nystart så att man klarar av gymnasiet och kan komma över tidigare negativa erfarenheter.

Smakmärkning av snus

Anf. 59 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag har en fråga till Gabriel Wikström gällande snuset.

I dagarna har det skickats ut en lagrådsremiss angående implementering av tobaksdirektivet. Sverige har ett undantag i anslutningsfördraget i

fråga om EU när det gäller snuset. Snuset borde alltså inte finnas med över huvud taget i den här lagrådsremissen.

Gabriel Wikström har tidigare tagit upp frågan om smak på snus och att man inte skulle få ange smak på snusdosan. Men det finns inte med i det förslag som just nu är ute på remiss. Därför undrar jag om Gabriel Wikström tänker vidta åtgärder för att återinföra sina tankar just när det gäller smak och förbudet att ange smak på snuset i kommande proposition, någon gång i mars.

Anf. 60 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Det är mycket riktigt att Sverige har ett undantag när det gäller snuset. Det är också det som regeringen har valt att beakta i lagrådsremissen. Man har därmed inte tagit med frågan om smakmärkning eller inte på snusförpackningar.

Det utesluter inte att man kan komma tillbaka till frågan, men då ur ett rent folkhälsoperspektiv. Men just nu pågår det en utredning som bland annat ska titta på om smaksättning ska finnas över huvud taget. Då kommer också frågan om smakmärkning in i detta. Men jag vill inte uttala mig närmare om det innan vi har fått utredningens betänkande på regeringens bord.

Anf. 61 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! I det förslag som nu är ute på remiss finns många omständigheter som försvårar för konsumenterna. En är att Folkhälsomyndigheten kanske skulle ta över ansvaret. Då skulle rimligtvis kommunerna utföra tillsyn över detta. Sedan skulle det bli frivilligt att ange innehållsförteckning. Om man tar bort snuset från livsmedelslagen, där det är i dag och där det är tydligt reglerat vad det får innehålla, kan en snusdosa i princip få innehålla precis vad som helst.

I förslaget står det också att man inte ska få ange hur mycket nikotin snuset innehåller. Det är väldigt dumt, för då kommer konsumenterna att få i sig mer nikotin än vad de behöver.

I själva verket är det så här: Om folk skulle sluta röka och börja snusa vore det en folkhälsovinst. Därför förstår jag inte varför statsrådet hela tiden ska misshandla det svenska snuset.

Anf. 62 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Statsrådet har att följa av riksdagen fattade beslut, och riksdagen har bland annat tagit beslut om att allt tobaksbruk i Sverige ska minska. Man gör ingen åtskillnad på om tobaken röks eller om den intas under läppen.

Det som har fokus för regeringen nu är att implementera EU:s tobaksproduktsdirektiv. Vi har ändå beaktat att i de delar som gäller smakmärningen tycker vi att det går för långt in på det undantag som Sverige har, så det har vi valt att inte ta med. Men de andra delarna finns med, och allting sammantaget handlar om att skydda människors liv och hälsa. Det är det som är utgångspunkten, och det gäller oavsett om det handlar om cigaretter eller snus.

Ytterligare regleringar av både snus och cigaretter kan ju komma, men det måste tas efter den utredning som nu är klar och efter att regeringen har gjort sitt övervägande.

Prot. 2015/16:43
10 december

Frågestund

Anf. 63 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Människor på flykt är en het fråga både i Sverige och i Europa. Regeringen har arbetat för en mer jämn fördelning av flyktingmottagandet mellan Europas länder. Därför var det glädjande när EU:s medlemsstater kom överens om en gemensam fördelning av flyktingar så att alla länder skulle ta mer ansvar.

Tyvärr har överenskommelsen bara visat sig vara ord på ett papper. Från att tidigare ha varit ett välkomnande land lägger nu regeringen under jubel från Sverigedemokraterna om Sveriges flyktingpolitik till en mycket restriktiv asylpolitik. Här har man nu släckt den ljuspunkt som tidigare funnits för många flyktingar att söka en fristad och skapa ett bättre liv i Sverige.

Regeringen har varit tydlig med att fler europeiska länder borde ta ett ökat ansvar, men i stället för att rikta udden mot EU och Europas länder har regeringen konsekvent riktat den mot flyktingar. Om den svenska regeringen menar allvar borde man hålla inne den svenska EU-avgiften.

Anser statsrådet att Sverige borde hålla inne avgiften till EU till dess att EU och Europas länder följer beslutet om ett mer solidariskt flyktingmottagande?

Anf. 64 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att Sverige har under den internationella flyktingkatastrofen med 60 miljoner människor på flykt tagit ett exceptionellt stort ansvar och visat stor humanism och stort ansvarstagande i Europa. Vi har hela tiden hävdat att fler länder borde göra som Sverige. Hade alla länder i EU tagit det ansvar som Sverige har visat i den här flyktingkatastrofen hade detta inte varit ett stort problem för Europa som helhet.

Nu kan vi konstatera att än så länge har detta inte skett. Jag skulle inte säga att det här bara är en överenskommelse på papperet; jag tror att det är väldigt viktigt att nå överenskommelser med andra europeiska länder om att fördela ansvaret. Vi har också mött ett väldigt starkt stöd hos andra medlemsstater, EU-kommissionen och andra intressenter i EU-strukturen för att Sverige bör få hjälp i den uppkomna situationen.

Det är alltså ett viktigt arbete som har bedrivits. I mitt nästa inlägg får jag besvara den specifika frågan om EU-avgiften.

Anf. 65 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Man kan konstatera att andra länder har visat muskler genom hot att hålla inne med utbetalningen av EU-avgiften tidigare. Senast var det Storbritannien som hade betalat in för lite i EU-avgift och därför också skulle betala ränta. Det resulterade i att EU beslutade att Storbritannien fick uppskov med ett år och att ingen ränta behövde betalas.

Flyktingkrisen har visat att EU inte fungerar. EU har brutit mot sina egna regler och inte följt de beslut man själv har fattat. EU:s arbete med flyktingkrisen har visat att det är både katastrofalt och drabbar flyktingar hårt.

Vi ser nu hur land efter land stänger sina gränser. För att visa på hur omänskligt och illa EU har agerat bör regeringen hålla inne EU-avgiften som ett påtryckningsmedel för att fler länder ska ta ansvar.

Sverige brukar skryta över den vikt man har i EU, både som en aktiv medlemsstat och som nettobetalare till EU. Därför väger det tungt om vi väljer att hålla inne EU-avgiften till dess att EU tar sitt ansvar i flyktingfrågan. Vad avser statsrådet att göra för att EU ska ta sitt ansvar?

Anf. 66 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Först vill jag bara konstatera att det inte är ett helt seriöst förslag att Sverige av alla EU:s länder ensidigt skulle bestämma att inte betala sin EU-avgift. Om man därutav tror att andra EU-länder automatiskt blir mycket mer intresserade av att sköta omfördelning av flyktingmottagandet i EU tror jag att det snarare är kontraproduktivt. Än så länge har inget land någonsin avstått från att betala sin EU-medlemsavgift.

Jag tror att man måste se det här lite mer som ett populistiskt utspel från Vänsterpartiet, att man vill dra lite enkla politiska poäng på det här sättet. Man ska dock konstatera att riksdagen så sent som efter den senaste förhandlingen om medlemsavgiften 2014 tog ställning till den svenska medlemsavgiften och fastställde den.

Nästa gång förhandlingarna om medlemsavgifterna kommer att starta år 2018, och då finns det möjlighet för Sverige att förhandla om medlemsavgiften och även ta in frågor om rabatt och storleken på den, men inte just nu. Det är inte, som regeringen bedömer det, en möjlig väg framåt.

Slopande av krav på hiss i nyproducerade bostäder

Anf. 67 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Min fråga är av allmänpolitisk karaktär och riktar sig till närings- och innovationsminister Mikael Damberg.

Regeringen vill slopa kravet på hiss för att få fart på byggandet. Det sa bostadsminister Mehmet Kaplan i går i DN. Anledningen skulle vara att man ska få fram billiga hyresrätter för asylsökande.

Det är angående det här uttalandet som jag inte riktigt förstår regeringens intentioner. Regeringen säger sig ju sätta tillgänglighet och antidiskrimineringsfrågor väldigt högt på dagordningen.

Självklart behövs det mer och snabbare byggande. Om detta är vi väldigt överens. Men det finns annat att göra än att backa utvecklingen genom ett agerande som utesluter och exkluderar. Vi har ju redan ett ganska otillgängligt bestånd i våra äldre flerbostadshus.

Min fråga är: Är det verkligen regeringens intention att öka otillgänglighet och exkluderande inom ett så grundläggande politikområde som bostäder?

Anf. 68 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Först vill jag konstatera att vi har ett ganska exceptionellt politiskt läge i Sverige. Vi har på kort tid tagit emot väldigt många människor som har kommit till vårt land. En av de absolut största och främsta

Prot. 2015/16:43
10 december

Frågestund

arbetsuppgifterna nu är att möjliggöra ett snabbt byggande för att ge tak över huvudet till dessa människor. Då får vi göra avsteg från en del principer som vi har haft på bostadsmarknaden historiskt sett, inte minst kopplat till Migrationsverkets upphandlingar och arbete för att se till att asylsökande snabbt får tak över huvudet.

Det är en exceptionell situation som kräver en del exceptionella regler, och därför har bostadsministern varit tydlig med att vi både ser över för-
enklingsarbeten och parallellt gör den största satsningen på väldigt lång tid på ökat bostadsbyggande.

Vi ger incitament för att bygga hyreslägenheter, men vi ger också incitament till kommuner att bygga fler hyreslägenheter så att fler av de människor som bor här och av dem som kommer till Sverige får tak över huvudet och får en riktigt bra bostad.

Anf. 69 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Bostadsbyggandet måste givetvis öka. Detta har vi liberaler också lagt fram en rad viktiga förslag om. Jag har naturligtvis förståelse för att vi kan ha väldigt olika syn på vad som är verkningsfulla åtgärder för att åstadkomma detta, och det är egentligen inte det som i grunden är min fråga.

I grunden handlar det om kommunal planering med tid från processtart till första investering och till de ekonomiska riskerna i byggandet. Att bygga otillgängligt och segregering, kan det verkligen vara svaret, även om vi lever i en mycket pressad tid där vi behöver lösa dessa frågor?

Detta vore inte att utgå från alla människors lika värde och rättigheter, anser jag. Min fråga kvarstår alltså: Menar regeringen verkligen att alla människors lika värde och rättigheter inte gäller bostadspolitik?

Anf. 70 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, Bengt Eliasson, för frågan! Jag blir lite förvånad, för jag har uppfattat att inte minst Liberalerna som parti har drivit på för regelförenklingar i väldigt många år i frågan om bostadspolitik. När nu regeringen går fram i ett exceptionellt läge och säger att vi måste tumma på en del regler i ett akut läge för att få fram mer bostäder i Sverige hade jag nog räknat med Liberalernas stöd i en sådan diskussion.

Jag tror nämligen att det krävs både investeringsstöd för att se till att vi får fram hyresbostäder och förenklade regler om buller, om energihushållning, om tillgänglighet och om hushållning med vatten och avfall. Detta avser regeringen att gå fram med, och jag hoppas att vi kan få ett stöd för det i Sveriges riksdag för att förenkla byggandet under de här åren när det behövs som allra mest.

Samernas psykiska ohälsa

Anf. 71 MAGDA RASMUSSEN (MP):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Gabriel Wikström.

En debatt som har tagit mer och mer plats de senaste åren handlar om den psykiska ohälsan. Vi vet ju att den ökar i många grupper, bland annat hos unga tjejer, men också hbtq-personer mår allt sämre.

En grupp som kanske inte riktigt har uppmärksamats i den grad som de förtjänar är de samer som bor i Sverige. Nu tilldelar regeringen ytterligare 280 miljoner för att komma åt den psykiska ohälsan. Jag skulle vilja veta hur regeringen ser på just den psykiska ohälsan bland samer och vad man avser att göra när det gäller att komma åt den psykiska ohälsa som finns i den gruppen.

Anf. 72 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Magda Rasmusson, för frågan! Detta är precis som frågeställaren beskriver ett stort problem bland flera grupper i samhället, inte minst bland renskötande samer. Vi vet att ångest, depression och självmord numera är överrepresenterade i den gruppen. Vi vet samtidigt att forskningsläget inte är så bra som det borde vara och att mer skulle kunna göras.

Regeringen har, precis som frågeställaren påpekar, satsat 280 miljoner kronor mer årligen än tidigare på området psykisk ohälsa. Speciellt kopplat till samers psykiska ohälsa har 600 000 kronor beviljats till de tre nordligaste landstingen för att främja en bättre samverkan på området. Vi har också beviljat 350 000 kronor till Sametinget för att göra en kunskapssammanställning avseende den psykiska hälsan hos det samiska folket i Sverige.

Anf. 73 MAGDA RASMUSSEN (MP):

Herr talman! Jag tackar för det svaret, och jag hoppas att regeringen fortsätter att prioritera frågan. Den kommer att vara viktig för att Sverige ska leva upp till de principer vi vill att Sverige ska leva upp till när det gäller allas lika värde.

Ett förslag som jag vet att flera samiska organisationer själva lyfter fram är att se över vården och tillgången till vård. Där lyfter de fram Norge som ett föregångsland. I Norge har inrättats ett speciellt kunskapscenter där man kan söka vård. De som jobbar där har kompetens inom den samiska kulturen, i språket och i levnadssättet. Det ger en ökad trygghet att söka vård där.

Jag skulle vilja höra hur statsrådet ser på möjligheten att göra samma i Sverige eftersom vi vet att flera landsting faktiskt remitterar samer som är bosatta i Sverige till Norge. Det känns märkligt. En önskan skulle vara att det arbetet kan göras även i Sverige så att alla svenska medborgare får tillgång till en god vård och den respekt de förtjänar.

Anf. 74 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Precis som jag påpekade i mitt första inlägg är det ett alldeles för dåligt kunskapsläge om samers psykiska ohälsa. Det måste förbättras inom den svenska hälso- och sjukvården specifikt och i det svenska samhället generellt.

Jag hade själv förmånen att i våras träffa forskare som har forskat just i psykisk ohälsa hos samer. De tog också upp exemplet från Norge. Det är ett intressant exempel, och jag vet att tjänstemännen på Socialdepartementet följer utvecklingen i Norge och ser vad vi har att lära därifrån.

I första hand tror jag att det viktigaste är att få till en bättre samverkan bland de berörda landstingen. Det är också viktigt att få till en bättre kun-

skapsöversikt. Hur ser problemen ut i detalj, och vilka åtgärder skulle kunna vara verksamma i en svensk kontext? Jag är inte alls främmande för att också titta närmare på det norska exemplet och dra tydliga lärdomar därifrån.

Hanteringen av lagstiftning om flyktingsituationen

Anf. 75 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Det råder en humanitär kris i världen som leder till att många flyktingar söker sig även till vårt land. Det innebär såklart en situation där riksdagen kan behöva stifta lag för att kunna hantera situationen snabbare än i andra fall. När vi stiftar dessa lagar är det otroligt viktigt att vi är noggranna och att riksdagen får de underlag som behövs så att ledamöterna kan ta ställning och fatta beslut på så god grund som möjligt.

När regeringen i slutet av förra veckan informerade om att en lagrådsremiss var på väg ut försökte jag söka den information som jag kunde behöva som lagstiftare för att kunna fatta beslut. Mycket knapphändig information finns på regeringens hemsida. Under fredagen kom lagrådsremissen. Den kunde vi ta del av. Natten till måndag skickade jag en förfrågan till Näringsdepartementet för att få underlaget, det vill säga den remiss som hade skickats ut. Jag bad också om att få remissammanställningen och remisserna.

Är detta ett tillfredsställande förfarande?

Anf. 76 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Först vill jag konstatera att jag tror att frågan numera är föremål för en KU-anmälan. Det är väl rimligt att KU får granska ärendet. Regeringen måste naturligtvis hantera saker och ting korrekt. Nu finns det en anmälan, och nu får KU göra sitt jobb.

Det som blir lite mer komplicerat i denna fråga är allvaret i situationen. Det är där regeringen och Lagrådet har haft olika åsikter om hur akut situationen är. I fråga om en akut situation, som inte minst våra expertmyndigheter varnar för, har KU tidigare uttalat att man då får bedriva arbetet i mycket snabbare takt. Till exempel under finanskrisen gjordes en liknande sådan parallell.

Regeringen menar att läget är så akut. Våra expertmyndigheter varnar för situationen. Då måste vi agera med högre hastighet för att kunna ta vårt ansvar som regering.

Jag konstaterar att frågan om hur handläggningen av ärendet har gått till är föremål för en prövning i KU. Då är det KU som ska göra jobbet.

Anf. 77 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Det tog regeringen nästan tre fulla arbetsdagar, hela måndagen, hela tisdagen och fram till 15.07 på onsdagen innan jag fick det underlag som vi med en förkortad motionstid i riksdagen ska väcka motioner om, vilket är i dag. Vi har haft ett dygn på oss att ta del av den sammanställning som expeditionschefen uttrycker enligt följande: Arbetet med lagrådsremissen har inte inbegripit ett sedvanligt skriftligt remissförfarande.

Det finns alltså inget remissunderlag som är offentlig handling som jag kan ta del av. Det var först i går kl. 15.07 som det gick att ta del av samtliga remissinstansers svar, det vill säga de muntliga svar som har nedtecknats.

Jag har en fråga till statsrådet som högsta ansvarig för Näringsdepartementet: Är det rimligt att vi lagstiftare inte får ta del av de handlingar som är offentliga handlingar i god tid och som faktiskt finns när det är så bråttom?

Anf. 78 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Eftersom frågan är föremål för en KU-anmälan är det KU som ska göra bedömningen huruvida handläggningen har varit korrekt eller inte.

Principiellt vill jag svara att regeringen har bedömt, med anledning av de underlag som expertmyndigheter har levererat till regeringen, att det är en så akut situation att vi måste vidta åtgärder snabbt. Då kan inte alla procedurer följas som i en vanlig beredning av ett ärende. Då blir tidsaspekten en annan. I det här fallet blev också inhämtandet av information och remisshanteringen annorlunda. Det skedde telefonledes och muntligen, inte skriftligen som är det vanliga.

Vi har alla intentionen att göra detta arbete så korrekt, öppet och transparent som möjligt. Men i det här läget har det varit en stor tidspress, och det har föranlett oss att jobba på ett delvis annorlunda sätt. KU ska granska detta, och det välkomnar regeringen.

Transparensen i försvarsexporten

Anf. 79 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till försvarsminister Peter Hultqvist.

År 2010 bildade dåvarande alliansregeringen FXM, Försvarsexportmyndigheten. Den hade tre huvuduppgifter, nämligen främja svensk försvarsexport, men bara när exporten bidrar till det svenska försvaret, ansvara för mellanstatliga försvarsexportaffärer samt sköta försäljningen av övertaligt materiel från Försvarsmakten.

Nu har S-MP-regeringen tyvärr valt att lägga ned Försvarsexportmyndigheten. Den 31 december är sista datumet som myndigheten existerar. Statskontoret lade fram en rapport i fjol där det framgår att myndigheten har ökat transparensen i vår export väl.

Hur avser statsrådet att säkerställa att transparensen och även främjandeförmågan för försvarsexporten framdeles ska gälla?

Anf. 80 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag deltog i går i en sammankomst där man lite mer officiellt avslutar verksamheten. Det stämmer som frågeställaren säger att den 31 december är sista datum.

Den erfarenhet och kunskap som har byggts upp inom ramen för FXM måste föras över till den nya organisationen. FXM går över i FMV. Det har FXM:s ledning arbetat med i samband med den planerade övergången.

Det är inte slutet för de erfarenheter som har byggts upp under de år denna myndighet har existerat. Vi går inte tillbaka till det gamla, utan det sker en utveckling till något nytt som kommer att leva vidare inom ramen för FMV.

Anf. 81 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt tråkigt att S har fått betala det här priset till Miljöpartiet.

Jag deltog också i tillställningen i går, dock något senare än försvarsministern. Jag talade med företrädare för en hel del av försvarsindustrin. Jag pratade även med blivande före detta generaldirektörer. De känner oro för hur det här ska hanteras i fortsättningen. Jag tyckte inte att jag fick något riktigt bra svar på det av försvarsministern.

Jag tycker att även Miljöpartiet, som inte har varit så förtjust i försvarsexport tidigare, borde tycka att det här är en viktig myndighet för att få ordentlig transparens. Man såg ju hur det gick till – att det sköttes på ett bra sätt och arbetades hårt mot korruption.

Jag väntar alltså fortfarande på svaret. Annars kommer jag att fortsätta fråga hur det kommer att se ut i framtiden. Hur kan FMV klara det här, och hur klarar man balansen mellan inköp och export?

Anf. 82 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Både generaldirektör Hammarström och jag underströk i våra respektive anföranden i går att det nu handlar om att överföra erfarenheterna som FXM har byggt upp under de här åren till det nya sättet att jobba inom ramen för FMV. Det var det synsätt som det gavs besked om i går.

Detta är någonting som man har jobbat med som en förberedelse. Det finns en organisation som ska arbeta med det här inom ramen för FMV och hävda våra intressen när det gäller exportfrämjande åtgärder och mellanstatliga projekt.

FXM har ju under sin period bland annat varit aktiv i Brasilienaffären och jobbat aktivt med Schweiz, där vi inte kom ända fram i första skedet men hoppas på en affär i en framtid. Nu gäller det att fortsätta jobbet med de erfarenheterna. Kompetensnivån ska så att säga gå in i den kommande organisationen.

Jag är övertygad om att vi får återkomma i frågan.

Förslaget om stängning av Öresundsbron

Anf. 83 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Regeringen ville ha möjligheten att stänga trafiken eller delar av trafiken över Öresundsbron. Ena dagen var man för det här, och andra dagen – dagen efter – var man inte för det.

Jag undrar lite vad som hände och varför regeringen drog tillbaka det. Det kan inte bara ha att göra med Lagrådets kritik, för man gick fram med andra förslag som också kritiserades av Lagrådet. Man gick dessutom ut i medierna och försvarade förslaget trots Lagrådets kritik.

Jag är alltså nyfiken på varför regeringen drog tillbaka förslaget om att kunna stänga bron för trafik.

Herr talman! Det finns ju en skillnad mellan de två förslag som diskuterades här – det om id-kontroller och det om överföring av mandat från riksdagen till regeringen så att vi i en krissituation har möjlighet att stänga till exempel broförbindelsen mellan Danmark och Sverige.

Skillnaden är att när det gäller id-kontroller bedömer regeringen att det är en akut fråga som kräver mycket snabbare handläggning, medan frågan om en överföring av mandat från riksdag till regering inte är någonting som vi har planerat för. Det ligger inte på bordet, och därmed krävs inte heller snabb handläggning.

Därför fanns det alla skäl att lyssna på vad partierna här i Sveriges riksdag tycker och tänker om den här frågan för att skapa så brett stöd som möjligt men också att lyssna på Lagrådets kritik – att det i den här delen inte fanns samma behov av snabb handläggning som i frågan om id-kontroller. Det är därför regeringen har valt att vänta med att lägga fram det förslaget och föra fortsatta diskussioner med partierna.

Anf. 85 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet! Jag tolkar det som att förslaget inte är dött utan att det kanske återkommer vid ett senare tillfälle.

Vi i Sverigedemokraterna tycker att det är bra att man har den här öppenheten gentemot vårt grannland Danmark. För dem som jobbpendlar och för dem som åker på nöjesresor eller för den delen till Kastrup för att flyga ska det vara lätt att göra det.

Men vi tycker också att det är ett viktigt förslag att man ska kunna agera snabbt för att stänga trafiken över bron om det uppstår situationer – till exempel på grund av invandring, som det handlar om i det här fallet – som sätter ett enormt tryck på Sverige.

Med anledning av det ställer jag frågan: Är förslaget fortfarande aktuellt, och ämnar regeringen återkomma med ett liknande förslag vid ett senare tillfälle när det har beretts mer?

Anf. 86 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Man ska vara medveten om att det över bron varje dag färdas ca 19 000 fordon, varav ca 17 000 personbilar, så det är klart att om man ska överväga att stänga bron – i mediedebatten har det varit en diskussion om att vi hade sådana förslag, vilket vi inte hade; vi hade en diskussion om att föra över ansvaret och mandatet att i en krissituation kunna vidta en sådan exceptionell åtgärd – får det allvarliga konsekvenser för regionen. Jag kan förstå att många människor, inte minst i Skåne-regionen, har varit oroliga och undrat om det finns någon förestående stängning av bron i planerna.

Däremot kan vi inte utesluta, vare sig här i riksdagen eller i regeringen, att vi någon gång kan behöva fatta också extrema beslut. Den här hösten har visat att vi inte bara kan planera för att vi tror att vi vet vad som kommer att hända om en vecka, två veckor eller tre veckor. Därför finns det fortsatt en beredskap att diskutera den här frågan.

Alternativet är att riksdagen fattar beslut med väldigt kort varsel eller att man överför ansvaret till regeringen att göra den bedömningen.

Elförsörjningen efter 2020

Anf. 87 INGEMAR NILSSON (S):

Herr talman! Jag riktar min fråga till energiminister Ibrahim Baylan.

Det är ju så att energisektorn och inte minst elmarknaden står inför stora utmaningar. Målet är att nå en framgångsrik klimatpolitik, det vill säga en koldioxidsnål energiproduktion. Ökning av den förnybara energin, tillkomst av lokal och småskalig produktion och inte minst utveckling av smarta elnät och smarta hem är några exempel på de här utmaningarna.

Frågan om elförsörjningen är också av central betydelse, inte minst när det gäller att säkerställa att det ständigt finns tillräckligt med effekt för att kunna möta efterfrågan vid varje given tidpunkt.

Frågan om framtiden för den svenska effektreserven och dess betydelse har varit och är föremål för diskussioner mellan elmarknadens aktörer. Enligt nu gällande riksdagsbeslut ska den svenska effektreserven avvecklas till 2020.

Min fråga till energiministern är vilka slutsatser han drar om den svenska effektsituationen efter 2020 och vilka eventuella åtgärder regeringen avser att vidta.

Anf. 88 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Ingemar Nilsson, för frågan – en väldigt viktig fråga!

Bakgrunden är att den dåvarande regeringen 2010 föreslog riksdagen att effektreserven, det vill säga Svenska kraftnäts möjlighet att upphandla såväl ytterligare kraftreserv som efterfrågefleksibilitet hos industrin. Tanken som den förra regeringen hade var att det under tiden skulle växa fram en reserv hos marknaden och att det också skulle växa fram en efterfrågefleksibilitet hos hushållen och hos industrin.

Vi kan konstatera att så inte har skett – tvärtom. Med de fallande priserna är sannolikheten att marknaden löser detta väldigt liten.

Regeringen har därför aviserat och kommer under nästa månad att presentera ett förslag till en förlängning fram till 2025. Under tiden kommer man att föra en ordentlig diskussion i den energikommission som just nu jobbar.

Anf. 89 INGEMAR NILSSON (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Det är lite spännande att energiministern nu ger antydningar om de förslag som kommer.

Men ser energiministern mer konkreta alternativa lösningar? Är det så att frågan om effektreserven enbart är en fråga för Sverige och för den svenska energimarknaden och elmarknaden? Kan det finnas andra, alternativa lösningar, till exempel överföringskapacitet från andra länder?

Frågan är om det också finns andra tekniska lösningar än dem vi ser i dag, det vill säga att vi har ett antal oljekraftverk som utgör den svenska effektreserven. Hur ser alternativa tekniska lösningar ut?

Anf. 90 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Ingemar Nilsson, för utvecklingen av frågan!

Det är viktigt att vara medveten om att det nordiska elsystemet hänger ihop. Därför finns det anledning att i den här frågan, effektfrågan, se brett på det hela.

Därför har på Sveriges initiativ Nordiska ministerrådet fattat beslut om att ta fram en gemensam handlingsplan. Men i väntan på den och i väntan på att Energikommissionen fullföljer sitt uppdrag är det viktigt att vi åtminstone kan förlänga detta till 2025. Därför är det min ambition att lägga fram ett förslag till riksdagen om en sådan förlängning och dessförinnan föra samtal med ett flertal partier i riksdagen så att vi också kan ha en bred samsyn på det här.

För mig är det en praktisk fråga att se till att vår industri och våra hushåll alltid har elektricitet tillgänglig till rimliga priser.

Prot. 2015/16:43

10 december

Frågestund

Stridsflygets incidentberedskap

Anf. 91 ANNICKA ENGBLOM (M):

Herr talman! Min fråga går till försvarsministern. Samtidigt som vi sammanträder delas Nobels fredspris ut i Oslo till den tunisiska dialogkvartetten. För att få till en fredlig demokratisk dialog krävs two to tango, och i det här fallet fyra. Någon som inte alls vill dansa tango i dessa dagar är Ryssland, och effekten av det är en alltmer ansträngd incidentberedskap.

För att få stridsflyg i luften behövs inte bara två utan en hel line dance för att det ska bli verksamhet av. Det behövs stridsledning, basskydd, tekniker och verkstäder. För några veckor sedan slog chefen för flygverkstäderna larm till Flygsäkerhetsinspektionen om att de inte kan utföra sina uppgifter för att en annan myndighet kör över deras beslutsordning. Det är alltså två myndigheter under försvarsministerns ansvar som inte kan tala med varandra.

Så kan det definitivt inte gå till. Det får allvarliga följder. Vad tänker försvarsministern göra åt det?

Anf. 92 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Tack för frågan! Jag kan konstatera att det är ett ärende som har avhandlats mellan Flygsäkerhetsinspektionen och FMV. De har tillstånd att bedriva verksamheten tills vidare. Man bör samtidigt ta de frågetecken som kommit upp i samband med detta på allvar och se till att ha en organisation som är fungerande i framtiden och lever upp till de olika krav som kan ställas på flygsäkerheten.

Anf. 93 ANNICKA ENGBLOM (M):

Herr talman! Tack, försvarsministern, för ett kort, koncist och uttömmande svar. Det är skönt att den saken har löst sig.

Därmed är dock inte hela kedjan för att få upp stridsflyg i luften löst. Basverksamheten, det vill säga verkstadsverksamheten, är sedan en tid tillbaka något reducerad. Det gäller det bakre underhållet. Det finns ett direkt främre underhåll och ett längre bakunderhåll för de materiellansträngningar som ett stridsflyg på grund av sin uppgift har.

Det är en kedja som självklart måste hålla ihop. Vi kan skaffa hur många flygplan som helst, vilket ofta tas upp i diskussioner, men om vi inte får upp dem i luften för att det inte finns tillräckligt med bakre resurser sätter det stopp för vikten av att få upp dem i luften.

Hur resonerar försvarsministern kring tillgången på verkstäder och tekniker?

Anf. 94 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! I samband med att jag hade uppdraget som försvarsutskottets ordförande besökte jag verksamheten på basen i Ronneby, där man avsåg att reducera just verkstadskapaciteten. För reparation och underhåll skulle planen flygas till Luleå.

Jag tog i olika politiska sammanhang under den tiden upp det och tyckte att det kändes som en orimlig utveckling. Det vi nu kan ta del av är bland annat en effekt av det.

Vi får väl se över de här frågorna inför framtiden. Att organisera detta är ytterst ett myndighetsansvar. Det är FMV:s ansvar att klara ut den typen av frågor. Det är i allra högsta grad värt att föra resonemang om effekterna av beslut som fattats under en tidigare regeringsperiod.

Arbetslöshetsmålet 2020

Anf. 95 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Jag har en fråga till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson.

Regeringen har för den ekonomiska politiken och arbetsmarknadspolitiken ett arbetslöshetsmål som man gjort stort nummer av: att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020. Samtidigt döms regeringens jobbpolitik och sysselsättningspolitik ut av flera expertmyndigheter. Många tror att målet inte går att nå.

Nu hör vi olika uttalanden från ministrar. Till exempel sa arbetsmarknadsministern själv häromveckan att det har blivit tuffare att nå målet. Finansministern var ute och talade om att det är mer utmanande att nå målet än tidigare.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är: Har regeringen övergett arbetslöshetsmålet?

Anf. 96 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är sant att regeringen har mycket ambitiösa mål när det gäller sysselsättningen och arbetslösheten. Man kan göra jämförelser med det mål som den tidigare regeringen satte upp, nämligen att nå 5 miljoner jobb till år 2020. Det är ett mål som vi redan är nära att nå. Det är sant att vi har ambitiösa mål i regeringen.

Det som hänt efter det att målen sattes upp är att vi under hösten har sett en helt exceptionell situation i världen, i Europa och inte minst i vårt land när det gäller asylsökande som sökt sig till oss. Det påverkar självklart förutsättningarna.

Människor är resurser. De kommer att kunna bidra i vårt land. Men vi vet att det tar lite tid innan de kan komma i arbete. Det gör det svårare att nå målet, men det innebär inte att regeringen överger sitt ambitiösa mål.

Anf. 97 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Sanningen är den att regeringens jobbpolitik dömdes ut långt före den här hösten. Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och andra expertmyndigheter har varit kritiska, liksom givetvis oppositionen.

Det kommer som ett lite sent uppvaknande, och frågan kvarstår. Om man med så stort buller och bång och med sådan stor entusiasm lanserar ett arbetslöshetsmål, och vi nu ser hur minister efter minister går ut och till synes börjar retirera från målet, vore det väl klädsamt om regeringen var tydlig och klargjorde: Ja, vi överger vårt arbetslöshetsmål. Vi kommer inte att nå det.

Eller så kunde regeringen helt enkelt börja föra en politik som skapar jobb så att målet kan nås. Men det verkar inte finnas vid horisonten att det ska ske.

Anf. 98 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag kan ge Fredrik Malm rätt i att oppositionen är kritisk, men när oppositionen hade regeringsmakten ökade arbetslösheten. Den situation vi just nu har på arbetsmarknaden är att det går rätt bra. Sysselsättningen ökar. Det har tillkommit drygt 80 000 nya jobb det senaste året. Vi har aldrig någonsin haft så många lediga jobb i Sverige som vi har nu. Sysselsättningsgraden har ökat från en nivå som redan var Europas högsta. Nu ökar den ytterligare. Särskilt ökar den för utrikes födda kvinnor. Arbetslösheten sjunker.

Men även om det går bra på arbetsmarknaden betyder det inte att vi inte har stora utmaningar för att nå ett mycket ambitiöst mål. Det vore naturligtvis att blunda för verkligheten att inte erkänna att det har blivit svårare med tanke på att vi, till skillnad från andra länder i EU, har tagit emot oerhört många fler asylsökande. Det har vi gjort av humanitära skäl, för att ge människor skydd i en mycket svår tid. Det betyder inte att regeringen överger sitt mål.

(Applåder)

Åtgärder för ökat bostadsbyggande

Anf. 99 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Min fråga går till näringsminister Mikael Damberg.

Näringsministerns departement fick den 26 november en skrivelse från Boverkets generaldirektör där hon framhåller behovet av och föreslår ändringar i plan- och bygglagen för att tillmötesgå behovet av att snabbt kunna få fram bostäder. De föreslår en helt ny paragraf som skulle göra det möjligt för regeringen att i förordning föreskriva tidsbegränsade undantag från flera regler på lagnivå inom många områden. Det gäller till exempel planprocesser, bygglov och allmänna intressen för att lösa den akuta situationen. De prognostiserar ett behov av 600 000 bostäder jämfört med 250 000, som är regeringens mål.

Har regeringen för avsikt att svara Boverket någonting? När tänker regeringen återkomma till riksdagen med förslag på undantag i plan- och bygglagen för att möta behovet av bostäder, givet den akuta situationen?

Prot. 2015/16:43

10 december

Frågestund

Anf. 100 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Låt mig konstatera att frågan hör hemma på Näringsdepartementet men att det är en annan minister som ansvarar för den.

Det är helt sant att Boverket har kommit in med rapporter och påtalat den situation som finns i Sverige i dag med trångboddhet, att barn far illa i vissa miljöer och att förutsättningarna ser väldigt olika ut i skilda delar av landet. De har också gett en del rekommendationer.

Vi tar alla rekommendationer och inspel på stort allvar i Regeringskansliet. Vi är nu i en situation där vi kommer att behöva bygga mycket mer under de närmaste åren. I den senaste budgeten som regeringen lade fram gör vi den största satsningen på bostadsbyggande på väldigt länge. Det gör vi för att få fram hyreslägenheter men också för att ge ett investeringsincitament till kommunerna att frigöra mark.

Det ensamt kommer inte att lösa frågan. Det kommer också att jobbas med regelförenklingar för att få igång byggandet i Sverige.

Anf. 101 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Jag tackar ministern för att han svarade på frågan. I en debatt i måndags om bostadspolitiken fick jag, trots att jag ställde frågan två gånger, inte svar av den ansvarige ministern.

Jag kan notera att även Sveriges Kommuner och Landsting har uppmanat regeringen till fortsatt regelförenklingsarbete, till exempel för att kunna omvandla lokaler till bostäder, och till att göra en egen bedömning av ifall det behövs en planändring någonstans för att få fram fler bostäder. Det föreslogs redan under förra mandatperioden av alliansregeringen men röstades ned av majoriteten med stöd av Sverigedemokraterna.

Givet den situation vi nu har där många människor finns kvar på asylboendena trots att de har fått uppehållstillstånd och givet att ännu fler väntas få det i framtiden: Vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta som gör att nyanlända lättare kan komma in på den ordinarie bostadsmarknaden och ger kommunerna möjlighet att bidra till detta utan att, som många gör i dag, bryta mot lagen?

Anf. 102 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Vi har tittat på reglerna för att hjälpa Migrationsverket och göra det enklare att få fram anläggningsboenden. Vi har tittat på regelförenklingar för att snabbare och enklare få fram dessa boenden utan att tumma på säkerheten.

Regeringen arbetar brett med frågan om regelförenklingar för att omvandla lokaler till bostäder. Det kan handla om bullerregler, energihushållning, tillgänglighet och hushållning med både vatten och avfall.

Boverket har startat en särskild service för att kommuner och andra ska kunna ställa frågor till verket om plan- och bygglagen och få hjälp att avgöra hur de kan komma vidare snabbare.

Detta är en prioriterad fråga, både när det gäller regelförenklingar och det stöd som ges till kommuner för att se till att få upp byggtakten efter många år med alldeles för svagt bostadsbyggande.

Anf. 103 IDA EKEROTH (S):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till idrottsminister Gabriel Wikström gällande kvinnor och idrott.

Idrotten utgör på flera sätt en viktig del av det svenska samhället och engagerar en stor del av den svenska befolkningen. Idrotten bidrar till att skapa normer.

Men samtidigt som vårt samhälle blir alltmer jämställt finns det ett område som inte blir det, och det är just idrotten. I veckan har vi fått höra om elitutövare som när de blir gravida inte får ha kvar sina sponsorer, och på det lokala planet får flickor ofta inte lika bra träningstider som till exempel pojklag.

För att det ska finnas jämlika förutsättningar att utöva idrott måste man ha lika villkor, och min fråga blir då: Hur ska villkoren för kvinnligt idrottsutövande stärkas?

Anf. 104 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tackar Ida Ekeroth för frågan.

Det är en oerhört angelägen fråga för regeringen. Jag kan börja med att konstatera att idrottsrörelsen, som är Sveriges bredaste folkrörelse, på många sätt speglar hur samhället ser ut i stort och de strukturer som finns där.

Liksom med allt som rör jämställdhet vet vi att dessa strukturer måste angripas från flera håll samtidigt. Inom idrotten handlar det om en ledarskapsfråga, om att utbilda och kartlägga hur situationen egentligen ser ut och om vad man kan göra från både specialförbund och lokala idrottsföreningar för att förbättra situationen.

Det är en rent politisk fråga som rör hur vi utformar våra stöd på nationell och lokal nivå. På lokal nivå handlar det många gånger om anläggningsfrågorna. Vi vet att när anläggningsbristen byggs bort gynnas framför allt att flickor och kvinnor, som många gånger blir lidande när det inte finns anläggningar.

Anf. 105 IDA EKEROTH (S):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, ministern!

Som före detta hockeyspelare – det är en väldigt manligt dominerad sport – vet jag att denna fråga är väldigt viktig. Jag är glad över svaret att ni jobbar med frågan och att den är prioriterad.

Jag undrar om ministern har något tips på hur regeringen kan påverka kommunerna att ta ansvar i denna fråga?

Anf. 106 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tycker som sagt att frågan är angelägen, och vi måste föra en dialog med kommunföreträdare om på vilka sätt de kan underlätta, inte minst genom att rusta upp men också bygga nya anläggningar.

I slutet av mitt förra inlägg påpekade jag att nya anläggningar och att bygga bort bristen många gånger gynnar flickor och kvinnor, som får bättre halltider och kan utöva sitt idrottande på ett helt annat sätt.

Frågestund

Från statens sida går vi nu in och ökar stödet till idrottsrörelsen. Samtidigt som vi gör det för vi också en dialog med Riksidrottsförbundet om hur stödet ska fördelas ut till idrottsföreningar över hela landet.

Jag vet att det pågår ett arbete med att se över om man kan få ett stöd som på ett bättre sätt än i dag främjar jämlikhet och jämställdhet bland idrottsföreningar. Det är naturligtvis ett långsiktigt arbete, men jag är glad över att vi har kommit igång med det.

Anf. 107 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Med detta avslutar vi dagens frågestund. Jag tackar de deltagande statsråden och ledamöterna.

§ 8 (forts. från § 6) **Arbetsmarknad och arbetsliv** (forts. AU2)

Anf. 108 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Det är oerhört värdefullt att arbetsmarknadsministern deltar i budgetdebatten.

Det jag tänkte fokusera på i replikskiftet är kopplat till Arbetsförmedlingen, som är den myndighet i vars knä ansvaret för matchningsfrågor landar.

Precis som arbetsmarknadsministern beskrev är matchningen ett bekymmer när det gäller att både den kunskap som efterfrågas och de jobb man skulle kunna ta saknas.

Det finns också en brist i Arbetsförmedlingens funktionssätt som vi har påtalat från Centerpartiet. Vi skulle gärna se att man testat ett förslag som man haft i Australien och andra länder, men det är en långsiktig förändring.

I det arbete som nu pågår inom Arbetsförmedlingen handlar det mycket om en omdaning där man inom de ramar och strukturer som finns försöker förbättra verksamheten. Vi i Centerpartiet kan ställa oss bakom den delen, för det är oerhört viktigt att den modell vi har fungerar väl till dess att man eventuellt prövar en annan.

Det har återigen kommit en mätning som visar ett väldigt lågt förtroende för myndigheten och hur den fungerar. När man frågar dem som fått nytt jobb under föregående år är det bara var tjugonde som uppger att de har fått stöd och hjälp via Arbetsförmedlingen.

Om man tittar på hur många som har fått anvisning till jobb ser man att inte ens hälften av dem som finns inom Arbetsförmedlingens hägn har fått det. Detta drabbar de svagaste på arbetsmarknaden allra mest – de som inte har kontakter eller nätverk över huvud taget.

Jag har därför en fråga till arbetsmarknadsministern. Den utredning som lades ned för ett år sedan och som hade till uppgift och syfte att se på djupet hur Arbetsförmedlingen fungerar och skulle kunna fungera ska ersättas med en ny. Hur långt har arbetsmarknadsministern kommit i det arbetet?

Anf. 109 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är en viktig fråga om Arbetsförmedlingen. Det är sant som Annika Qarlsso

betydande utmaningar. Under den gamla regeringens tid såg vi en nedåtgående spiral mot allt större dysfunktionalitet inom myndigheten. Den var väldigt illa ute.

Nu har utvecklingen vänts, men det är en lång resa att göra. Vi har en ny arbetsmarknadspolitik, vilket underlättar utvecklingen för Arbetsförmedlingen med mer avreglering, högre frihetsgrad och mer betoning på professionaliteten inom myndigheten. Men betydande arbete återstår.

Jag delar inte uppfattningen att det skulle vara negativt att många människor får jobb utan Arbetsförmedlingens hjälp. Så bör det vara. Många människor får jobb på andra sätt, och det finns flera aktörer som hjälper till att få en väl fungerande arbetsmarknad. Det är inte ett svaghetstecken utan en styrka.

Däremot måste vi se till att flera av dem som vill ha hjälp från Arbetsförmedlingen också får det och att det faktiskt leder till ett arbete, inte bara till en parkering inom en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, och inte minst – vilket är mycket viktigt för mig – leder till att arbetsgivarna får hjälp med att hitta rätt personal. Ett helt annan fokus på arbetsgivarnas behov är det vi nu ställer om myndigheten till.

Jag tycker att det är viktigt att man tänker nytt. Det är inte säkert att en lösning som har fungerat under en viss tid fungerar i en annan tid, utan man måste vara beredd att vara pragmatisk när det gäller arbetsmarknadspolitiken.

Jag kommer själv inom kort att resa till Australien för att titta på de reformer som man har gjort där och lära mig av deras erfarenheter.

När det gäller utredningen arbetar vi just nu med direktiven. Det arbetet har kommit ganska långt.

Anf. 110 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag kan instämma i ministerns konstaterande att det inte är synd att människor får arbete utanför Arbetsförmedlingen. Bekymret är att så många inte får hjälp hos Arbetsförmedlingen. De som drabbas allra mest är de som inte har nätverk, inte har ett cv, inte har kontakter in på arbetet utan är beroende av att ha någon som för deras talan. Det utvecklingen visar är att samtidigt som vår arbetsmarknad är stark är det de grupper som har haft svårt att komma in på arbetsmarknaden som har det än svårare. Någonstans i detta finns det ett jättestort bekymmer när den myndighet som har ansvaret inte riktigt klarar av att leva upp till det.

Det är inte bara under alliansregeringen som förtroendet för Arbetsförmedlingen har minskat, utan det ligger längre tillbaka i tiden. Det som andra länder före oss har konstaterat är att med den förändrade arbetsmarknad som vi har i dag jämfört med för några decennier sedan är det helt andra krav och helt andra arbetssätt och metoder som behövs. Där har andra länder valt att ändra systemen för att möta den förändrade arbetsmarknaden på ett helt annat sätt.

Jag kan tycka att det är bra att direktiven är på gång och kommer snart. Men det är olyckligt att det har slarvats bort ett helt år. Utredningen behöver inte sättas emot det förändringsarbete som sker på Arbetsförmedlingen, utan det hade mycket väl kunnat fungera samtidigt. När vi hade generaldirektör Mikael Sjöberg i arbetsmarknadsutskottet var hans linje att det är bra med utredningen, eftersom det finns mycket att lära och hämta även i det förändringsarbete som sker här och nu.

Prot. 2015/16:43
10 december

*Arbetsmarknad
och arbetsliv*

I tidigare diskussioner som jag har haft med arbetsmarknadsministern har jag belyst att det är bekymmersamt att man stänger många kontor. Det finns en plan på att stänga en tredjedel, och för det mesta är det landsbygd och glesbygd, de mindre kommunerna, som berörs. Jag skulle gärna vilja höra hur Ylva ser på stängningen av arbetsförmedlingskontor.

Anf. 111 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag välkomnar en konstruktiv ton från Annika Karlsson i de här frågorna. Det behövs förändringar nu, men det behövs också att vi tittar långsiktigt framåt. Vi delar oron för hur man, om Arbetsförmedlingen försvinner från många orter, ska säkerställa att det finns bra service i hela landet.

Det är självklart att man måste förändra antalet kontor och var kontoren ska finnas. Det finns också ett stort behov av att öka digitaliseringen av Arbetsförmedlingens arbete, som i många avseenden är omodernt i jämförelse med många andra myndigheter, där man kan få mycket service utan att vara fysiskt närvarande på ett kontor, vilket vi som medborgare i allmänhet uppskattar mycket. Men inom Arbetsförmedlingen måste man fortfarande i stor utsträckning vara fysiskt närvarande för att få tillräckligt bra service. Här finns alltså ett betydande utvecklingsarbete att göra. Det är också frågor som man kan överväga att ha med i en utredning som gäller service i hela landet. Arbetet med direktiven är ännu inte färdigt, och det är en fråga som jag överväger.

Låt mig sedan bara säga att det är sant att Arbetsförmedlingen har haft problem också före den gamla regeringens tid. Men man kan ändå notera att det som hände under den gamla regeringen – när styrelsen för myndigheten konstaterade att man inte hade förtroende för generaldirektören, som därefter fick sparken – var en situation som inte är särskilt vanlig i en statlig myndighet.

Anf. 112 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna till arbetsmarknadsministern. Hon pratar om de stora reformer som nu är på gång. Det är traineejobb, extratjänster i välfärden, utbildningskontrakt och så vidare. Det låter bra. Men om man tänker efter är det en lite tragisk utveckling som vi riskerar att gå emot. Det är ju mer arbetsmarknadspolitiska åtgärder än riktiga jobb. Man höjer kostnaderna för att anställa. Då förstår jag inte hur jobben ska komma fram.

Man lägger om politiken, säger arbetsmarknadsministern. Men att höja skatter, skapar det fler jobb? Nej, vanligtvis inte. Regeringen säger att man ska *ordna* utbildningar och *ordna* jobb själv. I stället för att skapa förutsättningar för att arbete och jobb kommer fram ska regeringen själv hålla på att skapa både utbildningar och jobb genom olika insatser, arbetsmarknadsåtgärder och utbildningskontrakt.

Det finns många saker som vi kan göra som säkert är jättebra, och vi behöver ibland kortsiktiga åtgärder i övergångsperioder för personer. Men risken är att det blir den varaktiga, långsiktiga inställningen från regeringen, och det ser jag som ett stort hot.

Jag skulle också vilja ställa konkreta frågor till arbetsmarknadsministern. Det är samma frågor som jag hade till Vänsterpartiet. Hur ser arbetsmarknadsministern på att fas 3 fasas ut? Hur ska de personer som i dag är

mycket utsatta kunna få nya uppgifter? Hur ser arbetsmarknadsministern på detta att höja lönestödet? Den tredje frågan gäller Arbetsförmedlingen och utredningen, vart den tar vägen. Det är mina tre konkreta frågor till arbetsmarknadsministern.

Prot. 2015/16:43
10 december

*Arbetsmarknad
och arbetsliv*

Anf. 113 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag blir lite konfunderad när jag lyssnar till Désirée Pethrus. Jag tror att man kan gå tillbaka till protokollet och se att jag inte har pratat om att regeringen ordnar jobb. Så har jag inte uttryckt mig.

När det gäller att ordna utbildning är det däremot något som regeringen naturligtvis finansierar. Regeringen satsar resurser så att kommuner och andra utbildningsanordnare – men också staten – kan bedriva utbildning. Det är naturligtvis ett offentligt åtagande och en offentlig finansiering. Det finns naturligtvis utbildningar som finansieras på annat sätt än via skattemedel, men den huvudsakliga finansieringen för vårt utbildningsväsen är trots allt skattefinansiering, och det tror jag är rimligt. Därför är man beroende av att i budgeten kunna anslå pengar till utbildningar, vilket vi också gör.

Det som gör mig lite konfunderad är att Désirée Pethrus nu verkar orolig över att det skulle bli för mycket arbetsmarknadspolitiska åtgärder och för lite riktiga jobb som inte är subventionerade. Jag har nyligen haft ganska många diskussioner här i kammaren om att det kanske blir färre arbetsmarknadspolitiska åtgärder eftersom arbetsmarknaden går så bra, inte minst för ungdomar. Jag tror det senare. Regeringen kommer nog att behöva revidera ned antalet arbetsmarknadspolitiska insatser för ungdomar, just därför att väldigt många ungdomar just nu får jobb inom andra delar, vilket förstås är positivt – det är ju inget självändamål att vara i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Några kommer dock fortsatt att behöva det, framför allt de som har mest utsatta situationer. Det gäller till exempel dem som saknar gymnasiekompetens. Vi får andra nytillträdande på arbetsmarknaden som kanske är i större behov av detta.

När det gäller taket i lönebidragen vill jag konstatera att under de åtta år då Kristdemokraterna ingick i regeringen höjdes inte taket i lönebidragen. Men nu, när man är i opposition, har man fått fram pengar till detta. Det är välkommet, och det finns ett stort behov av att höja taket i lönebidragen, men det är också en mycket dyr reform.

Anf. 114 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Tack för svaren!

Det är möjligt att arbetsmarknadsministern inte uttryckte det exakt så att det gällde ordna jobb. Men när man tittar på den fantastiska reformlista som arbetsmarknadsministern räknade upp ser man att traineejobb och extratjänster i välfärden är de stora åtgärderna.

Då tänker jag: Det kan väl ändå inte vara de stora arbetsmarknadspolitiska åtgärder som krävs just nu? Det behövs en helt annan typ av politik för att skapa nya jobb. Det handlar om helt nya sektorer, att utveckla tjänstesektorn, att skapa ett näringsliv och att skapa fler kvinnliga företagare och invandrare som företagare. Allt detta är vad vi skulle vilja höra. Men det vi hör talas om är traineejobb och extratjänster i välfärden.

Extratjänster i välfärden kanske inte är dåligt i sig, men det har vissa undanträngningseffekter – det kan man inte komma ifrån – från ordinarie arbetstillfällen, som detta egentligen borde ge. Man höjer arbetsgivaravgifter, ökar beskattningen på arbete och gör det dyrare att anställa både unga och äldre. Hur kan det skapa mer jobb?

Arbetsmarknadsutskottets ordförande Raimo Pärssinen sa förut: Hur kan Moderaterna bara vilja sänka skatterna? Det finns faktiskt en idé med det, eftersom det ofta skapar fler arbetstillfällen. Höjda skatter ökar inte antalet jobb.

Jag skulle vilja att ministern ger ett konkret svar på hur vi ska få fram de nya jobben.

När det gäller lönebidrag är vi glada. Vi har från Kristdemokraterna lagt fram en egen budget. Vi har inte behövt förhandla den med andra partier. I den budgeten har vi föreslagit 900 miljoner för att höja lönebidraget och lönestödet, från 16 700 kronor till 19 000 kronor. Det vore bra om regeringen också gick på den linjen.

Anf. 115 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har tidigare redogjort för regeringens jobbagenda. Det är inte inom arbetsmarknadspolitiken man skapar jobb. Men vi kan se till att lediga jobb tillsätts, och vi kan rusta de arbetslösa för att kunna ta de lediga jobben. Det i sin tur gör att företag kan växa.

Sedan krävs de investeringar som regeringen gör när det gäller i bostadsbyggande, infrastruktur, klimatsmart omställning, inte minst utbildning, exportstrategi, innovationer och mycket annat för att driva utvecklingen framåt.

Lönestöd kan ha undanträngningseffekter; så är det. Samtidigt vet vi att lönestöd är en av de mest effektiva arbetsmarknadspolitiska insatserna. Det är därför som regeringen ändå satsar på det. Givet att lönestödet går till rätt personer är undanträngningseffekten liten och effekten stor när det gäller att komma in på arbetsmarknaden. Det är därför som vi också satsar på extratjänster, som är ett lönestöd precis som lönebidrag och mycket annat. Men det är riktiga jobb till avtalsenliga löner men med en lönesubvention.

Nu säger Désirée Pethrus att det finns en idé med skattesänkningar. Det gör det säkert. Problemet för allianspartierna är att det också finns tydliga bevis för att de stora skattesänkningar som de gjorde i fråga om sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar inte fungerade. Det var väldigt dyrt och gav en mycket liten effekt.

Det är därför som vi nu lägger om politiken och satsar på sådant som har större bevisad effekt och som faktiskt leder till att unga människor kommer i arbete. Utbildning är en sådan del som har en bevisat god effekt.

Herr talman! Jag hann tidigare inte svara på frågan om fas 3. Man kan gå tillbaka och titta i protokollet och se att jag i mitt anförande ganska noga gick igenom de olika insatser som kommer att krävas för de mycket olika personer som i dag finns i fas 3 för att de ska komma vidare till arbete och utbildning.

När det gäller AF-utredningen svarade jag i ett tidigare replikskifte att beredningen pågår och direktiv är på gång.

Anf. 116 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! IMF gör, som sagt, inte samma bedömning som arbetsmarknadsministern och regeringen om att ni kommer att klara att i större omfattning än nu få de utsatta grupperna i sysselsättning. Tvärtom gör de bedömningen att den andel av de arbetslösa som tillhör de utsatta grupperna kommer att öka från 70 till 75 procent fram till slutet av nästa år. Denna bedömning kom i november. Hur ser arbetsmarknadsministern på det?

Sedan har jag en fråga när det gäller Arbetsförmedlingen. Jag har haft och har fortfarande förtroende för generaldirektören. Jag tycker att det har blivit ett lyft för Arbetsförmedlingen sedan man bytte generaldirektör. Men jag är lite oroad över de signaler som jag nu får.

Jobbcoacher ringer och berättar att de har fått order om att de i princip bara ska bry sig om nyanlända – inga andra. En kulturarbetare från Stockholm – en av Ali Esbatis väljare som alltid har röstat på Vänsterpartiet – ringde till mig för en vecka sedan och beklagade sig över att Arbetsförmedlingen har meddelat att han absolut inte kan få någon hjälp därifrån. De har bara tid med nyanlända.

Detta oroar mig. Vilka signaler sänder det ut i det svenska samhället, och vilka slitningar ger det i det svenska samhället? Är detta i linje med hur regeringen tycker att Arbetsförmedlingen ska fungera?

Anf. 117 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Låt mig först säga att i ett läge då arbetsmarknaden går mycket bra, efterfrågan på arbetskraft är stor och många lediga jobb är otillsatta, är det ganska naturligt att de som har en stark ställning på arbetsmarknaden ganska lätt får jobb. Då blir ofta en effekt att en större andel av dem som behöver hjälp från Arbetsförmedlingen utgörs av dem som har svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. På motsvarande sätt brukar det i lågkonjunktur, när det blir färre jobb och många varsel, bli fler som står nära arbetsmarknaden som söker hjälp från Arbetsförmedlingen. Detta hänger ihop med konjunkturen och är inte särskilt konstigt.

Men i det här läget är det såklart viktigt att man gör särskilda insatser just för dem som står längst från arbetsmarknaden. Om det är någon gång som långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning ska komma ut på arbetsmarknaden är det nu när det går bra på arbetsmarknaden och det finns en stor efterfrågan på arbetskraft. Därför är det viktigt att arbetsmarknadspolitiken är tillräckligt snabbfotad för att kunna anpassas till de konjunkturella förändringarna. Exempelvis nu är det viktigt att ge hjälp särskilt till dem som står långt från arbetsmarknaden.

Jag tror att Sven-Olof Sällström gör verkligheten en otjänst genom det sätt som han bedriver debatten. De två telefonsamtal som han redogör för stämmer nämligen inte alls med verkligheten. Arbetsförmedlingen arbetar med alla människor och grupper av människor som söker hjälp via Arbetsförmedlingen. Just nu har man ett särskilt viktigt uppdrag att jobba med dem som av olika skäl står långt från arbetsmarknaden, till exempel långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning – givet den konjunktur som gör att detta är mycket viktigt.

Ett annat uppdrag Arbetsförmedlingen har är att särskilt arbeta med arbetsgivarna och deras behov.

Den bild som Sven-Olof Sällström ger stämmer inte med verkligheten.

Anf. 118 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Jag tror inte att de personer som jag talar om och som är arbetslösa upplever sig själva som starka på arbetsmarknaden. De har naturligtvis rätt att få samma hjälp som alla andra. Jag tycker att det som arbetsmarknadsministern sa är rätt nonchalant. Sedan är det inte fråga om bara två tre telefonsamtal, utan det är dessa signaler vi får.

Jag kan ta ett annat exempel. När vi debatterade integrationspolitik här i förra veckan gav Centerpartiet ett mycket bra exempel från Åre om hur de där snabbt får in invandrare i arbete, och detta med den nuvarande regeringens arbetsmarknadspolitik. Det lät jättebra.

Men vad innebär detta när man studerar det lite närmare? Jag har själv säsongsarbetat i Åre. Många ungdomar får sitt första jobb i Åre – både ungdomar från Jämtland och från övriga Sverige. Det är steget in på arbetsmarknaden. De kan jobba på hotell, i butiker och i restauranger med lite lättare jobb. Det är det första jobbet för många ungdomar.

Det som har hänt är att Åre för mindre än två år sedan började ta emot lite fler flyktingar och asylsökande. Nu är det instegsjobb som gäller. Det är 80 procents lönesubvention för dessa jobb. Det är städjobb, restaurangjobb och liknande som nu inte kommer ungdomarna till del. De kommer inte in på arbetsmarknaden. Det är inte bara ungdomar med svenskt ursprung utan alla ungdomar som finns i Jämtland och i övriga Sverige som söker dessa jobb och som inte kommer i fråga. Det är framför allt nyanlända som får dessa jobb.

Detta är ytterligare ett exempel på hur denna riktade arbetsmarknadspolitik från den nuvarande regeringen sliter isär samhället. Det ger reaktioner. Jag tycker inte om den utvecklingen.

Var och en har naturligtvis rätt att få den hjälp som de behöver för att ta sig ut på arbetsmarknaden. Det talas om svaga och starka grupper. Ja, det finns svaga och starka grupper. Men jag tror inte att de personer som jag talade om upplever sig själva som starka på arbetsmarknaden när de har gått långtidsarbetslösa. Så är det i praktiken för många.

Anf. 119 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det kan vara så att Sven-Olof Sällström inte förstod vad jag sa eller att jag uttryckte mig oklart.

Alla arbetslösa har samma rätt att få hjälp från Arbetsförmedlingen, oavsett om de har en stark eller svag ställning på arbetsmarknaden. Men om man har en svagare ställning kan man förstås behöva dyrare insatser än om man har en starkare ställning. Alla som är arbetslösa har dock rätt att få hjälp från Arbetsförmedlingen. Det är den politik som regeringen har ställt om till och som vi nu bedriver.

Jag fick en fråga från Sällström om den andel som kallas för utsatta grupper. Det var Sven-Olof Sällström som själv använde begreppet utsatta grupper och att de som andel av dem som är inskrivna på Arbetsförmedlingen kommer att öka. Det var då jag svarade att det i ett läge med en stark arbetsmarknad är naturligt att den andel som tillhör utsatta grupper och som behöver stöd från Arbetsförmedlingen kommer att öka. Det var inte en värdering av vem som har rätt att få stöd. Alla har rätt att få stöd.

Att instegsjobb skulle tränga bort andra jobb stämmer inte. Det är inte sant, och det är inte så det ser ut. Tvärtom kom det en rapport från Riksre-

visionen för inte så länge sedan som redovisade en granskning av instegsjobben. Det konstaterades i rapporten att det var andra jobb som trängde bort instegsjobben, till exempel att man använde nystatsjobb i mycket större utsträckning än instegsjobb trots att det hade varit mer ändamålsenligt. Enligt Riksrevisionens granskning är det alltså faktiskt tvärtom.

Prot. 2015/16:43
10 december

*Arbetsmarknad
och arbetsliv*

Anf. 120 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tänkte tala om en del av vårt ansvarsområde som ingår i budgeten, och det är arbetsmiljöarbetet. Det är en viktig del för ett gott arbetsliv.

Det ska naturligtvis vara självklart att känna sig trygg på jobbet och trivas med sitt arbete, och det gör de allra flesta. Sveriges arbetsliv kanske är det allra bästa i världen när vi jämför internationellt, liksom vår arbetsmiljö. Arbetsplatserna har blivit mycket säkrare, och olyckorna är färre trots att det är många fler som arbetar. De arbetsrelaterade sjukdomarna är inte längre lika hotande. Det är glädjande att det sker allt färre arbetsrelaterade dödsfall, och vi ser ut att gå mot ett nytt rekordår i år. Men varje dödsfall är alltid ett för mycket, och det är en bit kvar till nollvisionen.

Under de år Alliansen styrde halverades i stort sett antalet dödsfall. Det är en mycket positiv utveckling, som också Arbetsmiljöverkets statistik visar. När det gäller stress och psykosociala faktorer är det dock områden där det finns mycket kvar att jobba med. Det är oroande att sjukanmälningarna på grund av psykiska besvär ökar lavinartat särskilt bland kvinnor. 80 procent av de kvinnor som är sjukskrivna jobbar inom offentlig sektor, och allra värst är det inom hemtjänsten, äldreomsorgen och sjukvården. Unionen larmade i dag om att vi ser den sämsta psykosociala tiden någonsin, och då undrar man ju vad regeringen gör åt detta. Det är allvarligt med de ökande sjukskrivningarna.

Vi kan konstatera att det under Alliansens tid var ett mycket högt tonläge kring arbetsmiljö från de rödgröna. Då föreslog Socialdemokraterna att 100 miljoner extra skulle tillföras Arbetsmiljöverket, och nu när de sitter i regeringsställning kan vi konstatera att summan har krympt rejält – med nästan hälften – och att det har tystnat väsentligt kring arbetsmiljöfrågorna.

Herr talman! Jag tänkte också nämna något om långtidsarbetslösheten, som ökar. En långtidsarbetslös är en person som har varit arbetslös i mer än ett halvår. Här är ökningen störst bland äldre och utlandsfödda. I oktober var en tredjedel av de arbetslösa långtidsarbetslösa. Denna siffra tenderar att öka i och med det stora antalet nyanlända, och vi ska då komma ihåg att hälften av dem som är i etableringsuppdraget saknar gymnasiekompetens. Det är alltså en stor utmaning.

En allt större del av de arbetslösa utgörs av utrikes födda. Det är anmärkningsvärt att regeringen inte gör mer. Hur ska denna utveckling stoppas? Det talas om snabbspår för nyanlända, men det gäller egentligen bara den lilla grupp som har en bra utbildning och har haft ett jobb i sina hemländer. Vi kan konstatera att Sverige har EU:s lägsta andel enkla jobb. Vi kan också konstatera att vi har de högsta ingångslönerna och att vi har en växande andel nyanlända utan utbildning. Vad tänker regeringen göra åt detta? Det är ju en utmaning som inte krymper utan snarare växer.

Under Alliansens åtta år vid makten tillkom, trots en långvarig ekonomisk kris, 300 000 nya jobb. Det var tack vare de reformer vi genomförde: RUT, ROT och sänkt moms i restaurangbranschen. Det fanns en del annat också. För att bryta det nya utanförskapet behövs det ännu fler åtgärder och nya reformer, men dem har vi inte sett. Människor måste utbildas, ibland redan från grunden. Regeringen talar mycket om utbildning. Det är jättebra – jag tror att det behövs, och det kan vi också göra – men var är den verkliga jobbpolitiken?

Moderaterna föreslår exempelvis yrkesinriktad vuxenutbildning, och den behöver göras mycket mer tillgänglig för många fler genom att det också införs en rätt till komvux. Vi säger också att vägarna till det första jobbet måste göras bredare, och som ett led i det vill vi införa ett första-jobbet-anställning för unga och nyanlända och ett första-jobbet-avdrag skattemässigt som gör det mycket mer lönsamt för dem med låga inkomster att börja arbeta.

Arbetsförmedlingens liksom kompletterande aktörers roll är viktig i detta arbete. Här saknar regeringen förslag för en effektivare arbetsförmedling eller något annat som kan leda till jobb. Vi hör väldigt mycket om vad som ska komma och vad man vill göra, men vi har ännu inte sett ett enda förslag trots att det är drygt ett år sedan regeringen tillträdde. Det är faktiskt bedrövligt att nuvarande regering inte har lyckats enas om en kraftig arbetssatsning utan tvärtom gör det svårare att få fram nya jobb genom att höja skatter och avgifter samt göra försämringar i RUT och ROT, där väldigt många faktiskt fått sitt första jobb.

Framtiden ser alltså rätt dyster ut, även om vi i dag har fått lyssna på en väldigt nöjd arbetsmarknadsminister. Det är ju tack vare en alliansbudget som har funnits i nio år i Sverige. Nu kommer man med en ny budget med 30 miljarder i skattehöjningar. Detta känns väldigt tufft. Vi får hoppas att det inte låter lika dystert om ett år som vi tror att det kan bli.

Jag vill därmed tacka för samarbetet och önska alla en god jul och ett gott nytt år.
(Applåder)

Anf. 121 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Katarina Brännström säger många olika saker här, och det är inte alltid helt klart hur de hänger ihop. Jag tänker på inledningen om arbetsmiljö och situationen där, som ju är lovvärd. Jag undrar hur den hänger ihop med Katarina Brännströms och Moderaternas syn på villkoren på arbetsmarknaden.

Det finns ju många gånger idéer från Moderaterna om hur arbetsmarknaden egentligen ser ut och vad som ger drivkrafter för det ena eller det andra. Det finns dock även en del fakta som existerar om arbetsmarknaden, bland annat att en sak som stressar många människor i olika åldrar är de osäkra anställningsförhållanden de har. Det handlar om olika typer av visstidsanställningar som är väldigt osäkra och där man inte vet från dag till dag hur ekonomin ska gå ihop. Det är mycket stressande.

Det är också uppenbart för den som arbetar med arbetsmiljöfrågor att de personer som inte har säkra villkor på arbetsmarknaden kommer att ha mycket svårare att säga ifrån om arbetsmiljön är dålig. Det systematiska arbetsmiljöarbetet blir ju väsentligt mycket svårare på arbetsplatser där de anställda inte vet från dag till dag om de har jobbet kvar eller vad som

händer med deras timmar, till exempel, om de säger ifrån då någonting är fel. Sett till Moderaternas förslag har jag hela tiden förstått det som att det är en typ av arbetsvillkor man bejakar. Hur ser Katarina Brännström på det?

Prot. 2015/16:43
10 december

Arbetsmarknad
och arbetsliv

Anf. 122 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Vi tycker att arbetsmiljö är väldigt viktigt. Det är en viktig del i den arbetslinje vi har hävdat i åtta års tid. Trivs man och vill vara kvar på sitt jobb tjänar alla på det, både arbetsgivare och arbetstagare, och det är ekonomiskt gynnsamt.

När det gäller de osäkra anställningarna kan man ju alltid diskutera om det är osäkrare att vara arbetslös än att ha en visstidsanställning som gäller på ett eller två år. Det kan ju också vara så att det gör att man faktiskt får det där fasta jobbet. Jag tror alltså inte att det påverkar särskilt mycket eller att man skulle vara räddare när man har en visstidsanställning. Det finns ju sådana regler i vårt regelverk, och jag tror att de flesta människor som är med i facket vet vart de ska vända sig om de känner en osäkerhet eller en oro på sitt jobb.

Vi ska väl vara glada för att arbetsolyckorna inom byggnadsbranschen, vilket är ett ämne vi har diskuterat mycket i den här kammaren när det gäller arbetsmiljö, sjönk med 10 procent förra året. Vi kan också konstatera att antalet dödsfall har gått ned, och det är mycket glädjande. Även bland utländsk arbetskraft, vilket också var ett orosmoment vi nämnde, har olycksfallen gått ned. Vi ser alltså nu att det långsiktiga och förebyggande arbetsmiljöarbete vi har talat mycket om faktiskt har haft god effekt. Jag tror alltså att vi ska vara nöjda och glada att utvecklingen är så pass positiv.

Sedan finns det säkert ställen där arbetsmiljön kan bli mycket bättre, och där ska man lägga mycket krut till exempel från Arbetsmiljöverkets sida. Det är någonting vi har sagt, alltså att man ska lägga krutet där det bäst behövs.

Anf. 123 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Det är bra om Arbetsmiljöverket kan göra fler inspektioner, vilket man får möjlighet till när den nya regeringen nu tillskjuter medel till Arbetsmiljöverket som den tidigare regeringen, som Katarina Brännström stödde, skar ned på. Men jag tror inte att det hjälper de personer som upplever dålig arbetsmiljö och svårigheter att säga ifrån att Kristina Brännström tycker att arbetsmiljön är viktig. Det är i och för sig en bra början. Men när det gäller till exempel visstidsanställning kan det vara väldigt stor osäkerhet knuten till om man får komma tillbaka eller inte.

Det ligger i sakens natur att om man ska bedriva systematiskt arbetsmiljöarbete måste det vara just systematiskt och att det försvåras om väldigt många av de som är på en arbetsplats inte systematiskt befinner sig där. Det torde vara relativt uppenbart att det är på det sättet, kan man tycka.

Sedan är det jättebra att det har varit en positiv utveckling under många perioder när det gäller olyckor. En väldigt tydlig grund till det är det systematiska arbete som man har genomfört inom industrin. Starka fackliga organisationer har tillsammans med seriösa arbetsgivare sett till att systematiskt få bort de olycksrisker som finns. Man har tagit input från arbetstagare på allvar och sett till att det görs till konkreta åtgärder på arbetsplat-

ser. Detta är något som naturligtvis kommer att ske i mycket mindre utsträckning på områden där arbetstagarna är svagare organiserade eller där de inte ens befinner sig på arbetsplatsen över tid. Det borde vara tydligt, och jag tror att alla som jobbar med arbetsmiljöfrågor behöver ta detta på större allvar i framtiden.

Anf. 124 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att det vore bättre att vi diskuterade de ställen där de arbetsrelaterade sjukdomarna ökar, och det är i kommuner och landsting där mestadels kvinnor jobbar. Där är det verkligen dåligt. Vi måste lägga väldigt mycket kraft där, och då kan vi konstatera att det är ett område där det är politiker som har det yttersta ansvaret.

Att det är osäkra anställningar som är den stora boven i dramat tror jag är betydligt överdrivet. Däremot behöver vi ta stressen och pressen inom offentlig sektor, inom äldreomsorgen och inom hemtjänsten, på allvar. Där är det minuter som räknas. Man stressar oerhört mycket och har litet inflytande över sitt eget arbete. Där tycker jag att vi politiker på alla nivåer har en viktig uppgift.

Jag tror att de flesta arbetsgivare är goda arbetsgivare. När man anställer någon på visstid gör man det därför att man har ett skäl till det. Man kanske bara behöver personal under en viss arbetstopp. Man kanske bara behöver personal en viss säsong eller vissa dagar i veckan, till exempel i restaurangbranschen eller i butiker. Det är inte så att man väljer det, utan det kanske är av nöden tvunget att ha personer anställda på det sättet. Och jag tror att trivseln många gånger kan vara lika stor för det.

Sedan ska vi ha effektiva inspektioner. Det är jätteviktigt. Och då ska krutet läggas där det är som sämst. Arbetsmiljöverket har nu vridit om sin verksamhet för att söka upp de miljöer, branscher och arbetsgivare där det inte fungerar väl. Det tycker jag är ett riktigt gott betyg åt både Arbetsmiljöverket och det arbete som alliansregeringen påbörjade med information och förebyggande så att olyckor inte händer.

Vi får hoppas att detta arbete fortsätter. Jag tror på det i alla fall.

Anf. 125 MAGNUS PERSSON (SD):

Herr talman! Jag ska redogöra för Sverigedemokraternas syn på arbetsmiljöfrågor – frågor som ligger mig varmt om hjärtat då jag arbetat som skyddsombud inom byggsektorn i många år.

Det som utmärker en god arbetsmiljö är att det i slutändan gynnar i princip samtliga parter. Det gynnar arbetstagaren som slipper besvär som förslitningar och stressrelaterade sjukdomar, men det gynnar även företaget som får friskare anställda som bidrar till en ökad produktion, vilket i princip gynnar hela landet och välfärden.

Sverigedemokraterna vill se en höjd ambitionsnivå när det gäller arbetet med arbetsmiljöfrågor. Därför välkomnar vi att regeringen höjer anslaget till Arbetsmiljöverket, som vi också gör i vår egen budget, så att fler kontroller kan göras och det förebyggande arbetet kan öka.

Även företagen har ett stort ansvar när det gäller arbetsmiljön. Då ser vi SAM, systematiskt arbetsmiljöarbete, som rätt väg att gå. Vi vill uppmuntra arbetet med SAM genom tre viktiga ställningstaganden: Klara besked och information till företagen om vad som gäller, fler inspektioner från Arbetsmiljöverket samt ett förtydligande att SAM är en föreskrift som

samtliga företagare ska följa. Det slarvas ganska mycket med detta i dag. Det är en mycket låg procent. Det kan bli mycket bättre.

Det finns ett företag i Karlskrona som heter ABB och som har ett enormt utvecklat arbete. Jag hade önskat att vi i utskottet hade kunnat åka dit och besöka företaget för att titta på deras arbete, för de gör ett jättebra arbete i dessa frågor. Jag har jobbat där i tio år.

Vi väljer givetvis att öronmärka satsningar på fler SAM-inspektioner samt satsningar på informationsförmedling till Sveriges alla företag.

Vi vill också satsa på att inrätta ett riktat arbetsmiljöbidrag till företagen som kan bidra till personalens hälsa. Det är ett bidrag som företagen kan söka.

Skyddsombudets roll på arbetsplatsen är oerhört viktig. Det vet jag av egen erfarenhet. Finns det inga skyddsombud organiserade slarvas det på arbetsplatsen. Det blir så, tyvärr. Därför väljer vi att återställa det statliga stödet till fortbildning av skyddsombud för att vi ska kunna återgå till de nivåer som vi hade innan alliansregeringen tillträdde.

Herr talman! Det finns en sak som vi sverigedemokrater är ganska oroad över, och det är EU-kommissionens förslag till strategi gällande gemensamma arbetsmiljöregler, som vi ser som ett förslag som klart skulle försämra för svenska löntagare. För oss sverigedemokrater är detta en fråga som EU ska hålla sina fingrar borta från. För svenska arbetsplatser och löntagare är det nationella regler och lagar som ska gälla. EU:s negativa inverkan på och lite slappa inställning till arbetsmiljöfrågor kommer vi alltid att ifrågasätta, för det hör inte hemma på den svenska arbetsmarknaden.

Därför är det extra glädjande att vi ser hur även väljarna tar till sig dessa frågor. Vi ser att vårt stöd växer från arbetarrörelsen. Man ser hur vi jobbar för att prioritera välfärden och villkoren för svenska löntagare. Det kan vi se ganska klart och tydligt nu när Sverigedemokraterna verkligen befäster rollen som det största partiet inom LO-kollektivet.

I detta anförande instämde Tony Wiklander (SD).

Anf. 126 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Jag skulle lite fräckt vilja påstå att det är tomma tunnor som skramlar här framme.

Det märkliga med Magnus Persson är att han står här och säger att det är enorma satsningar som han vill göra på Arbetsmiljöverket och annat, samtidigt som han har suttit i kammaren och tryckt på en knapp för att ta bort 65 miljoner kronor från Arbetsmiljöverket. Det är mycket märkligt!

Nu står han här och försöker framställa sig som välfärdens stora gåvogivare, när vi vet att Sverigedemokraterna i sin budget drar ned 90 miljoner på välfärden framöver.

Det här, herr talman, tycker jag är lite uppseendeväckande. Jag förstår inte hur Magnus Persson får ihop det. Vilken knapp ska han trycka på nu?

Anf. 127 MAGNUS PERSSON (SD) replik:

Herr talman! Raimo Pärssinen vet mycket väl hur vår budget är utformad. Det handlar om att läsa hela budgetförslaget.

Jag har haft den här debatten många gånger med Raimo Pärssinen och andra ledamöter i denna kammare, inte bara du. Ta del av hela budgeten! Läs inte bara första sidan utan även sista sidan! Då ser du hur budgeten går ihop.

Jag förstår att Raimo Pärssinen har svårt med budgetfrågorna, för han står ju bakom en regeringsbudget som har fallit. Jag ser det som ett betydligt större problem än detta.

Anf. 128 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Magnus Persson tryckte ju på knappen för att Moderaternas budget skulle gälla. Det innebär 65 miljoner mindre. Hur går det ihop med fler inspektörer? Hur går det ihop med ett bättre stöd till skyddsombud och utbildningar?

Magnus Persson står här och säger att han är gammalt skyddsombud och verkligen värnar om detta. Tryckte han bara på fel knapp?

Anf. 129 MAGNUS PERSSON (SD) replik:

Herr talman! Hade inte Raimo Pärssinens partiledare på ett nonchalant sätt slagit igen dörren i ansiktet på Sverigedemokraterna hade vi säkert kunnat hitta en förlikning om den förra budgeten. Men Socialdemokraterna ville inte diskutera, och då valde vi att se till hela budgeten.

Detta vet du mycket väl, Raimo Pärssinen, så du behöver inte sitta på några höga hästar. Du vet mycket väl vad det handlade om, eller hur? Därför fick vi se till hela budgeten och valde att rösta på det viset.

Men som sagt: Hade inte din partiledare på ett arrogant sätt slagit igen dörren i ansiktet på Sverigedemokraterna utan varit beredd att diskutera sakfrågorna hade utfallet kanske blivit ett annat. Vi var beredda att diskutera annat än invandringspolitik, men ni ville absolut inte.

Anf. 130 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Det har sagts mycket i debatten om hur bra det går för Sverige, och det är vi tacksamma för.

Det finns mycket som är positivt i Sverige. Vi blir allt friskare och lever allt längre. Men samtidigt har pensionsåldern inte ändrats på många år, och unga etablerar sig på arbetsmarknaden allt senare. Dessutom är människor borta från arbetsmarknaden under en stor del av sina liv på grund av föräldraledighet, sjukskrivning eller deltidsarbete.

Hälften av alla jobb riskerar att försvinna fram till 2030 genom automatiseringen. Det skapar stora utmaningar för arbetsmarknaden. Det krävs rejäla reformer för att det ska skapas nya jobb i Sverige. Det krävs reformer för att vi ska få ett längre yrkesliv och för att allt färre inte ska få betala för allt fler.

Vi behöver göra det lättare för människor att våga byta arbetsplats och våga byta yrke mitt i livet. Det blir alltmer avgörande att få en ökad rörlighet på arbetsmarknaden så att fler ska orka arbeta längre. Vi behöver också ökat fokus på hälsa för att minska den psykiska ohälsa som ökar kraftigt.

Som Katarina Brännström nämnde har Unionen under dagen släppt en rapport om detta. Den pekar på att psykisk ohälsa är ett större problem än den fysiska ohälsan.

En del av förklaringen ligger i digitaliseringen. Man tar i större utsträckning med sig arbetet hem, vilket gör att skillnaden mellan jobb och fritid minskar rejält.

Digitaliseringen och automatiseringen kommer att förändra arbetsmarknaden radikalt. För att klara denna utmaning krävs bättre villkor för jobbskaparna. Centerpartiet har därför presenterat en jobbskaparbudget med reformer för att få fram fler nya jobb och för en rörligare arbetsmarknad.

Människor kommer i större utsträckning att behöva byta både arbetsplats och yrke senare i livet. Det kräver reformer för stärkt kompetens, för livslångt lärande och för omskolning av vuxna.

Herr talman! I dag vantrivs var fjärde människa på sin arbetsplats. Det visar en studie från Stockholms universitet. Trots att så många människor vantrivs på sin arbetsplats visar studien att man ändå inte väljer att byta arbetsplats. Det är oroande och grundar sig till stor del på de inlåsningseffekter som finns på den svenska arbetsmarknaden på grund av nuvarande arbetsrättslagstiftning. Människor vågar inte byta arbetsplats när de vantrivs eller när de vill testa något nytt.

Om man byter jobb blir man sist in på den nya arbetsplatsen och blir den första som får gå om företaget måste säga upp folk. Även om man har högst kompetens och lång yrkeserfarenhet får man gå först på grund av dagens turordningsregler.

Med förändrade turordningsregler skulle vi få ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Det skulle gynna både dem som vill byta arbete och dem som står långt från arbetsmarknaden och har svårt att komma in, framför allt unga och människor med utländsk bakgrund.

För att vi ska få in fler människor på arbetsmarknaden och för att människor ska orka arbeta längre behöver vi förbättra möjligheten att byta arbete och att omskola sig mitt i livet. Det behövs också större fokus på hälsofrämjande arbetsmiljöåtgärder så att fler människor orkar, vill och kan arbeta längre.

Detta är några av de förslag som Centerpartiet har presenterat i sin budget.

(Applåder)

I detta anförande instämde Emil Källström och Annika Qarlsso (båda C).

(forts. § 10)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

Prot. 2015/16:43
10 december

*Arbetsmarknad
och arbetsliv*

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 9 december

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Punkt 1 (Anslag inom utgiftsområde 24)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

132 för utskottet

37 för res.

113 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 20 MP, 18 V

För res.: 37 SD

Avstod: 72 M, 16 C, 13 L, 12 KD

Frånvarande: 19 S, 12 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 3 V, 6 L, 4 KD, 1 -

Punkterna 2–4

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU3 Utgiftsområde 21 Energi

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

132 för utskottet

38 för res.

113 avstod

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 20 MP, 18 V

För res.: 38 SD

Avstod: 72 M, 16 C, 13 L, 12 KD

Frånvarande: 19 S, 12 M, 10 SD, 5 MP, 6 C, 3 V, 6 L, 4 KD, 1 -

FiU18 Extra ändringsbudget för 2015

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

244 för utskottet

39 för res.

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 71 M, 20 MP, 16 C, 18 V, 13 L, 12 KD

För res.: 1 M, 38 SD

Frånvarande: 19 S, 12 M, 10 SD, 5 MP, 6 C, 3 V, 6 L, 4 KD, 1 -

Ulf Berg (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.06 på förslag av andre vice talmannen att på grund av tekniska problem ajournera förhandlingarna till kl. 16.15.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.15.

§ 10 (forts. från § 8) Arbetsmarknad och arbetsliv (forts. AU2)

*Arbetsmarknad
och arbetsliv*

Anf. 131 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Detta gäller som sagt arbetsmarknadsutskottets betänkande 2. Arbetsmarknadspolitik är ett område som vi socialdemokrater tycker är oerhört viktigt. När man ser sig omkring i kammaren här kan man konstatera att de borgerliga ledamöterna i arbetsmarknadsutskottet inte direkt prioriterar arbetsmarknadspolitiken, och det är väl inget nytt vare sig för oss socialdemokrater eller svenska folket.

Herr talman! Jag ska hålla detta anförande ändå, och jag ska hålla det lite grann med anledning av den dag vi har i dag. Den 10 december är en viktig dag. Vi ska alltså i dag fatta beslut om AU2, och arbetsmarknadspolitiken tar nu ett antal steg framåt.

Vi tar steg framåt för företagen, som under den tidigare regeringen har drabbats hårt av den bristande satsningen på kompetensförsörjning. Det har gjorts att 80 000 jobb om året inte har tillsatts eftersom man inte har hittat arbetskraft som har haft rätt utbildning och erfarenhet för att kunna ta dem.

Det är en viktig dag för de anställda eftersom vi nu får en arbetsmarknadspolitik som lyfter fram arbetsmiljön och arbetslivsfrågorna i högsätet och återigen börjar jobba med dessa frågor.

Det är en viktig dag för alla oss som tycker att ordning och reda på arbetsmarknaden är viktigt. Vi har en regering som tar ställning för den svenska arbetsmarknadsmodellen och för att svenska kollektivavtal ska gälla på svenska arbetsplatser.

Det är en viktig dag för de arbetslösa, som med de beslut vi nu fattar i och med dagens betänkande får en möjlighet att snabbare komma i jobb. Det handlar också om de beslut som vi har fattat i den tidigare vårandringsbudgeten när det gäller att vi återställer de ekonomiska förhållandena i a-kassan så att en arbetslös förutom arbetslöshet inte också behöver drabbas av fattigdom.

Därför, herr talman, vill jag hålla detta anförande i ljuset av den 10 december. Den 10 december är en viktig dag också av ett annat skäl. I dag firar vi med festernas fest nere i Stadshuset i Stockholm. Det är en fest som sätter Sverige på kartan, herr talman. Det är en fest som gör oss svenskar stolta. Alla är där: kungafamiljen, regeringen, alla partiledare – eller möjligen kanske inte alla partiledare. Det fattas en. Nobelstiftelsen har förklarat varför den partiledare som fattas inte är bjuden till Nobelfesten.

Detta är viktigt, herr talman, eftersom Sven-Olof Sällström från Sverigedemokraterna i dag yrkar bifall till reservation 1 i betänkandet. I betänkandet behandlas Sverigedemokraternas motion 2239. Sverigedemokraterna använder nästan hela utrymmet i sin motion till att förklara att de inte har sina rötter i nazismen och att deras politik inte har sin grund i den nazistiska ideologin. Detta är ganska anmärkningsvärt, herr talman. Vi socialdemokrater, som hedrar arbetsmarknadspolitiken och tycker att den är ett viktigt område, är lite förvånade över att man använder sin arbetsmarknadspolitiska motion till att förklara att man inte har någonting med den nazistiska ideologin att göra.

Det är klart: Om någon hela tiden säger att han eller hon inte är nazist kan man möjligen börja fundera över om det kanske döljer någonting. Är det någonting annat som han eller hon egentligen vill ha sagt?

Detta är symtomatiskt för hur Sverigedemokraterna ser på arbetsmarknadspolitiken. De är egentligen helt ointresserade av den. Det kan man upptäcka när man läser motion 2239, men även när man ser hur Sverigedemokraterna tar ställning här i kammaren.

Man säger att man är för en förbättrad arbetslöshetsförsäkring. Man säger att man vill ha satsningar på arbetsmiljö. Men när vi här i kammaren ska ta ställning röstar man i stället med Moderaternas budget. Då röstar man i stället för försämrad arbetsmiljö, mer oordning på svensk arbetsmarknad och sämre a-kassa, och därmed slår man de arbetslösa rakt i ansiktet. Det, herr talman, är oerhört viktigt att lyfta upp här i dag.

Vi har inte bara de borgerliga politikernas totala ointresse för frågan, utan vi har också ett parti som faktiskt spelar falskt spel. De säger en sak i debatten och en sak på gator och torg, och sedan gör de någonting helt annat här i Sveriges riksdag.

Om detta, herr talman, må vi berätta. Om detta må vi berätta så att folk faktiskt ser vilka företrädare det är man har skickat till den här kammaren. Jag tänker, herr talman, fortsätta att berätta i den här kammaren och överallt där jag befinner mig om vilket parti som finns här på andra sidan salen och hur de agerar.

Sverigedemokraterna är inte bara ett parti som har sina rötter i nazismen, utan man är också ett löntagarfientligt högerparti. Det är oerhört tydligt en dag som denna, den 10 december. Det är tydligt här inne i Sveriges riksdag, och det är tydligt på festernas fest, Nobelfesten, i Stadshuset. Det här ska vi nu minnas den 10 december 2015.

Därför yrkar jag avslag på reservationerna, inklusive motion 2239, herr talman, och jag yrkar naturligtvis bifall till utskottets förslag i betänkandet. (Applåder)

Anf. 132 MAGNUS PERSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag har mött Patrik Björck här i talarstolen ett antal gånger. Han har aldrig något nytt att tillföra debatten, utan hans politiska

mandat verkar bygga på att angripa Sverigedemokraterna. Varsågod, det gör inte mig någonting. Jag kan gärna ta det.

Patrik Björck tar upp att min partiledare inte har blivit inbjuden till Nobelfesten. Visst, det kan man beklaga. Men Patrik Björck säger ingenting om att systerpartier och massmördare blir inbjudna till Nobelfesten. Det är partier som Patrik Björcks parti ställer sig bakom, skänker pengar till och samarbetar med. Det har Patrik Björck inte någonting att säga om.

När det gäller att spela ut rasistkort och dylikt vill jag säga att det är Patrik Björck och hans partis företrädare i den här riksdagen som är rasisterna, i varje fall enligt Patrik Björcks partis eget ungdomsförbund. De har gått ut och sagt klart och tydligt att deras riksdagsledamöter driver en rasistisk politik i Sveriges riksdag som de inte ställer upp på.

Hur är det egentligen, Patrik Björck, med rasismen inom socialdemokratien? Hur det var på 30- och 40-talet vet vi, när Hitlers bödlar lärde sig rasbiologi och dylikt hos svenska socialdemokrater. Men hur ser det ut i dag med rasismen och nazismen i ditt parti, Patrik Björck? Du företräder rasismen här i riksdagen enligt ditt eget ungdomsförbund.

Anf. 133 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Nu menar Magnus Persson tydligen att tvivelaktiga personer skulle vara inbjudna till stadshusfesten och att det skulle vara ett skäl att också bjuda in Magnus Perssons partiledare. Så kan man naturligtvis resonera. Då sätter Magnus Persson ribban, och vi kommer ganska nära varandra i bedömningen av Magnus Perssons partiledare.

Bortsett från det, herr talman, skulle jag naturligtvis inte ha lyft upp den här frågan i dagens debatt om arbetsmarknadsutskottets betänkande AU2 om inte Magnus Persson hade ägnat nästan hela sin motion åt att diskutera var hans parti står ideologiskt. Här står nästan ingenting om arbetsmiljö eller arbetsmarknad, men det står väldigt mycket om var Sverigedemokraterna står ideologiskt.

Den här besattheten vid att hela tiden försöka sätta någon ny, annorlunda etikett på sig och hela tiden tvätta sin skjorta och tro att den ska bli vitare för varje gång man tvättar den gör att det faktiskt är Magnus Persson, herr talman, som bjuder in till den här debatten år efter år. Det är inte så konstigt att jag faktiskt debatterar det som Magnus Persson vill debattera.

Jag tycker, herr talman, att man ska ta debatten med ett parti i riksdagen, och jag tycker att man ska föra den debatten utifrån de motioner som partiet lägger på riksdagens bord. Magnus Persson får finna sig i att så länge han skriver den här typen av motioner kommer han också att få den här typen av svar.

Sverigedemokraterna är ett parti som har sina rötter i rasismen. Det kommer vi inte ifrån. Sverigedemokraterna är ett parti som bedrar väljarna. Det kommer vi inte ifrån. Man säger en sak på gator och torg, och man gör en helt annan sak i den här kammaren.

Det här måste vi naturligtvis av demokratiska skäl upplysa svenska folket om.

Prot. 2015/16:43
10 december

Arbetsmarknad
och arbetsliv

Anf. 134 MAGNUS PERSSON (SD) replik:

Herr talman! Nu är det snart jul, och jag tycker att Patrik Björck börjar påminna om hackspetten i Kalle Anka. Det är inget nytt, utan det är samma tuggande debatt efter debatt.

Jag förstår att Patrik Björck är orolig, i och med att han är rädd om sitt arbete. Nu har ju väljarkåren inom LO-kollektivet äntligen vaknat upp och sett att det finns ett parti som verkligen jobbar för dem i Sveriges riksdag, ett parti som ser dem som arbetare och som medborgare. Vi ser dem inte bara som röstboskap och väljarboskap, som Patrik Björck och hans fackpampar inom LO-ledningen ser dem som. Den tiden är förbi, Patrik Björck.

Jag ser fram emot dagen då vi ser en sverigedemokrat som ordförande i LO, för den kommer tids nog.

Anf. 135 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Nu tycker jag att Magnus Persson och hans parti är svenska löntagare och arbetare svaret skyldig. Om man nu tycker att de här frågorna som vi diskuterar i dag är så viktiga, varför ägnar man inte lite tid åt dem i sin motion? Om man nu tycker att det är så viktigt med bättre arbetsmiljö, ordning och reda på arbetsmarknaden, att vi får ordning på alla de problem som har uppstått i samband med Lavaldomen och att svenska kollektivavtal inte finns på svensk arbetsmarknad och att det är viktigt att den som drabbas av arbetslöshet inte också drabbas av fattigdom, varför röstar Magnus Persson varje gång han har en möjlighet på en helt motsatt politik?

Man kan ljuga en gång, och man kan ljuga två gånger. Men man kan inte ljuga alltid, hela tiden och för alla. Det kommer förr eller senare att komma ifatt Magnus Persson och hans parti.

Om man tycker att arbetsmiljön är en viktig fråga, om man tycker att svenska kollektivavtal på svensk arbetsmarknad är en viktig fråga och om man tycker att arbetslösa inte också ska drabbas av fattigdom ska man, herr talman, inte rösta på Sverigedemokraterna.
(Applåder)

Anf. 136 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Friår innebär enkelt uttryckt att en person med anställning byter plats med en arbetslös under en tid. I Sverige kunde, på Miljöpartiets initiativ, från 2005 tills den dåvarande regeringen tog bort möjligheten 2007, ett antal anställda ta ledigt tre till tolv månader medan en arbetslös vikarierade för dem. Den friårslediga fick en ersättning som motsvarade 85 procent av den ersättning som hen skulle ha fått som arbetslös, och vikarien fick vanlig lön.

Friårsreformen var en kombinerad frihetsreform och arbetsmarknadsreform. Intresset var stort, och långt ifrån alla som ansökte om friår fick det.

Det finns flera anledningar att återinföra friåret. Det är något så sällsynt som en sann vinn-vinnlösning. Friårslediga får ökad makt över sina liv och en chans att frigöra sin kreativitet och samla nya krafter. Långtidsarbetslösa som vikarierar för friårslediga får värdefull arbetslivserfarenhet och därmed en starkare ställning på arbetsmarknaden. Eftersom friårsvikaria-

ten ger lön och riktiga arbetsuppgifter ger de också värdighet och möjlighet att försörja sig, till skillnad från många andra mindre meningsfulla och ibland rent förnedrande aktiviteter som alltför många arbetslösa senare har tvingats in i.

I Finland har man goda erfarenheter av alterneringsledighet, den finska motsvarigheten till friår. Alterneringsledighet infördes på prov 1996, och sedan 2010 är den permanent. Över 200 000 personer har utnyttjat möjligheten. I en utvärdering av alterneringsledigheten som gjordes 2009 fann man att sysselsättningsgraden och lönen ökade för dem som fått vikariera för alterneringslediga. Och effekten kvarstod efter flera år.

Både i Finland och Sverige uppgav de som fått ledigt att deras välbefinnande hade ökat. Däremot jobbade de inte mer och hade inte lägre sjukfrånvaro efter ledigheten. Vissa har sett det som ett argument mot friåret. En sådan hållning ger enligt min mening uttryck för en snäv och torftig människosyn och en föråldrad och inskränkt syn på arbete och arbetsliv. De som varit friårslediga kanske prioriterar annat i livet än att maximera lön, tid på jobbet, ökad konsumtion och materiell standard. I så fall är de föredömen för oss alla.

Om vi ska klara av att hejda klimatförändringarna och utarmningen av naturresurser måste vi finna vägar bort från överdrivet lönearbete och den miljöbelastande överkonsumtion det möjliggör. Dessutom visar forskning- en att människor som har mindre materialistiska värderingar mår bättre än andra. De är helt enkelt mer nöjda och lyckliga. Friårets vinster och fördelar kan inte mätas endast i pengar. Friåret var en mänsklig framgång under alla omständigheter.

Herr talman! Friår skulle kunna bidra till att förebygga utslagning och ohälsa genom att människor erbjuds en paus när de behöver det, innan de blir sjuka och utslagna. Friåret skulle kunna ge den som vantrivs på jobbet en chans att göra något annat under en tid. Friåret kan också skapa bättre förutsättningar för dem som vill utveckla en uppfinning eller pröva en företagsidé. Det är helt enkelt försörjning för innovatörer och entreprenörer som vi såväl behöver. Det är ett stort problem i dag.

Friåret löser naturligtvis inte alla problem, lika lite som någon annan enskild åtgärd. Men det skulle som jag har nämnt kunna bidra till att uppfylla flera viktiga mål, inte minst på arbetsmarknadsområdet och komma till stor nytta för såväl enskilda människor som samhället. Därför är det synd att utskottet helt utan motivering avfärdar den motion som jag tillsammans med flera andra gröna ledamöter har skrivit om att återinföra friåret. Vi skulle behöva en saklig och konstruktiv debatt om alla bra förslag och även våga tänka bortom en rigid arbetslinje.

Friåret rymmer också en annan dimension, utöver omedelbar samhällsnytta. Det ökar utrymmet för sådant som inte är så kallat lönsamt men outhärligt i ett gott samhälle och en levande demokrati. Det kan vara att ägna sig åt kultur, föreningsliv, att leva miljövänligt och som jag tidigare nämnt att pröva företagsidéer.

Friåret är ett välbehövligt, för att inte säga nödvändigt, brott med den allt starkare och mycket farliga tendensen att definiera en människas värde utifrån hennes ställning på arbetsmarknaden.

Prot. 2015/16:43
10 december

*Arbetsmarknad
och arbetsliv*

Nu är det bara några få lyckligt lottade med förstående arbetsgivare och mycket god privatekonomi som ta ledigt från jobbet utan krav. De som inte har turen att kunna falla tillbaka på någon annan försörjning – kapital, arv, lotterivinster, en partner som tjänar mycket pengar och vill försörja en – saknar den möjligheten. Men ett friårssystem skulle ge fler chansen.

Herr talman! Friåret är en unik livskvalitetsreform eftersom ledigheten är kravlös. En friårsledig är ju per definition fri. Hen har verklig makt över sitt liv, om än under en begränsad tid. Kanske är det därför friåret väckte och väcker så starka känslor. De som fick en paus från arbetslivet under den korta tid friåret var en möjlighet i Sverige, liksom de arbetslösa som fick friårsvikariat, var mycket nöjda. Det gäller även de som haft alterneringsledighet i Finland. Men friåret mötte och möter fortfarande ett djupt känsloladdat och mot bakgrund av de fördelar som det har visat sig ge, för såväl vikarier som lediga, irrationellt motstånd.

Det handlar om grundläggande värderingar, människosyn och vilket samhälle vi vill ha. Vågar vi lita på varandra? Unnar vi varandra frihet? Jag hoppas att vi kan komma dit. Vi har alla mycket att vinna på ett samhälle som bygger på tillit, generositet och frihet i stället för misstänksamhet, missunnsamhet och kontroll.

Anf. 137 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Herr talman! Jag vill inleda mitt anförande med att berätta hur det kommer sig att jag är här. Jag är här till stor del på grund av mina morförlärdars berättelser som jag har fått ta del.

De föddes båda två i Blekinge, i fattiga familjer. Min mormor föddes i en familj som i huvudsak jobbade på ett tegelbruk. Det var egentligen en kakelfabrik. Min morfar kom från en familj som var stenhuggare. Under 30-talet arbetade man med beredskapsarbete. När man inte hade pengar – oftast hade man inte det – arbetade man för storbönder och andra för att över huvud taget kunna försörja sig.

Min morfar hade tur. En dag fick han reda på att det behövdes målarlärningar borta i Karlskrona. Han växte upp i Asarum i mellersta Blekinge, i den norra delen av Karlshamn. Han blev lärling i Karlskrona. Det var också där han träffade min mormor lite senare. Han blev efter en tid målare och fick jobb på varvet i Karlskrona. Där stannade han resten av sitt liv och njöt otroligt mycket av arbetsplatsen, kamratskapet och yrkesstolt-heten bland arbetarna på varvet.

Men min morfar utsattes för hemska saker som skulle kosta både hans och många av hans kollegors liv, visade det sig. Han utsattes för asbest. Han var en av många målare som var med och tätade och målade utrymmen i båtar, ubåtar och andra utrymmen på varvet. Han var en av alla de som fick cancer och till sist dog. Min morfar var dock den av kollegorna som överlevde längst. De andra dog snart efter att de blivit utsatta för detta, som på ett pärlband.

Arbetsmiljö är därför en känslig fråga för mig. Det handlar faktiskt om liv och död. Därför tar jag den diskussion som vi har här i dag på allvar. Den är otroligt viktig. Den gör skillnad för människor på riktigt.

Jag är väldigt stolt över att tala om den arbetsmiljöpolitik som regeringen nu driver. Det är stora satsningar, inte minst på Arbetsmiljöverket. Där kan det också handla om förebyggande arbete. Arbetsmiljöinspektörerna kan komma ut och upptäcka sådana saker som asbest i förväg. Det

har man faktiskt gjort på Karlskronavarvet på senare tid. Det fanns under förra året fortfarande kvar rester av asbest på den arbetsplatsen.

Vi avsätter mycket pengar till detta. Det är stor skillnad mot Moderaterna som minskar med 65 miljoner. Vi satsar i stället fram till 2017 sammanlagt 60 miljoner. I år anställs 60 nya inspektörer på Arbetsmiljöverket. Nästa år kommer 50 nya att anställas. Det är väldigt bra. Det kommer också att förändra möjligheten att jobba förebyggande.

Vi satsar också pengar på de regionala skyddsombuden. Även arbetsplatser som inte har skyddsombud får möjlighet att få ett skydd. Redan i våras satsade vi 9 miljoner. Vi satsar ytterligare pengar nu. Det kommer att satsas sammanlagt 10 miljoner på det under de kommande åren.

Vi satsar pengar på arbetslivsforskningen. Det visar på en stor skillnad mellan oss och den tidigare regeringen. Nu satsar vi 10 miljoner. Det kommer att bli sammanlagt 20 miljoner framöver.

Vi satsar även på att ha en arbetsmiljöstrategi. Vi har alltså en heltäckande arbetsmiljöpolitik för de kommande åren i Sverige. Vi beskriver också att vi vill ha ett nationellt center för arbetslivsforskning. Arbetets organisation är på många sätt grunden i arbetsmiljön.

Jag är stolt över regeringens och inte minst Socialdemokraternas och Miljöpartiets arbetsmiljöpolitik.

Men det finns saker som bekymrar mig. Det kommer kanske inte som en blyxt från klar himmel att Sverigedemokraterna bekymrar mig. Sverigedemokraternas arbetsmiljöpolitik, i det här fallet i synnerhet Magnus Perssons uttalande i dag, och dubbelmoral är beklämmande. De här frågorna är på riktigt, vilket jag beskrev i inledningen av mitt anförande.

Sverigedemokraterna satsar på den svenska arbetsmarknadsmodellen med den ena handen och rycker undan grunden för den svenska arbetsmarknadsmodellen och arbetsmiljön med den andra handen. Jag skulle vilja jämföra det med en röd tvåvåningsvilla någonstans i Sverige. Magnus Persson står utanför villan och målar den med sina förslag om arbetsmiljöpolitik och en del andra saker som ska verka bra. Samtidigt har hans partikamrat, Sven-Olof Sällström, smugit in och står inne i villan. Han har en slägga och håller på och slår sönder stommen i huset. Han använder en slagborr för att försöka förstöra de bärande väggarna.

Samtidigt som Magnus Persson på något sätt försöker förvill oss som ser detta utifrån – den svenska modellen som han talar sig varm för – är hans kamrat på den andra sidan och slår sönder hela grunden.

Så är Sverigedemokraternas politik. Å ena sidan säger man att arbetsmiljö är viktigt, å andra sidan försöker man att radera den svenska modellen genom att till exempel förstöra a-kassan och trycka undan den från fackföreningarnas möjlighet att ha ett inflytande över den. Det är ju hela basen i den svenska modellen att facket har inflytande över a-kassan för att man ska kunna ha en stabil arbetsmarknad i Sverige.

Sverigedemokraterna slår också väldigt hårt mot andra delar när det handlar om tryggheten för dem som arbetar. Inte minst i LAS vill man göra flera undantag. Det är ett oerhört hårt slag med släggan mot den svenska modellen. Detta går inte ihop för Sverigedemokraterna. Man talar med kluven tunga.

Jag vill ställa en fråga till både Sven-Olof Sällström och Magnus Persson och ha svar på varför Sverigedemokraterna vill radera den svenska

Prot. 2015/16:43
10 december

*Arbetsmarknad
och arbetsliv*

modellen på arbetsmarknaden. Det är intressant för mig att få veta det, för det får konsekvenser för människor på riktigt.
(Applåder)

Anf. 138 MAGNUS PERSSON (SD) replik:

Herr talman! I dag är man populär. Jag tror aldrig att någon har sagt Magnus Persson så många gånger i den här kammaren som i kväll.

Jag förstår inte riktigt vad Magnus Manhammar menar med att vi är motståndare till den svenska modellen. Visst, vi vill göra undantag i turordningsreglerna. Vi vill öka undantagen från tre till fem för att tillgodose företagens intresse av att ha utbildat personal som företagen kanske har satsat mycket pengar på för att utbilda. Det handlar om vinna eller försvinna för företagen att kunna behålla dessa personer. Jag tycker inte att det är att radera LAS och öka undantagen. Det handlar inte om att vi vill riva upp LAS. Det är ingen sverigedemokrat som har påstått det.

Det är ganska roligt när du läser upp dina satsningar på diverse saker inom arbetsmiljöområdet. Dessa förslag ser exakt likadana ut som dem som finns i Sverigedemokraternas budget. De fanns med även i vår budget från förra året. Jag tycker att det är jättebra att ni väljer att kopiera våra förslag. Det ser jag som en framgång för oss. Synd att vi inte kom överens vid förra årets budgetdebatt. Då hade ni säkert fått igenom det mycket tidigare. Men det var ju ni som inte ville det.

Jag tycker att inledningen av ditt anförande var ganska gripande. Jag förstår hur din morfar kände det. Jag har jobbat som skyddsombud och besökt många arbetsplatser där det har gått hemskt till. Jag har varit med skrapat upp arbetskamrater från golvet. Jag har varit på arbetskamraters begravningar. Så jag tycker inte att du ska stå och hyckla och säga att jag inte bryr mig om svensk arbetsmiljö. Det vet du ingenting om, för jag har betydligt längre arbetslivserfarenhet än vad du har och någonsin kommer att få.

Magnus Manhammar är en politisk broiler som sitter i kammaren för en sak, att driva kampanj mot Sverigedemokraterna. Men hur det ser ut i det verkliga livet, det vet inte Magnus Manhammar.

Anf. 139 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik:

Herr talman! Jag är här för att jag tror på en politik som på riktigt gör skillnad för människor, och inte för att driva en hatisk politik som förstör det här landet. Jag är väldigt stolt över det, och det kommer jag att fortsätta med, oavsett om jag diskuterar med sverigedemokrater, moderater eller någon annan.

När det gäller LAS och de undantag från turordningsreglerna som Sverigedemokraterna vill göra handlar det om makt på arbetsmarknaden. Det är tydligt att Sverigedemokraterna inte ställer sig på arbetarnas sida. De ställer sig på arbetsgivarens sida. Att ni säger att ni är ett arbetarparti är ju en skymf.

Herr talman! Sverigedemokraterna har uppenbarligen samma förslag som vi. De har säkert kopierat oss. Vi har ju funnits mycket längre än dem, annars hade det inte ens funnits någon välfärd i det här landet. Trots allt får man se till historien.

Den röda tvåvåningsvillan som jag pratade om där Magnus Persson står utanför och målar. Ni kommer ihåg att hans partikamrat är på insidan

och håller på att rasera grunden. Skillnaden mot vad som nu sker är att Magnus Persson nästa vecka kommer att rösta nej till den budget som vi har föreslagit. Han kommer att rösta för 65 miljoner mindre till arbetsmiljö, för han röstar på Moderaternas budgetalternativ.

Nu står inte bara Magnus Persson själv och målar på huset, utan Sven-Olof Sällström har tagit med sig sitt kompisgäng med moderater som också står med släggan och håller på att förstöra den svenska modellen. Ni samarbetar kring detta. Det, om något, är skamligt. Det är det som är verkligheten och det som väljarna måste få veta. Vad blir konsekvenserna om Sverigedemokraterna sitter i riksdagen? Jo, ni kommer att välja att rösta på Moderaternas budget.

Det kommer att bli stora konsekvenser, nämligen försämrade arbetsmiljö i det här landet om den budgeten går igenom.

Anf. 140 MAGNUS PERSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag vill återknyta till Lavaldomen. Mig veterligen finns det bara ett parti i denna kammare som verkligen har tagit strid i den frågan för svenska arbetare. Vi är det enda parti som tar strid mot dominansen från EU. Socialdemokraterna säger en sak, men när de kommer till Bryssel gör de en annan sak, för man vill sitta med vid köttgrytan.

Sedan kan vi fortsätta att diskutera hur vi Sverigedemokrater ska rösta i budgetfrågan. Du vet tydligen hur jag ska rösta, men det vet du inte. För mig är helheten viktig. Problemet med Socialdemokraterna är att ni bara läser första sidan. Ni tittar inte på hela förslaget.

Jag skulle vilja ha ett svar från Magnus Manhammar. När ska Socialdemokraterna verkligen stå för den svenska arbetsrätten gentemot EU:s påverkan? När ska ni stå för det som ni lovade före valet, innan ni lät Miljöpartiet bestämma agendan?

Både Löfven och Thorwaldsson sa att vi ska ha en svensk arbetsmarknadsprövning av arbetskraften till Sverige. Jag stod tillsammans med dina kamrater i Byggnads i Karlskrona. Vi tog varandra i näven och var överens i denna fråga. Det var innan ni gjorde upp med Miljöpartiet, och då var det inte aktuellt längre.

Så jag undrar: Vad ska du säga till alla svenska byggnadsarbetare som nu drabbas av detta tack vare att ni låter Miljöpartiet styra agendan? Vi kan åka till ABB i Karlskrona och prata med byggnadsarbetarna där. Vad har du för svar till dem? Jag har ett svar till dem, men har du?

Anf. 141 MAGNUS MANHAMMAR (S) replik:

Herr talman! Det var en bra fråga. Själv hade jag tiopunktsprogrammet med mig i innerfickan under hela valrörelsen när jag träffade kamrater på olika byggen och människor som var oroliga över det som hände i Sverige. Vi gick till val på att vi skulle genomföra tiopunktsprogrammet. Inom kort kommer vi tillbaka till denna kammare och bockar av ett antal punkter som vi redan har genomfört.

När det gäller utstationering är vi på god väg att till och med få med oss EU på den linjen. Det är fler länder än Sverige som ser de stora problemen med den lönedumpning som sker runt om i Europa.

Ett arbetsmiljöproblem som inte lyfts fram så ofta är de arbetsmiljöproblem som uppstår på grund av att Sverigedemokraterna driver en hatisk politik mot muslimer och mot romer. Det finns sverigedemokrater som

säger att judar inte tillhör den svenska nationen. Det är en väldigt allvarlig politik som i sig är ett problem för det här landet.

Det är också en politik som leder till fler hatbrott. Av hatbrottsstatistiken i Sverige framgår det att hatbrotten ökar ungefär lika mycket som Sverigedemokraterna ökar i styrka. Jag undrar om man kan koppla mobbning, kränkande särbehandling och det som händer på arbetsplatsen till den hatpolitik som Sverigedemokraterna driver. Jag är ganska övertygad om att det finns direkta konsekvenser av den hatiska politik som Sverigedemokraterna driver och det som händer på arbetsplatser.

Varför har inte Sverigedemokraterna någon riktig arbetsmarknadspolitik? Jag tror att det är för att Sverigedemokraterna som parti i själva verket är ett arbetsmiljöproblem.

(Applåder)

Anf. 142 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag vill prata om funktionsnedsättning och tillgänglighet på arbetsmarknaden. Eftersom budgeten har varit uppe och samtliga borgerliga partier och Sverigedemokraterna har pratat om hur viktigt det är att satsa på utgiftsområdet vill jag påpeka att Kristdemokraterna har 3,8 miljarder mindre på det här området, Centerpartiet har 8,5 miljarder mindre, Liberalerna har 9,7 miljarder mindre och Moderaterna och Sverigedemokraterna har 5,9 miljarder mindre. Anledningen till att Sverigedemokraterna har mindre pengar på det här området är för att de förra veckan röstade på Moderaternas budgettram. De har alltså reserverat sig för moderat politik på det här området, det ska vi inte glömma bort.

I dag är det 71 000 personer med funktionsnedsättning som är inskrivna på Arbetsförmedlingen som arbetslösa. Det är en minskning med 2 700 personer jämfört med 2014. Närmare två av tre personer som lämnar arbetslösheten går till ett arbete med stöd.

Förra veckan på den internationella funktionshindersdagen, En dag för alla, besökte jag Handikappförbundens seminarium där forskare och andra sakkunniga medverkade. Från Örebro universitet redovisade man att Sverige har en högre sysselsättning jämfört med övriga EU i gruppen med funktionsnedsättning. Det är ju bra, men det räcker naturligtvis inte. Vi kan och måste bli betydligt bättre än vi är i dag.

Ett tydligt medskick från Handikappförbunden var att dagens samhälle är fel designat, eller som man uttryckte det: Vi behöver en universell utformning som gör att alla får tillträde. Det är i dag rätt många arbetsplatser som utesluter personer med funktionsnedsättning på grund av bristande tillgänglighet. Det kan handla om alltifrån avsaknad av ramp – som exempelvis här – och trånga dörröppningar till att man inte erbjuds hjälpmedel som behövs för att kunna utföra ett jobb. Men det kan också vara andra delar i samhället som gör det omöjligt att ta sig till jobb eller studier, till exempel bristande kommunikationer eller avsaknad av tillräckligt många timmar assistans.

Organisationen DHR pekar på att arbetsmarknaden måste bli mer inkluderande och att personer med funktionsnedsättning ska ha goda möjligheter att starta och driva företag. Det kan man också ställa sig bakom.

Organisationen Lika Unika, en federation och samarbetsorganisation med sex riksförbund från den svenska funktionshindersrörelsen, engagerar sig i politiska frågor och vill vara med och påverka politiken. De tycker att

vi folkvalda ska se till att offentliga arbetsgivare verkligen blir förebilder i att anställa människor med funktionsnedsättning i sina verksamheter. De tycker även att man ska använda upphandling för att få fart på anställningar. Där kan man väl peka på att flera kommuner, inklusive min egen, i dag använder sociala upphandlingar för att få in personer som är arbetslösa på den ordinarie arbetsmarknaden.

Något som Lika Unika också tycker är att man ska lyfta fram människors resurser och kompetens och inte fokusera på funktionsnedsättning. Det här är en uppmaning som jag är beredd att ta mig an, och jag utgår från att många andra av mina partikamrater och andra politiker vill göra det. Men framför allt är det viktigt att arbetsgivarna gör det: ser människor som resurser och kompetens.

Herr talman! För personer med funktionsnedsättning föreslår regeringen en satsning för att fler ska kunna få jobb inom Samhall AB. Regeringen föreslår också en satsning på lönestöd och särskilt introduktions- och uppföljningsstöd för att fler ska kunna ta del av anställning med lönestöd. Dessutom föreslås att personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ska kunna gå längre studiemotiverande kurser på upp till fem månader. Det är bra, men det kommer att krävas ännu mer resurser framöver.

Dessutom ingår alla ungdomar i den ungdomsgaranti som regeringen har tagit fram och som innebär att alla unga ska försöka få jobb eller studieplats inom 90 dagar. Den satsningen med Delegationen för unga till arbete innefattar alla unga. Den ska inte stänga ute någon.

Det man funderar på är hur det vore om fler arbetsgivare insåg att deras organisation skulle bli bättre om den speglade samhället i stort. I dag när sjukfrånvaron ökar till följd av ökad press och stress verkar ändå många arbetsgivare leta efter supermänniskor. Men finns de?

Många gånger vill arbetsgivare dessutom att staten ska subventionera deras anställningar. Det kan vi se i den här staden, där man går förbi kaféer där det står: Kan du få anställningsstöd kan du få jobb här. För mig känns det som att vi har fått en dopad arbetsmarknad som vant sig vid bidrag och olika klassningar av arbetskraften, inte som stöd till den enskilde utan som en kostnadssänkning för arbetsgivaren. Ska det vara på det här sättet?

Den gemensamma sektorn har ett särskilt ansvar som arbetsgivare och ska gå före genom att ha en mångfald bland sina anställda. Här är det många arbetsgivare inom kommuner, stat och landsting som har en hel del att leva upp till. Risken att bli enfaldig minskar i samma takt som personer med olika bakgrund, kompetens och erfarenheter får möjlighet att arbeta tillsammans. Vem vill jobba på en enfaldig arbetsplats?

Herr talman! När vi får signaler om att personer med funktionsnedsättning har svårt att få en plats på Samhall säger det också något om dagens arbetsmarknad och samhälle. Jag har besökt flera Samhallsarbetsplatser och kommer att göra nya besök för att försöka få en bättre helhetsbild av bolaget, som är Sveriges största arbetsgivare för personer med funktionsnedsättning. Samhalls huvuduppgift är och ska vara att skapa utvecklande jobb åt personer med funktionsnedsättning. Man ska inte utesluta personer.

Jag hoppas att vi i en kommande debatt får möjlighet att prata mer om behovet av ett mänskligare och mer inkluderande arbetsliv, där universell

utformning gör det möjligt för många fler personer, med eller utan funktionsnedsättning, att ha ett jobb där någon väntar på en och där arbetsgivarna ser allas fulla potential och inte fokuserar på hinder.

Jag tackar för debatten!
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

§ 11 Kommunikationer

Trafikutskottets betänkande 2015/16:TU1
Utgiftsområde 22 Kommunikationer (prop. 2015/16:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 143 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! Vi har årets budgetdebatt, och vi ska debattera ett betänkande som rör 54 miljarder kronor. Frågan är hur vi har hanterat det.

Vi kan först titta på det lite långsiktigt. Sedan lång tid tillbaka finns det en uppföljningsgrupp i trafikutskottet. Vi tycker att politiken inte bara ska fatta beslut utan också se vilket resultatet blir av det man gör. När vi de mål vi har varit överens om att sätta upp?

Jag vill passa på att uppmärksamma några saker som vi har med i vårt betänkande. Vi har en bilaga där vi har en redovisning av detta. Det återspeglar ett arbete vi gjorde som fick rubriken *Hållbara analyser?* när det var färdigt. Vi tittade på om den nuvarande utvecklingen av transporterna leder till långsiktigt hållbar utveckling eller ej och konstaterade att det med de samhällsekonomiska kalkylmodeller vi nu har är svårt att nå målen. Vi är överens i utskottet om att man måste förändra kalkylmodellerna, så att man når de mål man har satt upp.

Det vi också har varit överens om i utskottet är att man ska titta på hela transportsektorns klimatpåverkan och inte bara på inrikestransporterna. Nu under de sista skälvande dagarna av Parisförhandlingarna är det viktigt att även uppmärksamma utrikestransporterna för att kunna vidta rätt åtgärder. Hela transportsektorns klimatpåverkan är med.

Som representant för samarbetsregeringen är jag glad att vi har ett stort antal reformer framför oss som vi förhoppningsvis tillsammans ska kunna fatta beslut om och genomföra via Sveriges riksdag.

Sverigeförhandlingen är ett initiativ som togs av alliansregeringen och som ska fullföljas. Förhoppningsvis blir det ett beslut under den här mandatperioden. Det är egentligen fråga om ett paradigmskifte i hela Järnvägssverige.

Vi har under lång tid när järnvägen legat för fäfet kunnat konstatera att många människor vill åka tåg. Det har investerats i olika delar. En del, Hallandsåstunneln, invigdes i veckan som gick. På lördag ska jag ha nöjet att vara med och åka pågatåg till Trelleborg. Det är en satsning som jag har arbetat för sedan 1998, så jag kommer att glädja mig väldigt mycket åt det.

Sverigeförhandlingen är ett nytt grepp. Man vill göra samma satsning som Sverige gjorde på 1800-talet och som aktivt bidrog till att lyfta Sverige från ett fattigt jordbruksland till ett modernt industriland. Tiden är inne för att vi minskar vårt beroende av olja och har moderna transporter som gör att människor kan förflytta sig bekvämt och träffa andra för arbetsändamål och annat. Då bygger man järnvägen en hel sträcka i stället för att ta små delar var för sig. Man har en förutsägbarhet. Det behövs för att fördubbla kollektivtrafiken, vilket vi har ett tillkännagivande om här i riksdagen, men det behövs också för att få ordning på den tågtrafik som sker nu, eftersom tågen i princip kolliderar med varandra när väldigt många tåg med olika hastigheter trängs på samma bana.

Det här är en del av ett kanske bredare grepp som handlar om fossilbränsleberoende. Det begreppet myntades också under alliansregeringens tid, men det var lite oklart vad alliansregeringen ville göra med det begrepp man själv tog om hand och lyfte fram. Sedan blev det en statlig utredning, *Fossilfrihet på väg*.

Nu är det kanske dags att gå från ord till handling. Jag är väldigt stolt och glad över att samarbetsregeringens senaste regeringsförklaring hade ambitionen att Sverige ska bli ett av de första fossilfria välfärdsländerna i världen. Det är också Sveriges åtagande inför de pågående Parisförhandlingarna. Då gäller det att investeringarna i den kommande infrastrukturpropositionen, som Trafikverket nu har tagit fram underlag för och som vi ska planera för och återkomma till riksdagen med nästa år, bidrar till att minska Sveriges oljeberoende.

Varför är då detta så viktigt? De pågående klimatförhandlingarna är självklart den överordnade anledningen till att vi måste hitta ett transportsystem som inte påverkar klimatet negativt. Det finns också en mycket stark säkerhetspolitisk aspekt i själva drivkraften att inte vara beroende av importerad olja. 78 procent av den oljeimport Sverige har går till transportsektorn. Det betyder att vi lever ganska farligt och är beroende av de länder – numera företrädesvis Ryssland – som exporterar olja.

Vi behöver en regional utveckling, kretslopp och en miljöanpassad utveckling där vi i mycket större utsträckning är beroende av den energi vi själva kan få fram, antingen via biogas eller via eldrift eller annan modern teknik. Det förutsätter också att vi har ett byte av transportslag. Det räcker inte att ersätta bensin och diesel med förnybara drivmedel, utan vi behöver också en pålitlig infrastruktur för spår, och vi behöver också hitta mer transportsnåla samhällsplaneringssätt. Den budget som samarbetsregeringen står för kan vara ett bidrag till detta.

Anf. 144 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Jag vill tacka trafikutskottets ordförande för ett bra samarbete i utskottet i många frågor. Jag tror att det är bra att vi kan kroka arm när vi har gemensamma åsikter, och vi är överens om mycket. Sedan finns det en del frågor där vi kanske landar i lite olika slutsatser. Jag tänkte ägna min uppmärksamhet åt en av de frågorna. Det gäller våra tyngre transporter på vägarna.

Utskottets ordförande känner igen detta. Om man på allvar tror att det svenska näringslivet behöver alla typer av transporter och att vi inte kan avskaffa lastbilen i morgon utan att den också behövs för våra svenska företag kan det, menar jag, vara klokt att fundera på hur vi kan effektivisera transportererna.

Häromveckan kom Trafikverkets utredning om att tillåta 74-tonslastbilar. Det innebär att man kan transportera mer gods på en och samma lastbil, till gagn för effektiviteten i våra företag och för miljön, när det blir färre fordon på våra vägar.

Men regeringspartierna har varit tysta sedan Trafikverket lämnade sin utredning, trots att det finns ett tillkännagivande från riksdagen om att vi ska införa tyngre lastbilar på våra vägar. Jag vill därför fråga Karin Svensson Smith hur hon ser på Trafikverkets nya utredning. Finns det anledning att gå vidare med förslaget i och med att Trafikverket konstaterar att det är samhällsekonomiskt lönsamt att tillåta lastbilar upp till 74 ton?

Anf. 145 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja redovisa resultat från utredningen *Fossilfrihet på väg*, för den visar mycket tydligt att vi behöver både en effektivisering inom respektive transportslag och en bättre kombination av transportslag. EU:s vitbok och EU:s transportpolitik har sedan lång tid tillbaka sagt att den fördelning som finns i dag mellan väg, järnväg och sjöfart är ohållbar ur klimatsynpunkt. Vi måste hitta styrmedel så att sjöfarten och järnvägen används mer och lastbilen mindre. Men självklart bör varje transportsektor vara så energieffektiv som möjligt.

Hur det ska ske beror delvis på var i landet det sker. Den landsända jag kommer ifrån har inte särskilt mycket skogsavverkning, och där är järnvägen och sjöfarten bra alternativ. Detta kan man jämföra med de landskap där merparten av Sveriges skogsbruk ligger. Där har man kanske inte något alternativ till lastbil. Då är det självklart en fördel att det är färre lastbilar som transporterar i stället för att man delar upp det på mindre lastbilar, förutsatt att vägbanan håller till det.

De förslag som har kommit från Trafikverket är ute på remiss under regeringens beredning. När den är färdig får vi ta ställning till resultatet.

Anf. 146 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Jag ställde frågan därför att både Karin Svensson Smith och hennes partikollegor tidigare i många sammanhang har uttryckt sig väldigt negativt om tanken på att tillåta tyngre lastbilar. "Monsterlastbilar" är ett begrepp som har förekommit i debatten. Ibland har det verkat som om motståndet mot gummihjul har blivit en förblindande ideologi.

Det gläder mig om Miljöpartiet börjar ändra uppfattning i den här frågan. Sedan tycker jag att det är fullt rimligt – eller rättare sagt: jag förutsätter – att regeringen följer riksdagens tillkännagivanden i det här avseendet. Jag tror att svenskt näringsliv och våra svenska företag behöver effektivare lastbilstransporter.

Om inte heller Karin Svensson Smith tror att vi kan avvara lastbilen i morgon hoppas jag att vi kan vara överens om att det är bättre att effektivisera våra lastbilstransporter. Trafikverket kom också fram till att risken för överflyttning från järnväg till väg är ganska marginell. Det har också VTI tidigare kommit fram till.

Jag ställer min fråga igen: Kan vi förvänta oss att regeringen följer riksdagens tillkännagivande och snarast återkommer med förslag om hur vi kan få tyngre lastbilar på våra vägar? Jag tror att det behövs för miljön, för jobben och för svensk konkurrenskraft.

Prot. 2015/16:43
10 december

Kommunikationer

Anf. 147 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att man måste göra en samlad bedömning av vilka åtgärder inom väg, järnväg och sjöfart som behövs för att man ska nå målet om minskat oljeberoende i transportsektorn. Då är det onekligen ett faktum att rullmotståndet mellan gummi hjul och väg är större än rullmotståndet mellan stål hjul och räl, för att inte tala om friktionen mellan fartygsskrov och vatten. Ska man då ha så liten energimängd som möjligt för att utföra transporter är det en annan kombination som behövs, generellt sett.

Det betyder inte att det inte på vissa ställen, som jag sa tidigare, är en fördel om man kan ha färre och längre fordon, oavsett om det handlar om väg, järnväg eller sjöfart. Trenden tycks gå åt det hållet.

Vilken samlad bedömning som görs av hur vi ska få ett godstransport-system som minskar oljeberoendet har jag inte svar på än. Det tror jag att regeringen kommer att återkomma till.

Anf. 148 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Tro inte för en sekund att vi tänker stå och se på när järnvägssystemets brister blir allt större och resenärernas förtroende allt mindre. Vi agerar.

Tro inte för en sekund att vi står och ser på när behovet av utbyggd kollektivtrafik blir allt större. Vi agerar.

Tro heller inte för en sekund att vi står och ser på när svensk åkerinäring riskerar att konkurreras ut med osjysta villkor eller när allt fler rederier väljer att flagga ut svenska fartyg. Vi agerar, och vi gör det ansvarsfullt – för jobben, för välfärden och för en hållbar framtid.

Nu vänder vi utvecklingen för Sverige och investerar våra gemensamma skattepengar i jobb och framtidstro i stället för i fler jobbskatteavdrag. I det arbetet spelar transportsystemet en viktig roll.

Herr talman! Låt mig kort utveckla vad jag menar.

För att åtgärda järnvägens brister satsar vi ytterligare 1,24 miljarder per år på att förstärka järnvägsunderhållet. Vi gör även en separat satsning på järnväg i landsbygd med 100 miljoner kronor. Trasiga kontaktledning, uttjänta spårväxlar och signalställverk hör till resenärernas vardagsmat, så resursförstärkningen är nödvändig för att inte förvärpa läget ytterligare.

Men vi måste anstränga oss ännu mer för att höja kvaliteten på den infrastruktur vi har. Det finns i dag utbredda problem utan ett samlat grepp. Regeringen är därför beredd att föreslå åtgärder för en vassare och effektivare styrning av underhållet för att öka punktligheten, så att resenärer och godsköpare vågar lita på leverans.

Kollektivtrafikbehovet ökar, och regeringen bidrar med 500 miljoner kronor per år i ett stadsmiljöavtal som innebär att staten går in och medfinansierar klimatsmart kollektivtrafik, vilket i sin tur skapar förutsättningar för ökat bostadsbyggande. Genom bättre samverkan mellan utbyggd kollektivtrafik och bostadsbyggande kan vi bygga mer till fler.

Men, herr talman, det är inte bara i städerna som kollektivtrafiken behöver byggas ut. Behovet finns även i andra delar av landet. Det möter vi

genom en satsning på drygt 200 miljoner kronor per år till kollektivtrafikhöjande åtgärder i landsbygdskommunerna. Även vägunderhållet förstärks, med 100 miljoner. Och vi gör en rejäl satsning på cykelfrämjande åtgärder med en lika stor summa.

För att få bukt med åkerinäringens osunda konkurrensvillkor har beslutet om 64-tonslastbilar och åtgärderna i fråga om klampning och hög sanktionsavgift för cabotagebrott sammantagna gjort att regeringens arbete för sjysta villkor och fler jobb tagit ett bra kliv på väg. Och vad beträffar den mångåriga utflaggningsen av svenska fartyg har regeringen fattat beslut om att införa en tonnageskatt från och med halvårsskiftet nästa år, till sjöfartsbranschens stora glädje.

Herr talman! År 1853 fattades kanske ett av de viktigaste besluten i Sveriges riksdag: att staten skulle anlägga stamlinjer för järnvägstrafik. Beslutet fattades trots att det inte fanns någon tillverkning av vare sig lok, vagnar eller järnvägsräls. Det mesta skulle behöva köpas in från utlandet, och det skulle bli mycket resurskrävande. Regeringen och riksdagen tvekade länge men såg att utvecklingen i andra västeuropeiska länder gynnats av just järnvägsinvesteringar. Beslut fattades, och industrialiseringen och framtidstron tog rejäl fart i vårt land. De stamlinjer som då anlades är till stor del samma stambanor som vi färdas på i dag. Det är det perspektivet vi måste ha. De infrastruktursatsningar vi planerar för i dag kommer att skapa framtidstro och användas även om 100 år.

Efter flera års motsträvighet, då dåvarande finansminister Anders Borg talade om att Sverige hade överinvesterat i järnväg, bytte den borgerliga regeringen plötsligt fot och började på allvar planera för en utbyggnad av järnvägen och nya höghastighetsbanor. Det är ett arbete som vår regering fortsätter. Jag välkomnar verkligen att det nu finns en bred enighet i kamraren om en satsning på moderna höghastighetståg. Med Sverigeförhandlingen läggs nu grunden för den största infrastrukturbyggnad Sverige sett på många år samtidigt som möjligheter ges till många nya bostäder.

Herr talman! Vi har slagit fast att vi ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. I det arbetet är transportpolitiken central. Det är egentligen ganska enkelt. Med ny infrastruktur och förbättrad standard på den gamla kan fler människor pendla till ett arbete. De kommer att ha möjlighet att ta arbeten som ligger lite längre från hemmet. På det sättet förbättras matchningen på arbetsmarknaden, och arbetslösheten minskar.

Vi har också satt upp målet att Sverige ska vara fritt från fossila bränslen år 2050. Även här spelar transportpolitiken en betydelsefull roll. Så mycket som en tredjedel av Sveriges klimatutsläpp kommer från just transportsektorn. Kollektivtrafiken är ett föredöme, har det visat sig. Två tredjedelar av alla drivmedel där är nu förnybara. Men det återstår mycket arbete i övrigt att göra.

Herr talman! Tro inte för en sekund att vi tänker slå oss till ro med de åtgärder vi redan har vidtagit på område efter område. Regeringen fortsätter att agera med oförminskad kraft. Men om de stora framtidsinvesteringarna ska bli verklighet behöver vi breda överenskommelser. Vår hand är utsträckt.

I detta anförande instämde Johan Andersson, Lars Mejern Larsson, Rickard Larsson, Teres Lindberg, Jasenko Omanovic och Suzanne Svensson (alla S).

Anf. 149 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Tack, kollegan Pia Nilsson, för ett mycket engagerat anförande! Det innehöll till och med en liten budgetbomb. Ja, här ska ju ske rejäla satsningar på transportinfrastruktur i stället för jobbskatteavdrag. Ska det fjärde eller det tredje tas bort? Det får vi säkert reda på, för resurserna måste fram.

Jag har dock en annan fråga som jag vill passa på att få svar på från Pia Nilsson och Socialdemokraterna. Pia är gruppleddare för socialdemokratiska partiet i riksdagens trafikutskott – Socialdemokraterna är ett av de två regeringspartierna i Sveriges riksdag.

I dag har Sveriges regionala flygplatser varit samlade till konferens här i Stockholm. Det var väldigt många frågor från dem kring en kommande nationell flygstrategi och dess innehåll. Det kanske inte var så många svar. Men Pia Nilsson kan säkert bena ut det här och nu. Jag tror att det är viktigt att de som driver regionala flygplatser, de mindre, det vill säga icke statliga, får besked om vad som gäller.

Det var också många frågor om den aviserade flygskatten. Den vållar oro, herr talman, ute i landet. Skatt på avstånd i form av en vägslitageavgift och skatt på avstånd i form av en flygskatt ses som en märklig idé.

Jag vill därför passa på att fråga ledamoten Pia Nilsson: Vad är orsaken till att man lägger fram en utredning och därmed får anses vilja införa en nationell flygskatt? Det är skatt på resor och skatt på avstånd. Och vad finns det för fundamentala och grundläggande idéer i den nationella flygstrategi som är aviserad?

Anf. 150 PIA NILSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vill bara tydliggöra vad jag sa i mitt anförande om jobbskatteavdrag. Några nya jobbskatteavdrag ser jag inte i någon närtid eller framtid. Det var det jag menade.

När det gäller regionala flygplatser hade jag inte möjlighet att vara med på den sittning som Anders Åkesson med flera var på. Mina kollegor Rickard Larsson och Suzanne Svensson var med. Jag kan inte referera till vad som sas där. Jag får be Anna Johansson, vårt statsråd, att återkomma och svara på de frågor som Anders Åkesson vill ha svar på, eftersom jag inte har de detaljer som jag tror att Anders Åkesson är ute efter.

Däremot kommer det naturligtvis en flygstrategi. Det har vi aviserat, och det känner Anders Åkesson mycket väl till.

Flygskatten är på utredningsstadiet – ja. Det är inte bara så att vi ska utreda att den ska införas. Vi ska också belysa vilka konsekvenser den faktiskt kan få och hur man har hanterat den frågan i övriga länder. I andra länder har man infört den men också avskaffat den. Varför har man gjort det? Det är väldigt intressant att veta.

Det är inte så ensidigt: att den bara ska införas. Vi tänker belysa frågan utifrån flera olika perspektiv. Det förtjänar den verkligen, inte minst med tanke på att skatten infördes 2006. Den hann knappt införas innan den drogs bort. Det finns verkligen anledning att titta noga på den frågan.

När det gäller vägslitageskatten, som Anders Åkesson åtminstone var inne på lite grann i sin fråga, är jag mer förvånad över att Centerpartiet kategoriskt säger nej till att över huvud taget diskutera den. Väldigt många andra länder i Europa bejakar detta. Fler länder inför en avståndsbaserad

vägsplitageskatt. Låt oss, Anders Åkesson, titta på vilka möjligheter det kan ge innan du säger blankt nej till att över huvud taget utreda frågan!

Anf. 151 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Då har vi benat ut frågan om budgetbomben, som inte var någon bomb. Det var tur det.

I min meritlista – den kommer jag nog att offentliggöra någon gång – kommer det att stå att jag var med och röstade bort flygskatten. Det var en ytterst kontraproduktiv skatt – skatt på avstånd – som ledde till irrationella flygrörelser. Människor i Sydsverige flög till Kastrup i stället för till Sturup. Man flög över en landgräns. Man fick därmed längre landtransporter, med större klimatpåverkan.

Människor behöver röra sig över stora avstånd. Då är flyget rationellt. Det är klart, herr talman, att jag har en förståelse för de frågor Pia Nilsson ställer kring flygskatten. Länder har infört och tagit bort den. Man har analyserat den. Men om regeringen tar initiativ till en statlig offentlig utredning som har som syfte att utreda flygskattens införande i vårt land tolkar man nog det, herr talman, i folkdjupet som att regeringen avser att införa en skatt på flygresor. Det är väldigt svårt att tolka det på något annat sätt.

Jag återkommer till min fråga. Det måste ha förts något resonemang, lite i förbigående, i den socialdemokratiska trafikutskottsgruppen: Till vilken nytta inför vi en skatt på flygresor? Jag har svårt att tro att det liksom smögs igenom.

Anf. 152 PIA NILSSON (S) replik:

Herr talman! Flygskattefrågan är egentligen inte en fråga för trafikutskottet explicit, utan den ligger på finansutskottet. Men det är klart att det är vår verksamhet som berörs, så Anders Åkesson har en poäng i det.

Jag tycker inte att det är speciellt förvånande, utan den förvåningen får nog Anders Åkesson och Centerpartiet stå för. Jag tror att omvärlden, om vi nu ska använda Åkessons uttryck, tycker att det är ärligt att göra en mer omfattande utredning som innehåller flera olika perspektiv på vad en flygskatt kan leda till. Det tycker jag är en styrka med den här utredningen, kanske till skillnad från tidigare utredningar som har varit väldigt ensidiga.

Jag ser därför fram emot att ta del av den utredningen. Nu är jag lite osäker på när den kommer att presenteras. Det blir säkert någon gång nästa år, kanske rent av om ett år.

Vi avvaktar och ser vad som händer, så det finns säkert anledning att få återkomma till den diskussionen, Anders Åkesson.

Anf. 153 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Min fråga är densamma som till trafikutskottets ordförande här tidigare. Återigen, om vi nu tror att vårt näringsliv och våra företag behöver alla former av transporter, kan vi då vara överens om att vi också vill effektivisera dem för att gynna både miljö och konkurrenskraft?

Pia Nilsson slog sig för bröstet kring att regeringen minsann hade ökat den tillåtna vikten till 64 ton. Det är bara det att stora delar av näringen uppfattar detta som en skymf, för vad man sitter och väntar på är ju att Sverige ska komma i kapp till exempel Finland, som redan 2013 införde och tillät 76 ton, till stor fördel för deras näring, som den svenska skogsnäringen måste konkurrera med.

Då vill jag ställa samma fråga till Pia Nilsson: Kan vi förvänta oss att regeringen kommer tillbaka till riksdagen med ett förslag om att tillåta lastbilar på 74 ton, eller kommer Miljöpartiet att få styra även den här transportfrågan? Kommer det att gälla alla transportfrågor framöver?

Vi har bråkat här i kammaren om Förbifart Stockholm, som minsann skulle byggas, enligt Socialdemokraterna i valrörelsen. Sedan stoppade man och frös det bygget till en kostnad av 170 miljoner kronor – en marginell fördyring, för att citera statsrådet. Man utreder en avveckling av Bromma flygplats fastän man lovade motsatsen, och i valrörelsen drev Socialdemokraterna på väldigt hårt om att det borde gå fortare att införa dessa tyngre lastbilar. Men nu när man sitter med ett gediget underlag – egentligen hade man tack vare alliansregeringen redan när man tillträdde ett bra underlag – som visar att det är samhällsekonomiskt lönsamt är det tyst från regeringspartierna.

Därför vill jag ställa frågan även till Pia Nilsson: Kan vi förvänta oss att regeringen återkommer med ett konkret förslag om 74 ton och att man gör det skyndsamt i enlighet med riksdagens tillkännagivande?

Anf. 154 PIA NILSSON (S) replik:

Herr talman! Ja, jag slår mig för bröstet och är väldigt stolt över att vi har infört möjligheten till 64 ton. Det är ju mer än vad Jessica Rosencrantz regering maktade med under sina åtta år i regeringsställning, så jag är väldigt stolt även om jag inte är helt nöjd.

Jag är däremot jättenöjd med att vi har gått vidare med en utredning om 74 ton. Den utredningen landar i väldigt intressanta slutsatser, precis som Jessica Rosencrantz lyfter upp. Inte minst ur ett miljöperspektiv finns det onekligen fördelar med 74 ton.

Det ska därför bli intressant att se, och jag ser med spänning fram emot, det fortsatta arbetet för regeringen som kommer att vidta efter remissförfarandet. Det är ju inte så busenkelt att införa 74 ton som det låter från det moderata hållet. Det är en kostnadsbit som inte är helt oväsentlig. Man uppger siffran 12 miljarder för att förstärka brofästen och vissa vägar. Det finns å andra sidan stora möjligheter att redan med befintligt vägnät trafikerar med 74 ton.

Det finns enligt utredningen stora möjligheter att i ett slags närtid göra någonting i den här frågan. Men det finns också stora åtaganden som behöver analyseras ännu mer, och jag vet att regeringen naturligtvis kommer att ta det här på största allvar.

Jag är också fullt medveten om att det finns ett tillkännagivande. Tillkännagivanden ska man ta på största allvar. Det gör vår regering.

Sedan vill jag bara säga till Jessica Rosencrantz att Förbifarten byggs, och avvecklar Bromma, det gör vi inte.

Anf. 155 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att det var ett väldigt högt tonläge från Socialdemokraterna i opposition. Det var så otroligt viktigt att tillåta 74 ton här och nu.

64 ton är ett steg i rätt riktning, men om man är ute och träffar åkare kan man konstatera att de nästan skrattar åt den här reformen. Det är ju ingen som investerar i nya fordon för att det plötsligt går att lasta något ton mer.

Jag tror att alla inser att när vi pratar om 74 ton, vilket den stora debatten handlar om, är det detta som de sitter och väntar på där ute. De flesta uppfattar det nog som en form av eftergift till Miljöpartiet att ni inte vågade gå hela vägen.

Pia Nilsson måste förstå min oro, för mycket som satsas av Socialdemokraterna i opposition i valrörelsen har de sedan inte lyckats leverera. Jag är tacksam för att Förbifart Stockholm har återupptagits, men det var ju tack vare att den här kammaren drev på i frågan och inte accepterade fryseningen.

Man avvecklar inte Bromma, säger Pia Nilsson. Nej, inte än. Men man utreder en avveckling. Jag vet inte riktigt hur ni motiverar era utredningar, men de brukar ju signalera någon form av viljeinriktning. Onekligen har man skrämt upp väldigt många företag och människor runt om i landet med den avvecklingsutredning som pågår.

Jag är jätteglad om regeringen går vidare med 74 ton. Jag förväntar mig att ni gör det. Moderaterna har anslagit 300 miljoner kronor nästa år för förstärkningar i vägnätet och avser att göra det de kommande åtta åren. Det hade också varit klädsamt om regeringens ambition hade varit att satsa de medel som behövs för att förstärka broar och vägar.

Herr talman! Jag ser fram emot att regeringen lever upp till det tillkännagivande som riksdagen riktade om att snarast möjligt återkomma till riksdagen med konkreta regelförslag så att vi kan få tyngre lastbilar, till gagn för både klimat och konkurrenskraft.

Anf. 156 PIA NILSSON (S) replik:

Herr talman! Det var uppenbart, Jessica Rosencrantz, att under de åtta år som ni styrde kom det inte fram något förslag, varken på 64 ton eller på 74 ton. Det måste vi väl ändå vara överens om.

Däremot kom det ett förslag om 64 ton efter tio månaders styre av vår samarbetsregering. Det kallar jag leverans! Det kallar jag att vi agerar. Det är det jag menar, och det märker åkerinäringen och svenska folket också.

Jag vet att den förra infrastrukturministern trodde att det här skulle vara busenkelt att införa, om jag nu får vara lite slarvig. Det var bara en förordning som behövde ändras. Det skulle ha gjorts långt före valet.

Så blev det inte. Varför inte? Jo, därför att frågan är mer komplex än att det bara är att säga att nu gör vi det. Vi måste naturligtvis se till att det finns ekonomi för det. Vi måste stärka en stor del av det vägnät där vi har tänkt oss att de här transporter ska gå. Det finns alltså en del att göra.

Den oro som Jessica Rosencrantz försöker göra sig till tolk för kring Bromma och allt vad det nu är kommer till stor del från de moderata leden, skulle jag vilja påstå. Vi nås inte av de signalerna mer än här i kammaren. Vi har konstruktiva diskussioner med företag och med andra som berörs i stora delar av näringslivet. Men någon oro är det inte, för det finns inget beslut om att lägga ned Bromma.

Herr talman! Jag vill börja med att hänvisa till det särskilda yttrande som Moderaterna har lämnat samt yrka bifall till reservationerna 2 och 4.

Herr talman! Sverige är EU:s till ytan tredje största land, avlångt och glest befolkat. En väl fungerande infrastruktur är en förutsättning för att människor ska kunna ta sig till och från arbetet, och det lägger grunden för jobb och tillväxt i vårt land.

Regeringen föreslår skatt på allt som rör sig. Det är lastbilsskatt, flygskatt, höjd skatt på bensin och diesel. Man planerar också för en nedläggning av Bromma flygplats. Moderaterna ser tvärtom att vi behöver utveckla och inte försvåra för våra transporter om hela Sverige ska kunna leva.

Företagen och industrin är beroende av konkurrenskraftiga transporter. Det behövs både en fungerande järnväg och fungerande vägar. Järnvägen kommer aldrig att gå överallt, och inte minst svensk skogsnäring behöver lastbilen. Med tyngre lastbilar upp till 74 ton går det att transportera mer gods, minska antalet lastbilar på våra vägar och sänka utsläppen.

Herr talman! Riksdagen har krävt ett snabbt införande av tyngre lastbilar, och Moderaterna vill investera 300 miljoner kronor årligen under åtta år för att förstärka broar och vägar.

Finland tillät tyngre lastbilar redan 2013. Märkligt nog gick det att göra där. Onekligen borde det gå att göra även i Sverige. Jag minns att åtminstone ett av regeringspartierna tydligt anförde detta under sin oppositionstid.

Jag håller med. Jag tror att om vi vill värna svensk konkurrenskraft har vi inte råd att vänta längre medan vår skogsnäring konkurreras ut av den finländska.

En annan fråga jag gärna vill beröra och som är otroligt viktig är sjöfarten. Sverige är så nära det går att komma en ö utan att vara det med en mycket lång kustremsa. Sverige har också en stolt historia av att ha en stark sjöfartsnäring. Alliansregeringen förde en aktiv sjöfartspolitik som jag är otroligt stolt över. Utöver en handlingsplan för stärkt konkurrenskraft för sjöfartsnäringen och en maritim strategi utreddes frågan om tonnageskatt för att bena ut de sista frågetecknen. De var trots allt många eftersom det är komplicerad materia.

Skatter är något som sällan efterfrågas av aktörerna, men just tonnageskatt har efterfrågats länge av branschen som ett sätt att förenkla vardagen och få en större förutsägbarhet i verksamheten. Jag är stolt och glad över att både regeringen och Moderaterna föreslår att en tonnageskatt ska införas.

En tredje fråga jag vill lyfta fram är järnvägen. Det är helt uppenbart att vi vill att fler transporter ska gå på järnväg. Det är klimatsmart, och det är effektivt. Men vi kan alla vara överens om att vi har underinvesterat i järnvägen. Vi har inte tagit hand om det system som vi har byggt. Det ligger möjligen någonting i att många politiker tycker att det är roligare att klippa band än att ägna sig åt underhållsfrågan. Men det är viktigt. Framöver måste vi hitta bättre system för att bygga in underhållsaspekten redan när vi bygger och gör våra investeringar.

När alliansregeringen tillträdde kunde man konstatera att det hade varit kraftiga underinvesteringar på underhållssidan. Alliansregeringen fördubblade anslaget, herr talman, till drift och underhåll av järnvägen för att

få upp standarden. Alliansen tog också initiativ till Sverigebygget, en idé om att koppla ihop våra tre större städer med höghastighetståg.

Men det finns mer att göra för att järnvägen ska få den standard vi önskar. Moderaterna vill därför satsa 1,4 miljarder extra i järnvägsunderhåll så att människor och företag kan känna sig trygga med att använda tåget.

Men jag menar, herr talman, att det inte räcker att prata kronor och ören. Det är helt uppenbart att de som kan verksamheten ser att pengarna inte kommer ut i spåren på ett adekvat sätt. Då räknar jag med att regeringen framöver stärker styrningen av Trafikverket. Det är otroligt viktigt för att säkerställa att vi får ut så mycket järnväg av varje krona som möjligt. Inte minst Gunnar Alexanderssons utredning har visat att det finns stora problem med styrningen och vilken kunskap Trafikverket har om den anläggning som finns.

Herr talman! Regeringen höjer skatten med 34 miljarder under 2016. 80 procent slår direkt mot jobb och företagande. Totalt sett är skattehöjningarna 40 gånger högre än regeringens så kallade satsningar på näringspolitik. Man utreder en flygskatt som skulle slå direkt mot tillgängligheten i vårt avlånga land. Utan att fördjupa mig i den här debatten kan jag konstatera att det har prövats i andra länder. Vi skulle kunna blicka utåt, till exempel mot Holland. Då skulle vi enkelt kunna konstatera att en flygskatt leder till färre jobb och lägre tillväxt.

Herr talman! Att samtidigt utreda en avveckling av Bromma – jo, det är precis det man utreder – slår sönder förutsättningarna för att flyga i det här avlånga landet.

Regeringens ambition om att införa en kilometerskatt för lastbilar och att kraftigt höja skatten på bensen och diesel slår också direkt mot dem som bor och verkar utanför våra större städer, där det ofta saknas alternativ till bilen. Det försämrar också konkurrenskraften för våra företag och för industrin.

Jag är den första, herr talman, att vilja arbeta för en bättre miljö och lägre utsläpp, men då ska vi arbeta med smarta styrmetoder. Då ska vi använda oss av supermiljöbilspremier, elektrifiering av våra vägar, bonus–malus-system, tyngre och längre lastbilar och tåg. Men att rakt av straffbeskatta avstånd och dem som saknar alternativ är att hemfalla åt enkla men direkt skadliga lösningar.

Herr talman! Trafikutskottet riktar också ett tillkännagivande till regeringen om en översyn av Transportstyrelsens tillsynsavgifter. Det är märkligt att regeringspartierna har reserverat sig. Dagens avgiftssystem slår hårt, inte minst mot våra mindre företag. Här behövs en översyn för ökad effektivitet.

Alliansen har två reservationer. Jag hinner inte fördjupa mig i dem, men en handlar om att se över avgiftsuttaget från flyget och en handlar om att bättre samråda med intresseorganisationer. Jag kan bara konstatera att det är beklagligt att regeringen har lagt ned Logistikforum, som var ett utmärkt sätt att samråda trafikslagsövergripande och med hela branschen.

Herr talman! Sverige behöver en politik som ser att vårt land är stort, glesbefolkat och i behov av pålitliga transporter så att människor kan ta sig till jobbet och företag få sina varor levererade. De straffskatter på allt som rör sig som regeringen nu inför är helt fel väg att gå. Moderaternas svar är att utveckla alla trafikslag så att människor och företag kan använda sig av såväl järnväg som väg, flyg och sjöfart för att få sin tillvaro att gå

ihop. Vi behöver, herr talman, ett transportsystem som gör det möjligt att leva och verka i hela Sverige.
(Applåder)

Prot. 2015/16:43
10 december

Kommunikationer

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Erik Ottoson och Borian Åberg (alla M), Anders Åkesson (C), Said Abdu (L) och Robert Halef (KD).

Anf. 158 PIA NILSSON (S) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra Jessica Rosencrantz ett år efter den debatt vi hade om järnvägsunderhållet. Då var det plötsligt inte alls intressant att lägga till en enda krona. Vi lade fram ett förslag om 1,24 miljarder redan för 2015. Majoriteten i riksdagen sa nej till det. Tillsammans gjorde Alliansen och Sverigedemokraterna upp. Den budget som vann riksdagens gehör innehöll inte en krona till i järnvägsunderhåll.

Nu plötsligt har det hänt någonting. Nu lägger man fram förslag om 1,4 miljarder, det vill säga 186 miljoner mer än regeringen. Det har man inte gjort på 16 år. Så länge det har förts statistik har Alliansen inte lagt fram en enda krona mer än vad vi har gjort. Nu gör man det plötsligt. Det kan vara eftertankens kränka blekhet som kommer i fatt även Alliansen.

Hur tänker Moderaterna med finansieringen? Det står kryptiskt i de dokument som finns att ni tänker ta bort 209 miljoner kronor från anslaget 1:1. De som sitter och lyssnar blir inte speciellt kloka av det, men det handlar om utveckling av och investeringar i järnväg. Där vill Jessica Rosencrantz ta bort 209 miljoner. Vad är det som ska bort? Är det Inlandsbanan, bidraget till Sälens flygplats eller vad tänker sig Jessica Rosencrantz?

Ja, vi höjer skatten. Vi höjer skatten för att kunna investera i jobb, i framtidsstro, i ett hållbart samhälle. Vi har sett vad åtta års skattesänkningar har lett till. Arbetslösheten har ökat.

Anf. 159 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Det blir lite fånigt att debattera enskilda år när man kan konstatera att under 1900-talet har ett parti dominerat i styret av landet. Det har konsekvent valt att inte satsa adekvata medel på underhåll.

Det är glädjande att när alliansregeringen tillträdde och bestämde sig för att fördubbla anslaget till drift och underhåll av järnvägen följde Socialdemokraterna efter. Men det krävdes en alliansregering för att visa att det behövdes en dubblering av anslaget i den nationella planen. Det är bara att jämföra Göran Perssons sista plan med alliansregeringens under den gångna mandatperioden för att se att det var vi som gjorde den prioriteringen.

Jag kan bara konstatera att om man inför straffskatter på allt som rör sig får man också in en del pengar. Det kan hända att Moderaterna inte alla gånger har exakt de medlen att investera.

Problemet är att den här regeringen ger med den ena handen och tar med den andra. Oftast tar man miljarder och ger miljoner och kallar det för satsningar. Den synen på politik tycker jag är ohederlig, herr talman, och den skriver jag inte under på.

Jag är stolt över att alliansregeringen dubblade anslagen. Vi kommer att fortsätta att successivt utvärdera hur mycket järnvägen behöver.

Det som bekymrar mig nu är att Trafikverket och andra inte lyckas få ut medlen. Där hoppas jag att den nya regeringen, den rödgröna regeringen, tar ett krafttag för att se till att man inte längre knappt hinner få tid i spåren för att komma ut och göra de här satsningarna.

Och nej, det är inte några särskilda satsningar vi vill slopa eller dra ned på. Man får se de här två budgetposterna som en helhet. Både jag och Pia Nilsson vet ju att alla de här kronorna inte är direkt specificerade till exakta investeringar utan ingår i en pott som det är upp till Trafikverket att fördela.

I detta anförande instämde Erik Ottoson (M) och Said Abdu (L).

Anf. 160 PIA NILSSON (S) replik:

Herr talman! Så kan det vara, men det är så specificerat att det står 209 miljoner, inte 200 eller 210, så jag blev nyfiken och tänkte att här finns det säkert något som inte står i skrift.

Det är märkligt, tycker jag, att höra Jessica Rosencrantz tala om att alliansregeringen har fördubblat anslagen. Ja, men vad hände då med de här fördubblade anslagen under åtta år?

Fick vi färre nedrivna kontaktledningar? Var det en minskning av trasig räls och trasiga spår? Var det fler ställverk som renoverades, som det reinvesterades i? Vad hände? Ökade punktligheten, Jessica? Ökade förtroendet hos resenärer, godstransportörer och godsköpare? Skedde det under de åtta åren ni satt och styrde?

Du vet svaret, jag vet svaret, alla vet svaret: nej. Ni har inte förvaltat ert pund på ett klokt sätt. Det är helt uppenbart, för facit är inte speciellt imponerande. Det måste också du medge, Jessica Rosencrantz.

M har inte pengarna. Nej, ni är vana att låna. Ni har lånat ganska mycket pengar till era skattesänkningar; det har vi ju sett. 72 miljarder stod det i början av 2015.

Nu har den här regeringen lyckats halvera det underskottet. Nu är det krona för krona som gäller för reformutbyggnaden, som vi talar mycket om. Satsningar måste finansieras; så är det.

Det märker vi även i den här budgeten. Jessica talar om att anslagskrediterna ska höjas, det vill säga att vi ska låna på kommande anslag även när det gäller infrastrukturen. Jag tycker inte att det känns speciellt hederligt. Det är inte en politik som samarbetsregeringen ställer sig bakom.

Anf. 161 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Egentligen är det väl inte konstruktivt att kasta saker på varandra så här. Men vi har ju olika uppfattningar, så låt oss trots allt göra det.

Jag tror att vi båda vill järnvägen väl. Men jag kan konstatera att har man låtit den svenska järnvägens standard sjunka så lågt som tidigare regeringar gjorde tar det tid att komma i kapp. Det blir liksom inte enklare för varje år man låter bli att investera.

Tro mig; jag önskar verkligen att vi hade färre problem med kontaktledningar och annat, både under vår tid och er tid. Det är någonting som vi nu måste komma i kapp med eftersom det är bedrövligt där ute på många sträckor. Det kan vi vara överens om.

Jag för gärna en budgetdebatt, och jag tror att det är riktigt och bra att vi nu satsar mer på infrastrukturen. Men jag tror att det är precis lika viktigt att vi framöver, som jag var inne på, ser till att vi gör rätt insatser när det gäller styrning av Trafikverket och de konkreta underhållsinsatserna. Som sagt: Vi kan ösa kronor över järnvägssystemet, men om de inte kommer ut i spåren får de ju inte effekt. Låt oss åtminstone i det avseendet vara överens om att där behöver vi kroka arm.

Framför allt förväntar jag mig, eftersom regeringen är den som styr myndigheterna, att man tar till sig de slutsatser som Gunnar Alexandersson kommer med i december men också de som han kom med tidigare, till exempel om det som Stefan Löfven talade om i valrörelsen – att det skulle vara lösningen att återförstatliga all drift och allt underhåll på järnvägssidan. Gunnar Alexandersson är väldigt tydlig med att ett återförstatligande *inte* är lösningen, så jag hoppas att man inte går vidare med de förslagen från Socialdemokraternas sida.

Nej, vi behöver bra med anslag till underhållssidan och en bra styrning av Trafikverket, och sedan ska vi aldrig låta standarden sjunka så lågt igen.

Anf. 162 JIMMY STÅHL (SD):

Herr talman! Vi står naturligtvis bakom vår budgetmotion, men eftersom SD är det parti som satsar mest på infrastrukturen är våra satsningar högre än de satta ramarna. Vi kan därför inte yrka bifall till vår budget på området.

Vårt land är ett vackert, avlångt land med stora avstånd. För att belysa de stora avstånden ska jag ge er ett exempel.

Från Smygehuk i söder till Riksgränsen i norr är det hela 202 mil – ett avstånd som tar nästan 22 timmar att köra om man väljer bil, med en snithastighet på 92 kilometer i timmen. Väljer man att flyga samma sträcka tar det ungefär 1 timme och 45 minuter. Det skiljer sig mycket i tid att ta sig genom Sverige med olika transportsätt.

Det faktum att Sverige är ett stort och förhållandevis glesbefolkat land innebär stora utmaningar för det offentliga samhället. Transportinfrastrukturen måste kunna möjliggöra transporter av såväl gods som arbetskraft. Men vi får inte glömma bort den underbara natur vi har runt oss, som även leder till att en hel del turister kommer på besök.

Sverige tog emot 19,9 miljoner besök från utlandet 2014. 16 procent av alla besök hade huvudsyftet affärsresa och 84 procent privatresa. Den genomsnittliga konsumtionen under vistelsen i Sverige uppgick till 1 085 kronor per person och dag. Turismens totala omsättning ökade med ca 5 procent, och de utländska besökarnas konsumtion i Sverige ökade med närmare 13 procent under 2014. Turismen har ett enormt sug att se svensk natur, och en god infrastruktur är en förutsättning.

Alla transportslag behövs. Vi ska inte slå ut ett transportslag för att gynna ett annat. Vi måste se till att de kompletterar varandra.

En container som anlöper en hamn med ett oceangående fartyg kan fortsätta sin färd med lastbil, fartyg eller tåg beroende på slutdestination. Ett bra exempel är en container som kommer till Sverige med fartyg, lastas på järnväg och transporteras till en kombiterminal, där den senare lastas på lastbil och körs den sista biten till butik eller slutkund. I denna transport används fartyg, tåg och lastbil.

Herr talman! Sverigedemokraterna ser miljönyttor i att låta godset få en kombinerad transport mellan de olika transportslagen. Att också tillåta de längre och tyngre transporterna, där man kan lasta upp till 74 ton på lastbilarna, ser vi som en stor fördel. Då kan man lasta mer gods på varje transport, vilket förutom snabbare transporter ger bättre ekonomi och bättre miljö.

Det är i dag en osund konkurrens i transportbranschen på åkerisidan med cabotagebrott. Sverigedemokraterna har medverkat till att genomföra kraftiga sanktionsavgifter på cabotagebrott, där avgiften ska betalas på plats, samt till att tull och polis har rätt att klampa fordonet.

För att få ytterligare kontroll vill vi att man inför Maut-system, som finns i Tyskland, så att man lättare kan stävja fuskets i åkeribranschen.

Sjöfarten är en viktig transportbärare, och Sverige har en lång kust med många hamnar. Tyvärr används inte havet i den utsträckning man kan önska.

För att främja transporter till sjöss måste även infrastrukturen på land fungera för vidare transport. Samspelet mellan sjö och land är viktigt. Det är även säkra transporter. Alkobommar i hamnarna är en viktig del i en högre säkerhet samt ett enkelt sätt att främja nollvisionen på våra vägar.

Svaveldirektivet, som gäller i Östersjön, ser vi gärna utökat till hela EU för både miljöns och konkurrensens skull. Det är viktigt att ge Sjöfartsverket rätt verktyg att kunna genomföra kontroller så att de kan efterfölja direktivet och sanktionera överträdelser.

För att få bättre miljö i Östersjön har vi i väntan på en internationell överenskommelse om latrintömning för alla fartyg avsatt närmare 27 miljoner per år i form av avskaffad farledsavgift för de kryssningsfartyg som lämnar sitt grå- och svartvatten i hamnarna i stället för att dumpa det i havet.

Vi sverigedemokrater är glada att regeringen skriver på Kapstadskonventionen, vilket vi tidigare haft i våra budgetar. Det ger minskade leasingkostnader för flygbolagen, och förhoppningsvis flaggas flygplanen därmed inte ut i samma utsträckning som fartygen.

Bromma flygplats är en fråga som hårt debatterats, och tillsammans med Alliansen har Sverigedemokraterna gjort ett tillkännagivande om att vi inte vill lägga ned Bromma flygplats. Bromma flygplats är en av landets mest trafikerade och behövs för transporter till och från Stockholm, som är landets starkaste tillväxtmotor. Arlanda är nära sitt kapacitetsmaximum och klarar inte av att ta över de flygplan som trafikerar Bromma.

I detta anförande instämde Sara-Lena Bjälkö och Per Klarberg (båda SD).

Anf. 163 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Kloka regeringar och deras infrastrukturministrar bygger broar och vägar för att underlätta för människor och varor att färdas och mötas i ett alltmer öppet samhälle. Öppenhet skapar tillväxt och välbefinnande. Det är min och Centerpartiets bestämda uppfattning.

Den vecka vi nu är i, strax före jul och årsskiftet 2015/16, har regeringen Romson-Löfven och dess infrastrukturminister Anna Johansson lagt fram, tagit tillbaka och på nytt lagt fram lagförslag som för oss till det tillstånd som rådde i vårt land strax efter andra världskriget. Det var id-

krav, fast då i form av passkontroller, för alla resande mellan Sverige och dess grannländer.

Statliga SJ och andra tågoperatörer samt andra kollektivoperatörer som transporterar oss över landgränsen mellan Sverige och Danmark, och även till och från andra grannländer, reagerar på detta genom att överväga att upphöra med sin trafik. Det sker år 2015.

Kloka regeringar underlättar för människor och varor att färdas och mötas i ett öppet samhälle. Det är det som ger oss resurser till vårt gemensamma välfärdsbygge, till exempel resurser till att bygga viktig transportinfrastruktur.

Herr talman! Det är i skuggan av detta vi i dag har att debattera innehållet i statsbudgeten med koppling till transportinfrastruktur. Centerpartiets vision är att Sverige, ett av världens mest handelsberoende länder, också ska bli ett av världens mest framgångsrika länder ekonomiskt, med möjligheter för alla att arbeta och utvecklas.

Jag och Centerpartiet vill att Sverige ska vara ett föredöme på miljöområdet och genom konkreta styrmedel visa att ekonomisk tillväxt, människors mobilitet, handel med varor, innovation och entreprenörskap går hand i hand med minskade utsläpp av växthusgaser och gifter och med ökande ekologisk balans.

Centerpartiet har därför i sin budgetmotion för i år föreslagit ett alternativ till regeringens budgetproposition. I motionen föreslås stora och viktiga strukturreformer på arbetsmarknaden och på bostadsmarknaden, omläggningar av skatten på arbete och företagets villkor samt en kraftfull grön skatteväxling, där sänkt skatt på arbete finansieras genom att förbrukaren betalar för utsläppen. Målet med vår politik är att frigöra de krafter som finns runt om i vårt land så att nya initiativ och idéer belönas i stället för bestraffas.

Riksdagen har i ett första steg av sin budgetprocess emellertid ställt sig bakom regeringen Romson-Löfvens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som där föreslås. Eftersom riksdagen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag och Centerpartiet önskar avstår jag från att delta i beslutet om anslagens fördelning. I stället har jag inom ramen för trafikutskottets arbete i ett särskilt yttrande framfört hur fördelningen av anslagen borde ske inom utgiftsområde 22.

Därtill vill jag i likhet med Jessica Rosencrantz yrka bifall till de två reservationer som allianspartierna har i betänkandet med anledning av detta.

Låt mig återgå till transportinfrastrukturen. Det är viktigt att ha ett helalandsperspektiv. Det är en förutsättning för jobbskapande, för att kunna resa mellan bostad och arbete, för näringslivets godstransporter inom och utom vårt lands gränser och för att kunna ta del av arbetsmarknad, kultur och sociala sammanhang.

Infrastrukturinvesteringarna i vårt land har under lång tid varit låga i förhållande till behovet. Efter en mycket långvarig nedgång, som bottnade 2005, har investeringarna vänt uppåt igen som ett resultat av alliansregeringens energiska satsningar. Jag erkänner, herr talman, att vi fortfarande har en stor upparbetad infrastrukturelskuld som kräver ytterligare investeringar i hela landet, framför allt i ett nedslitet järnvägssystem.

En utbyggd järnväg och ökade satsningar på drift och underhåll innebär ökade möjligheter för att på ett miljövänligt sätt resa och pendla inom hela

landet. Järnvägen är också en grundläggande förutsättning för industrins långväga godstransporter.

Alliansregeringen fördubblade satsningarna på järnvägens drift och underhåll jämfört med tidigare socialdemokratiska regeringar. Vi i Centerpartiet föreslår därför en ytterligare satsning på nästan en halv miljard kronor mer än motsvarande satsning i regeringens förslag för de kommande åren.

Satsningar på infrastruktur och kollektivtrafik ska ske i hela landet i stället för att med små medel kompensera lite här och lite där. Ett sådant exempel, att med alltför små medel kompensera lite här och lite där, lite då och lite nu, är regeringen Romson–Löfvens satsning på kollektivtrafiken på landsbygden. Där föreslår regeringen en ökad satsning med 200 miljoner kronor.

200 miljoner kronor, hur mycket är det egentligen? Årligen går ca 21 000 miljoner kronor till drift och underhåll på befintliga vägar och järnvägar. Av detta går ca 13 000 miljoner kronor till vägnätet och 8 000 miljoner kronor till järnvägen. Regeringen Romson–Löfvens storsatsning utgör alltså mindre än 1 procent av det totala anslaget.

Vi i Centerpartiet vill genomgående att politiska åtgärder inom infrastruktur, och även på andra politikområden, ska göra konkret skillnad. Annars är det inte stor mening med dem. Det är bra med satsningar på kollektivtrafiken, men 200 miljoner kronor i något slags landsbygdssatsning är inte ett landsbygdsförslag som gör någon som helst skillnad i verkligheten. Det ska fördelas på 21 län i vårt land, vilket innebär knappt 10 miljoner kronor per län. Det räcker inte långt om man vill göra en kraftfull satsning på kollektivtrafiken på svensk landsbygd.

Det finns skäl, herr talman, att i sammanhanget påminna om att många inte kan förlita sig på kollektivtrafiken och att de, i synnerhet de som bor på landsbygden, kommer att drabbas hårt av den höjda bränsleskatt som samma regering därtill föreslår.

(Applåder)

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Erik Ottoson, Jessica Rosencrantz och Borian Åberg (alla M), Said Abdu (L) och Robert Halef (KD).

Anf. 164 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation 3 om att utreda finansieringen av Sjöfartsverket.

Sjöfarten har stor potential både när det gäller att minska klimatutsläppen och att transportera gods med båt i stället för med lastbil. Vänsterpartiet vill därför att en utredning görs för att se hur man kan ge lika förutsättningar för de miljövänliga transportslagen genom att eventuellt överföra Sjöfartsverket till statlig finansiering, det vill säga om utredningen visar att det är rimligt. Just farledsavgifterna är någonting som man borde se över.

Vi i Vänsterpartiet är också väldigt glada för de ökade satsningar på kollektivtrafik i glesbygd som vi lyckats få igenom i förhandlingarna. Jag håller med om att det inte är gigantiska satsningar. Det är ett första steg mot en utvecklad kollektivtrafik i hela landet. Vi behöver tänka annat än storstad. Det blir så lätt att det hamnar där i slutändan.

Det kommer nu alltför olika samåkningslösningar och olika alternativa lösningar för småbygder. Det är mindre satsningar som kan ge mycket som man till exempel kan testa inom projektet. Men vi behöver göra mycket mer framöver. Detta är bara ett första steg.

Det är också bra att arbetet med stadsavtalet fortskrider. Det är bra att det där ställs krav på kommunerna att arbeta med att minska bilismen i städerna som motkrav för att få medel till utbyggnad av kollektivtrafiken.

Forskningen pekar mot att man får en kraftig överföring från bilåkande till kollektivtrafik om man minskar bilismen i städerna med konkreta åtgärder i stadsplaneringen samtidigt som man sänker priset i kollektivtrafiken och även arbetar med att den ska ha god tillgänglighet. Det är till exempel så man har jobbat i Freiburg i Tyskland. Jag har talat med trafikforskare som stöder den modellen.

Vi kommer att behöva stärka kollektivtrafiken väldigt mycket om vi ska nå klimatmålen. Det skulle också vara ett sätt att få väldigt många medborgare intresserade av klimatarbetet. Många bilister är provocerade av att kollektivtrafiken är dyr. Till och med en Volvochef på ett seminarium som vi nyligen var på erkände att kollektivtrafiken är för dyr. Det var väldigt intressant.

Ett till problem med kollektivtrafiken är att vi nu har organiserat den i väldigt många regioner och att den ligger tillsammans med landstingen. De flesta landsting har en väldigt belastad budget. Vården har en tuff ekonomi. Det finns stora behov och också stora brister i vården i dag.

Det är inte många klimatpolitiker som ställer sig upp och säger: Vi behöver mindre vård och mer kollektivtrafik. Det är lite grann en felaktig organisering som vi nu har. Om man till exempel tittar på Karlstad, som inte har knutit sig så starkt till landstingen utan har ett starkare kommunalt inflytande i kollektivtrafiknämnden, kan man se att de är i front när det gäller att utveckla kollektivtrafiken. Det är viktigt att vi lyfter upp det på agendan och också tänker på att det behövs mer statliga medel för att få igång arbetet med fördubblingsmålet ordentligt. På grund av organiseringen är vården en hämsko.

Vi är också jätteglada att det äntligen kommer medel i vår budget till järnvägsunderhållet. Det är underbart att ha en budget där vi satsar mer på järnväg än väg. När vi har dessa klimatorostider satsar vi äntligen rätt. Järnväg är trots allt det mest energieffektiva transportmedlet att frakta gods på. Det är också ett av de mer energieffektiva transportmedlen för persontrafik. Det är väldigt bra.

Vi hörde här Jessica Rosencrantz nämna att strukturen på Trafikverket måste vara sådan att det fungerar. Här är jag av motsatt uppfattning till den hon har. Jag har fått informationen från flera håll att det är just uppsplittningen av verksamheten på flera bolag som är problemet.

Nu har man hälften så mycket banarbetare på spåren. Väldigt många har i stället flyttat upp och blivit administratörer som ska kontrollera alla dessa bolag på grund av avregleringarna. Det är ett jätteproblem som vi bör ta tag i och se över. Vi har en översyn på gång om staten ska ha ett ökat samlat ansvar, och vi ska se över ett förstatligande av vissa väsentliga delar. Jag hoppas att det arbetet fortskrider så att vi kan få fram pengarna.

Jag har fått information från järnvägsarbetare, lokförare och så vidare. De berättar hur pengarna inte kommer fram. Man hinner inte ens få in i

åtgärdsplaneringen att det ska vara underhåll i god tid för att organiseringen är så dålig. En hel sommar kan missas därför att man inte hinner få ut ordern i tid. Jag tror att det hände förra sommaren. Man jobbar över huvud taget inte, och pengar kommer inte till sin rätt. Det är jätteallvarligt.

Det är intressant att vi har haft en borgerlig regering tidigare och även röda regeringar som inte har prioriterat järnvägen tillräckligt. När vi står inför det klimatläge vi har hoppas jag att de ord vi hör här från talarstolen kommer att innebära att vi fortsättningsvis verkligen prioriterar gods på järnväg.

Vi hade precis Näringslivets Transportråd i utskottet. De var väldigt tydliga med att det näringslivet i Sverige efterfrågar är gods på järnväg. Det är väldigt effektivt för dem om det fungerar. I dagens läge är det just problem med tillförlitligheten. Här skulle vi kunna få en samsyn över blocken och verkligen storsatsa på järnvägen.

Jag vill lite kort lyfta fram tunga transporter på lastbil. När utredningen kommer på bordet är det väldigt viktigt att man iakttar att vi inte först kommer att kunna prioritera de stråk som gynnar skogsnäringen i Norrland. Det är det finmaskiga nätet. Om man följer förslagen kommer man först att prioritera de stora motorvägarna som verkligen konkurrerar med järnväg. Det är fruktansvärt fel när vi behöver få bort lastbilar från vägarna och öka trafiken på järnvägen.

Här har jag talat med vissa forskare som har varit engagerade i utredningarna om 74 ton. De säger att det är otroligt viktigt att Trafikverket om 74 ton införs får ett uppdrag att stärka omlastningskajer, omlastningsnoder och underhållsarbete i de noder som förkortar lastbilssträckorna. Vi ska ha en planering där vi planerar för att det ändå är järnvägen som ska ta de största bitarna av sträckan som godset transporteras.

Jag vill lyfta in det i debatten. Jag hoppas att alla tar med sig och driver det på olika nivåer och får med det i arbetet så att vi inte bara får en massa stora tunga lastbilar på våra Europavägar i landet som konkurrerar ut järnvägen. Om det nu blir 74 ton ska vi fortfarande prioritera järnvägen och jobba som dessa forskare säger. Vi ska stärka omlastningsnoder för att så fort som möjligt få över godset på järnväg.

Alliansen tycker att vi straffbeskattar flyg, lastbilar och annat som inte är bra för miljön. Allting handlar om prioriteringar. Jag kommer nu snart att missa mitt flyg till Paris, dit jag är på väg till klimattoppmötet. När jag kommer hem därifrån misstänker jag att vi kanske har fått ett lite bättre avtal än förra gången. Men vi kommer att vara långt ifrån framme.

Vi kommer att behöva jobba otroligt effektivt på alla plan för att nå klimatmålen. Vi behöver fatta en del tuffa beslut som styr om till klimat-effektiva transportmedel.

Anf. 165 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Tack, Emma Wallrup! Jag måste bara få något förklarat för mig av Vänsterpartiet, en av samarbetsregeringens stöttepelare i infrastrukturpolitiken. Finns det ett motsatsförhållande mellan väg och järnväg, eller finns det en intermodalitet mellan väg och järnväg, i Vänsterpartiets resonemang om gods- och persontransporter i hela landet? Hur förhåller sig Vänsterpartiet när man uttrycker ”äntligen” mer till det ena än det andra?

Hur förhåller sig Vänsterpartiet till det faktum att vi har sex gånger så lång landsvägssträcka där det finns människor och företag i vårt land som vi har järnvägssträcka i vårt land att hålla reda på? Det är sex gånger längre landsväg än järnväg, Emma Wallrup. Finns det över huvud taget någon framtid för en människa, ett företag eller en arbetsplats belägen längs en svensk landsväg, liten eller stor, i Vänsterpartiets Sverige?

Anf. 166 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Ja, det gör det. Vi har länge prioriterat vägsatsningar i hela landet – alltså inte bara orienterat kring storstäderna. Vi har också i våra budgetar prioriterat mer till vägunderhåll än till att bygga nya vägar.

Däremot tror vi på mer kollektivtrafik och mer järnväg. Det är energi-effektivare, transporteffektivare och yteffektivare. Det är otroligt viktigt att vi vågar styra om Trafikverket och att vi ger nya samhällsekonomiska modeller som kan ha med hållbarhet. Det får inte bli så att man till exempel prioriterar bort en utbyggnad av en sluss därför att man får in för lite dieselskatt till staten, vilket tydligen har skett i en region i Sverige på grund av de samhällsekonomiska analyserna.

Det är otroligt viktigt att vi ger Trafikverket en tydlig riktlinje från politiken om att vi vill ha mer järnväg än väg. Men vi vill ha väg i hela landet, och vi vill ha vägunderhåll i hela landet så att hela landet kan leva. Vi ska ha dock en överflyttning till de smarta transportslagen.

Vi var tillsammans i Kina med trafikutskottet. Det var ganska intressant. Vissa delar av sträckan satt vi i en liten buss i flera timmar när vi skulle åka genom staden eftersom det var trafikstockning. Sedan åkte vi tunnelbana, svischade fram och kom fram på minuten utan någon väntetid.

Det är smartare med räls. Det är effektivare, det kräver mindre yta, det är lättare att planera, det blir mindre utsläpp och det blir mindre buller. Det är så otroligt många bra delar i räls och sådana transportmedel att det är klart att vi ska gynna dem mer än väg. Men vi ska också se till att vägarna fungerar i hela landet.

Anf. 167 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Det var ytterligare en intressant referens från Kinaresan – tack!

Då vet vi också vad det är för DNA på den kraftfulla landsbygdssatsningen på 200 miljoner kronor på kollektivtrafik. Det måste ju vara Vänsterpartiets framgång i de interna budgetförhandlingarna. Då har jag givetvis en konkret fråga till Vänsterpartiet. Vi kan nöja oss med Emma Wallrups hemlän, vilket är Uppland. Det är en blandning av storstad och landsbygd.

Hur mycket mer kollektivtrafik räknar man med att få i Uppland för 10 miljoner kronor utifrån den kraftfulla satsning Vänsterpartiet har varit med om att driva igenom i det budgetförslag vi just nu hanterar? 10 miljoner kronor mer per år – hur mycket mer kollektivtrafik blir det på den uppländska landsbygden för detta?

Anf. 168 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Jag håller helt med om att detta inte är någon stor satsning, men det är viktiga steg i rätt riktning. Många delar i budgeten är viktiga steg i rätt riktning, och framför allt riktar vi reformerna dit där de

behövs, för en gångs skull. De går inte till mittenväljarna och överklassväljarna, utan de går till de mest utsatta grupperna, till klimatomställningen, till glesbygden och så vidare. Det är jättebra, men vi är långt ifrån framme.

Vi håller på att styra om båten. Men det kommer att ta tid, för vi har levt i en tid där man har sänkt skatter, ökat klyftor och byggt mindre av välfärd, mindre av jämlikhet och mindre offentlig sektor. Det kommer att ta ett bra tag att styra tillbaka detta, men detta är några första viktiga satsningar.

Man kan göra bra satsningar i olika regioner. Man kan till exempel satsa på samåkningsprojekt och mindre projekt som kan vara förebilder för att stärka glesbygdstrafiken. Jag vill också verkligen måna om att det blir bra och genomtänkta projekt.

Jag vet att man till exempel ibland talar om anropsstyrd kollektivtrafik, men att man i själva verket satsar för lite pengar när man bygger ut den. Den blir därför inte så funktionell, utan den blir mer ett sätt för politiken att smita från glesbygdskollektivtrafiken.

Jag håller med om att det inte får bli någon sorts symbolsatsning där de åtgärder som utförs inte är genomtänkta och inte fullgoda. Det måste gå till projekt som är genomtänkta och skapar kvalitet och som kan vara förebilder för andra projekt. De kan också vara förebilder för politiken när det gäller att satsa ännu mer pengar i detta.

Anf. 169 ROBERT HALEF (KD) replik:

Herr talman! Man kan inte trola bort det eftersatta underhåll av järnvägen som har pågått under många decennier, Emma Wallrup. Ni har varit en del av styret och ett stödparti åt sittande regering under många decennier av socialdemokratiskt styre och så vidare. Detta eftersatta underhåll av järnvägen kräver olika insatser för att man ska se till att godstransporterna kommer fram.

Man ska inte ställa olika trafikslag mot varandra som du gör. I dag klarar inte rälsen på vår bana att hantera godset enligt efterfrågan från skogsindustrin och andra näringar. Det fick vi veta för ett par veckor sedan i utskottet. De önskar att vi hade kunnat bidra med bättre underhåll så att de skulle kunna transportera mer gods via järnvägen.

Vi har föreslagit och tillkännagivit, enligt vad tidigare talare också har sagt, att man ska införa längre och tyngre lastbilar just för att effektivisera transporterna. Det blir mindre föroreningar och mindre koldioxidutsläpp. Då blir det mer gods som fraktas av färre lastbilar, om man säger så. Du vurmar för och försöker krama miljön, och helt plötsligt är du emot denna satsning som är det optimala i dag fram till den dag då vi har fått ordning och reda på underhållet av järnvägen. Det kan ta hur lång tid som helst; det är egentligen ett evighetsprojekt.

Jag har därför en fråga till dig, Emma Wallrup. Egentligen ska man försöka jobba parallellt i denna fråga. Varför är ni emot tyngre och längre lastbilar?

Anf. 170 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Jag kan säga så här: Vi håller på att utreda frågan i partiet. Vi har inte landat, men jag tror att vi kommer att landa på en genomtänkt modell där man ser till helheten.

Det är otroligt viktigt att vi inte konkurrerar ut järnvägen. Vi hade just Näringslivets Transportråd hos oss, och de var supertydliga med att de vill ha järnväg. Det är viktigt att vi jobbar så att vi inte konkurrerar ut järnvägen.

En intressant sak i den utredning som nu har kommit om tunga transporter med 74 ton är att det kommer att kosta ungefär 12 miljarder. Det är vad infrastruktur, förstärkning av broar och sådana saker kommer att kosta. Enligt Järnvägsfrämjandet är det 10 miljarder som behövs till järnvägsunderhållet för att vi ska komma i kapp.

Det är otroligt viktigt att politiken tänker igenom vad man gör nu om man väljer att lägga pengarna på lastbil i stället för på järnväg när det är det som även näringslivet efterfrågar.

Om det blir 74 ton måste vi vidta åtgärder som gynnar järnvägen. Det gjorde vi förra gången vi hade längre och tyngre lastbilar i Sverige. När vi fattade ett sådant beslut satsade vi på att sänka banavgifter. Nu höjer vi banavgifterna ganska rejält. Här måste vi verkligen tänka igenom detta. Om vi genomför 74 ton måste vi samtidigt satsa på järnvägen och även kanske jobba med vägslitageavgift och sådana saker.

Vi får inte missa klimatmålen. Då har vi ingen jord att leva på. Det är ett faktum i dag; det vet vi alla.

Det handlar också om det som jag sa tidigare och som forskare talar om – att det är viktigt att man prioriterar rätt med förstärkningarna. Vi ska förstärka de noder som hjälper till att omlasta till järnväg så fort som möjligt. Vi ska bara köra de tunga lastbilarna där det inte finns några alternativ. Det ska inte bli på de långa Europavägarna. Tyvärr har utredningen mer pekat åt andra hållet, som jag sa tidigare.

Anf. 171 ROBERT HALEF (KD) replik:

Herr talman! Frågan är egentligen: Vad är alternativet i dag?

Man har inte tillräckligt med utrymme på järnvägen. Den är dessutom undermålig, och det finns inte kapacitet på räls i dag för att bära godstransporterna. Då finns det ett annat alternativ som man ska kunna kombinera detta med. Det ena får inte utesluta det andra så länge det inte räcker till med godstransporter på järnvägen.

Min fråga är egentligen: Varför inte göra både och? Alternativet med tyngre och längre lastbilar gör också att det blir mindre föroreningar. Mer gods transporteras jämfört med dagens lastbilar, som kan bära upp till 64 ton. Varför inte gå steget längre och tillåta längre och tyngre godståg för att på det sättet effektivisera transporter via järnvägen?

Herr talman! Vänsterpartiet säger nej till tyngre och längre lastbilar samtidigt som de är för att lastbilar med nuvarande storlek ska kunna åka flera gånger om på våra vägar och förorena med koldioxidutsläpp med mera. Vi säger ja till tyngre och längre lastbilar för att under tiden försöka satsa på järnvägsunderhållet. Kristdemokraterna föreslår 1,24 miljarder till underhåll av järnvägarna.

Anf. 172 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Det räcker tyvärr inte med 1,24 miljarder, eftersom vi behöver komma upp i 10 miljarder. Nu ligger vi i vår budget ungefär på 8 miljarder, men vi behöver öka på bra mycket mer än vad ni gör för att nå målen. Samtidigt måste vi tänka på banavgiftshöjningen som sker nu.

Det är visserligen en kompensationsåtgärd, men den är inte så stor som vi långsiktigt behöver se att den blir.

Det gäller helt enkelt att komma upp i de nivåer som gör att vi når målen med en god, fungerande järnväg. Det är inte omöjligt, utan det handlar om prioriteringar och vilja. Jag håller med om att vi ska ha flera transportslag, men vi måste tänka igenom detta så att vi inte konkurrerar ut järnvägen.

Anf. 173 SAID ABDU (L):

Herr talman! För oss liberaler i Sveriges liberala parti börjar och slutar allting med individen. Det var individens nyfikenhet och sökandet efter välstånd som gjorde att våra förfäder lämnade sina boningar och började färdas mot storhet. Människors frihet och välstånd gynnas av goda kommunikationer, och vi i riksdagen har en särskild skyldighet att upprätthålla och underlätta rörligheten både när det gäller människor som färdas i globaliseringens tid och när det gäller idéer, kapital och varor i vårt eget land. Vi ska lägga grunden för god infrastruktur genom ett utbyggt väg-, järnvägs- och bredbandsnät.

Vi ska inte stänga vägar till världen med dikeskörningar i infrastrukturpolitiken, osäkerhetspolitik i godstransporterna eller stoppultimatium för flyget. Sverige förtjänar bättre. Företagen förtjänar bättre. Den pendlande individen förtjänar bättre.

Genom historien har vi i Sverige gjort vårt land stort genom att minska avstånden i vårt stora land. Vi har gjort det genom att bygga landet samman med näringsgivande infrastruktur, från timmerflottning på älvarna i gamla tider till dagens moderna, smarta och effektiva lastbilstransporter.

Som jobbskapande företagare vet jag hur viktig infrastrukturen är, och vi kommer att fortsätta verka för en infrastruktur i världsklass.

Herr talman! Vi står nu inför en orolig tid i vår omvärld. Vi ser hur människor precis som du och jag söker sig bort från krig och mot fred, frihet och liberalism. Vi i Liberalerna tar oss an framtiden med en tro på människan tillsammans med en ansvarsfull ekonomisk politik.

Vi behöver en budget i balans för att möta ekonomiska utmaningar på kort sikt. Vi har därför medvetet lagt en stram budgetmotion med ett lägre utgiftstak och ett högre finansiellt sparande än regeringens förslag, vilket påverkar våra satsningar på infrastrukturen.

Det har i dag gått två veckor sedan riksdagen godkände regeringens proposition om ramar för statsbudgetens utgiftsområden. Ännu en gång tas ett steg bort från Liberalernas och Alliansens arbete för jobb, utveckling och minskat utanförskap. Det är en tråkig utveckling, och särskilt tråkigt är det med den negativa utvecklingen av kvinnors företagsamhet där jag snarare önskat se fler kvinnor göra mer, med fler jobbskapare inom sektorn.

Som människa och som företagare känner jag osäkerheten alltför väl. Det är en förlamande känsla som hotar investeringsviljan och näringsklimatet. Vi liberaler kommer att ta ansvar och ser ett värde i att hålla samman budgetprocessen. Vi kommer att undvika enskilda utbrytningar och väljer således att se budgetförslagen som helheter.

Jag väljer därför att inte delta i beslutet om fördelning till anslag inom utgiftsområde 22 men vill med mitt anförande lämna ett särskilt yttrande samt yrka bifall till båda våra alliansgemensamma reservationer.

Jag vill även önska herr talmannen, presidiet, ledamöterna och er där hemma en god jul och ett gott nytt år.
(Applåder)

Prot. 2015/16:43
10 december

Kommunikationer

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Erik Ottoson, Jessica Rosencrantz och Boriana Åberg (alla M), Anders Åkesson (C) och Robert Halef (KD).

Anf. 174 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Kristdemokraternas transportpolitik utgår från att människor ska kunna bo och arbeta i hela landet. Ett väl utbyggt och effektivt transportsystem av vägar, järnvägar, flygförbindelser och sjöfart samt snabba tele- och datakommunikationer är en viktig förutsättning för hela Sveriges framtida utveckling.

Infrastrukturen har stor betydelse för landets konkurrenskraft och tillväxt. Effektiva kommunikationer och transporter är också avgörande för att företag ska kunna ha kvar verksamhet även på mindre orter och för att möjliggöra för arbetspendling till och från städerna.

Herr talman! Jag vill nämna några prioriteringar som vi från Kristdemokraternas sida gör i vår budgetmotion. Trafiksäkerheten är en viktig fråga, och stora framsteg har gjorts i arbetet med att minska antalet döda och svårt skadade i trafiken. Men vi behöver göra ännu mer. Kristdemokraterna föreslår att straffet för rattfylleri skärps. Vi vill ha ett förbud mot eftersupning. Detta innebär att vi vill att det ska vara förbjudet att dricka alkohol de första sex timmarna efter en trafikolycka.

Alkolås eller annan teknik som förhindrar rattfylleri ska bli obligatoriskt i alla nya bilar.

Vi vill införa alkoholtest för piloter och flygets besättningspersonal vid på- och avstigning. Vill vi införa alkobommar i gränshamnarna så att det inte ska gå att köra onykter från ett fartyg och ut på vägarna.

Vi vill göra det möjligt med tyngre och längre lastbilar, som kan väga upp till 74 ton och vara 30 meter långa. Mer gods kommer att kunna transporteras med färre körningar. Det blir en vinn-vinnsituation med mindre koldioxidutsläpp och billigare godstransporter för näringslivet.

För att godstransporterna via järnväg ska göras mer fördelaktiga föreslår vi även längre och tyngre lastade tåg, vilket efterfrågas av näringslivet.

Herr talman! Cykeln fyller en viktig samhällsfunktion, både för hälsan och för miljön. Det är också uppenbart att trafikmiljön inte i tillräckligt hög grad i dag är anpassad för cykling. De senaste åren har antalet dödsfall och olycksfall i trafiken minskat, men detta gäller tyvärr inte för cyklister. I stället ökade antalet omkomna cyklister år 2014. För en ökad och säker cykling i trafiken satsar vi därför 25 miljoner kronor de kommande åren.

Herr talman! Personbilen kommer fortsatt att behövas för att tillgodose inte minst barnfamiljernas och landsbygdens skiftande behov. Försäljningen av laddhybrider och elbilar har ökat snabbt på senare år. För att uppmuntra konsumenter att köpa laddhybrider och elbilar är det viktigt att satsa på en utbyggd laddningsinfrastruktur för el- och hybridbilar. Kristdemokraterna satsar 125 miljoner kronor per år under den kommande perioden på fler laddstationer.

Detta är en viktig satsning för att nå målet om en fossiloberoende fordonsflotta 2030 och att vi ska vara totalt fossilfria 2050.

Herr talman! En väl fungerande luftfart spelar en betydande roll för Sveriges ekonomiska och sociala utveckling. Den är nödvändig för Sveriges exportindustri och för resandet och är en förutsättning för en framgångsrik regionalpolitik. De regionala flygplatserna i Sverige har stor betydelse för att kommunikationer mellan Stockholm och andra resmål runt om i Sverige och världen ska fungera. Kristdemokraterna ser därför med stor oro på diskussionen om nedläggning av Bromma flygplats, trots tillkännagivanden från riksdagen om att Bromma flygplats inte ska stängas.

Järnvägen är liksom sjöfarten ett klimateffektivt transportslag. Järnvägen behöver utvecklas mot större kapacitet och driftssäkerhet. Drift och underhåll av landets järnvägar säkrar och förbättrar transportsystemets funktionalitet och utgör viktiga förutsättningar för att trygga jobben och miljön och minska klimatpåverkan.

Sverige är ett exportberoende land. En väl utvecklad infrastruktur är avgörande för konkurrenskraften och tillväxten. Kristdemokraterna vill öka satsningarna på drift och underhåll av järnvägen med 1,24 miljarder kronor per år för att bland annat minska tågstopp och förseningar.

Allianspartierna har sett till att bygget av Förbifart Stockholm har kommit igång. Och vi kommer att se till att Bromma flygplats ska fortsätta utvecklas som nav för de regionala flyglinjerna och inte läggas ned.

Kristdemokraterna anser att det är dags att börja planera även för bygget av en östlig förbindelse, en ringled runt Stockholm, för att minska genomfartstrafiken, knyta samman områden och skapa förutsättningar för regional utveckling.

Regeringens budgetförslag innehåller skattehöjningar på jobb och tillväxt på över 30 miljarder kronor. Det är en politik som håller tillbaka tillväxten i landet. Några skattehöjningar som försämrar Sveriges konkurrenskraft och drabbar människor som bor på landsbygden är införandet av kilometerskatt och flygskatt, en kraftig höjning av bensen- och dieselskatt samt en årlig automatisk indexuppräknings av dessa drivmedel. Sådana åtgärder kommer att ha negativ påverkan på hela vårt glest befolkade land och alla näringsgrenar som är transportberoende.

Herr talman! Jag hänvisar till Kristdemokraternas särskilda yttrande samt yrkar bifall till Alliansens gemensamma reservationer.

Jag vill också passa på att önska alla en god jul och ett gott nytt år.
(Applåder)

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Jessica Rosencrantz och Boriana Åberg (alla M), Anders Åkesson (C) och Said Abdu (L).

Anf. 175 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det kanske är mycket sagt att hävda att hela livet är som en enda lång transportsträcka. Men nog är det så att mycket av våra vardagliga liv och samhällets funktioner i stort påverkas av hur transporterna i samhället fungerar.

För regeringen är det tydligt att transportpolitiken syftar till att bidra till de övergripande målen för regeringens politik. De är EU:s lägsta arbetslöshet till 2020, bygget av minst 250 000 bostäder och att ställa om för att kunna nå de miljö- och klimatmål som vi har satt upp.

När vi lade fram budgetförslaget såg Sverige lite annorlunda än i dag. Det har varit en dramatisk höst på många sätt. De mål som vi har satt upp är fortfarande ambitiösa, men de har blivit kanske ännu mer utmanande. Då är det lätt att tänka att man ska spara på en massa saker. Det kommer vi säkert att behöva göra. Men vi behöver också ännu mer av väl fungerande, effektiva och hållbara transporter.

Vi står inför stora utmaningar, inte bara i samhället i stort utan också när det gäller våra transporter. Vi behöver tillgodose en ökad befolknings behov av ökad tillgänglighet och samtidigt minska transportsektorns miljö- och klimatpåverkan. Vi behöver vårda den infrastruktur vi har och samtidigt bygga nytt. Vi behöver se till att vi har effektiva, hållbara och mindre miljöpåverkande transportsätt i våra större städer samtidigt som vi ser till att tillgängligheten i hela landet blir tillgodosedd. Vi behöver välkomna en öppen marknad samtidigt som vi värnar sjysta villkor på transportmarknaden.

Tillgänglighet i hela landet innebär bland annat att vi ska ge fortsatt stöd till regionala flygplatser samtidigt som vi stöder kollektivtrafik och utbyggnad av den, också i glesbygd. Men det räcker inte att titta bara på glesbygd. Vi behöver också stötta upp för att få mer effektiva kollektivtrafiklösningar i städer. Det gör vi med stadsmiljöavtalen.

När vi står inför de här stora utmaningarna är det naturligtvis regeringens ansvar att bidra med en lång rad åtgärder. Det gör vi. Järnvägsunderhållet stöder vi genom ökade medel men också genom att få till en bättre organisation för utförandet. Vi har tagit fram den maritima strategin och fortsätter nu jobba med sjöfartens konkurrenskraft. Vi har påbörjat arbetet med en cykelstrategi. Vi har antagit och kommer att jobba vidare med ännu fler åtgärder för ordning och reda i yrkestrafiken. Vi har påbörjat arbetet med att ta fram en flygstrategi. Vi håller på att anta en utbyggnadsstrategi för alternativa drivmedel och så vidare.

På många sätt står vi i en brytningstid. Samtidigt som vi har en teknisk utveckling som går rasande fort och ger oss oanade möjligheter har vi ett alltmer skriande och akut behov av omställning.

Vi behöver också prioritera hårt för de ändliga resurser vi har till vårt förfogande. Det kommer att ställa höga krav på att vi är både långsamma och snabba, att vi både tänker efter och samtidigt inte tvekar att våga fatta beslut när det krävs.

När jag är ute och träffar inte minst näringslivet möter jag ofta en förväntan om att vi som sitter i det här rummet just nu ska ta ansvar för att erbjuda långsiktiga och stabila spelregler. Det gäller inte minst det arbete som väntar under nästa år, när vi påbörjar arbetet med att ta fram nästa planperiods stora infrastrukturprojekt.

Även om det finns delar där vi inte är helt överens finns det många områden där vi delar samma ambitioner, ser samma hot och även samma möjligheter. Ett exempel på det är Sverigeförhandlingen. De flesta partier i det här rummet är numera överens om att vi behöver bygga ut järnvägen i Sverige för att möta framtidens utmaningar.

Jag tror att det finns betydligt mer som vi kan vara överens om när vi tittar på de långsiktiga och stora behoven av förbättrad transportinfrastruktur. Jag ser därför fram emot fler konstruktiva samtal om hur vi gemensamt kan möta framtidens behov av hållbara transportsystem. Omvärlden förväntar sig det av oss.

En orolig tid är tid för ansvarstagande. Den rödgröna regeringen står redo att ta ansvar för framtiden. Och jag är övertygad om att vi är fler i det här rummet som är beredda att ta ansvar för att skapa de stabila spelregler och det lugn som behövs i en orolig tid.
(Applåder)

Anf. 176 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet Anna Johansson för anförandet. Det fanns mycket i det som jag skulle kunna skriva under på.

Det här är en budgetdebatt. Den handlar ytterst om hur vi finansierar och vad vi vill finansiera. Det är en prioriteringsdiskussion vi ägnar oss åt.

Statsrådets partikamrat Pia Nilsson markerade mycket hårt mot skattesänkningar som metod för att få samhället att växa. Hon argumenterade snarare för skattehöjningar i form av kilometerskatt och så vidare. Det är ju ideologi.

Men det föranleder mig att ställa en fråga till statsrådet apropå inspelet om Sverigebygget, Sverigeförhandlingarna. Det är ett projekt som beräknades kosta 150 miljarder kronor. Enligt senare uppgifter handlade det snarare om 250 miljarder kronor. Därtill kommer kringinvesteringar på kanske ytterligare 100–150 miljarder kronor. Det är väldigt stora resurser.

Angående efterfrågan på stabila spelregler är detta ett projekt som beräknas pågå under mycket lång tid, under flera mandatperioder. Det fordrar en mycket ansvarsfull och uthållig finansiering. Om man skulle finansiera projektet direkt över statsbudgeten skulle man lägga beslag på över 70 procent av resurserna, och det är inte rimligt. Då skulle vi få protester både i Kalmarbygden och i Göteborg.

Min fråga till statsrådet blir: Vilka idéer kring finansiering av Sverigeförhandlingen umgås regeringen med just nu? Förmodligen kan samtal föras utifrån den utsträckta hand som vi nyss noterade.

Anf. 177 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att för Socialdemokraterna är skatter aldrig ett mål utan det är ett medel. Det innebär att vissa skatter kan vara skadliga och vissa skatter kan vara nödvändiga. Skatter är både ett styrmedel och ett sätt att finansiera viktig verksamhet. Därför ska man utforma skatter på ett sätt som bidrar till det som man vill uppnå, till exempel omställning till mer miljö- och klimatvänliga alternativ.

Sverigeförhandlingen handlar om långsiktigt åtagande, det tror jag att vi är överens om. Därför är det viktigt att vi har en bred överenskommelse i Sveriges riksdag om hur det ska genomföras. Det går inte att påbörja projektet med en bit räls och sedan låta bygget avstanna i fyra år i väntan på ett eventuellt regeringsskifte.

Den inställning som regeringen i dagsläget har är att vi med stor spänning ser fram emot den delrapport som Sverigeförhandlingen kommer att avlämna vid årsskiftet och som handlar just om finansieringslösningar. Vi har också tagit initiativ till ett antal hearingar om alternativa finansieringsformer generellt. Det kan röra sig om alltifrån lånefinansiering till olika typer av brukaravgifter. Det kan vara olika former av OPS-lösningar och till exempel trängselskatter. Inte minst kan det vara en avståndsberad vägskatt som kan vara en finansieringskälla.

Jag tror att man behöver titta brett på detta, och kanske inte titta på enbart Sverigeförhandlingen, utan se generellt på hur man kan förmera de resurser som man har till sitt förfogande för att utveckla infrastrukturen i Sverige.

Prot. 2015/16:43
10 december

Kommunikationer

Anf. 178 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Tack, statsrådet Johansson! Jag upplever att vi har en samsyn om den gröna skatteväxlingens förträfflighet. Möjligen efterlyser jag lite mer avtryck av detta i den budgetproposition som vi just nu hantarer. Men statsrådet har väl inte varit framgångsrik fullt ut, men jag hejar på.

Tolkar jag ministern rätt när hon uttryckte – som jag uppfattade det – att hon är positiv till OPS som en av flera tänkbara metoder? Jag och Centerpartiet tror att det kan vara ett sätt att hitta de finansieringskällor som fordras, i synnerhet om vi talar om 250 miljarder kronor och mer. Då talar vi förmodligen om mer än 70 procent av utrymmet. Det ska ju dessutom till investeringar i den befintliga infrastrukturen för att det ska vara någon mening med att bygga en höghastighetsbana.

Tolkar jag statsrådet rätt att lånefinansiering, OPS-finansiering eller annan finansiering är tankar som regeringen umgås med?

Anf. 179 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Vi befinner oss nu i ett läge med väldigt stora behov av investeringar, såväl i bostäder som i infrastruktur och i sådana verksamheter som utbildning. Även kommuner och landsting står inför stora investeringsbehov. Då behöver man ha en öppen attityd till alla möjliga finansieringslösningar, och det har regeringen.

Däremot ska man alltid göra sonderingar med tanke på att vi också ska ha sunda statsfinanser. Vi får aldrig ”gambla” med Sveriges ekonomi och med skattebetalarnas pengar.

Det är möjligt att OPS kan vara ett alternativ, men det kräver att det är rätt objekt och rätt form för att det ska fungera. Men i dagsläget stänger vi inga dörrar. Vi vill ha en så öppen attityd som möjligt för att se till att bejaka behovet av infrastruktur och samtidigt värna sunda statsfinanser.

Anf. 180 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Tack, statsrådet, för anförandet!

Centerpartiet och Anders Åkesson ägnade några minuter åt kronor och ören. Jag tänkte ägna några minuter åt en principiell diskussion om närmare bestämt förhållandet regering–riksdag och den beslutsordning som råder däremellan. Det är viktigt att konstatera att vi har en ordning här i dag med en rödgrön regering som backas upp av 38 procent.

Numera fattar riksdagen ett antal olika beslut om tillkännagivanden som binder regeringen i många sammanhang. Då vill jag resonera med statsrådet om vilken respekt som statsrådet har för riksdagens beslut och framför allt vilken betydelse som statsrådet tillmäter de så kallade tillkännagivandena från trafikutskottet och från Sveriges högsta folkvalda församling.

Jag ställer frågan därför att vi har ett antal frågor som vi diskuterar ofta, och det känner också statsrådet till. Framför allt har vi ett antal frågor där trafikutskottet och riksdagen har varit väldigt tydliga med att man kräver en viss aktion från regeringen.

Det handlar återigen om de tunga lastbilarna där vi har krävt ett skyndsamt agerande för att införa 74-tonslastbilar. Men det handlar också om Bromma flygplats som behövs för jobb och tillväxt i hela Sverige.

I den sistnämnda frågan har riksdagen väldigt tydligt krävt att Bromma flygplats ska vara kvar och att regeringen avbryter utredningen om avveckling av flygplatsen.

Då är min konkreta fråga till statsrådet: När kan vi förvänta oss att regeringen hör samman riksdagens beslut i dessa två frågor? Jag vill också ställa en mer principiell fråga: Hur ser statsrådet på tillkännagivanden från riksdagen? Spelar de någon roll? Kommer statsrådet och regeringen att följa dessa tillkännagivanden? Jag förväntar mig naturligtvis det, men jag vill gärna höra vad statsrådet svarar.

Anf. 181 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tror att det är klart och tydligt för oss allihop att riksdagen är Sveriges högsta beslutande organ och den folkvalda församling som fattar beslut om budget och som stiftar lag. Enligt vår grundlag är regeringen den instans som styr riket, bland annat genom att styra myndigheter och genom möjligheten att tillsätta utredningar.

Självklart uppmärksammas de tillkännagivanden som riksdagen fattar beslut om och tas om hand av regeringen. Så har det varit tidigare, och så kommer det att vara nu också.

Däremot kan man möjligen fundera över tillkännagivandeinstrumentet och om det är möjligt att göra negativa tillkännagivanden, det vill säga förbjuda regeringen att på förhand fatta vissa typer av beslut. Detta är föremål för en diskussion som Jessica Rosencrantz säkert känner till. Man kan också ifrågasätta om riksdagen genom tillkännagivanden kan frånta regeringen rätten att tillsätta utredningar av olika slag.

Det här är snarare en diskussion som kanske inte hör hemma under transport- och infrastrukturområdet, men den är väl så intressant. Jag hoppas att någon annan tar upp den tråden.

Anf. 182 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Det låter inte som att statsrådet känner sig alltför bunden av tillkännagivanden, och det är i så fall bara att beklaga. Jag önskar ju att den här regeringen, liksom andra regeringar, tillmäter riksdagens tillkännagivanden stor betydelse och respekt. I slutändan finns ju lagstiftningsverktygen som riksdagen hanterar också i de här frågorna, och då är det intressant att få veta hur man från regeringen bedömer att man vill gå vidare i dessa frågor.

Frågan var väl egentligen mest retorisk från min sida. Jag förväntade mig ett ganska tydligt svar om att man naturligtvis avser att följa riksdagens tillkännagivanden.

Nu har vi haft en principiell diskussion, men i sak kan jag konstatera att jag tror och hoppas att statsrådet är medveten om att man naturligtvis skapar oro när man tillsätter en utredning om avveckling och inte kommer med konkreta besked i olika frågor. Även om jag kunde hoppas att man

utreder Bromma flygplats utan att vilja avveckla den är hela syftet med utredningen att fundera på hur man kan avveckla den, och det skapar stor oro.

Jag förväntar mig naturligtvis att regeringen följer de tillkännagivanden som finns. Vi har redan lämnat två tillkännagivanden i Brommafrågan. Frågan är vad man ska göra efter ett eventuellt tredje. Men den debatten lär fortsätta. Vi får väl helt enkelt se vad som händer i vår, när vi också behandlar flygfrågorna.

Jag vill dock avsluta i en positiv ton. Det här är faktiskt vår sista debatt för året, och jag vill såklart önska alla en god jul! Jag glömde säga det i mitt anförande, och det är mitt fel. Från de väldigt hårda tonerna till de lite mjukare! Jag önskar herr talmannen, all personal, statsrådet förstås, alla ledamöter och även vårt fantastiska kansli, som gör ett utmärkt arbete, en god jul! Jag är glad över att vi kan ha en dialog, vara osams i vissa frågor och sedan faktiskt ha väldigt trevligt däremellan. God jul till er alla! (Applåder)

Anf. 183 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är svårt att gå in hårt efter en sådan avslutning!

Jag inledde min förra replik med att säga att vi självklart tar tillkännagivanden från riksdagen på största allvar. Det gör vi även med de här. Den ena frågan är, som Jessica Rosencrantz vet, långt gången i en utredning. Regeringen har för avsikt att komma tillbaka när det gäller 74-tonsfrågan. När det gäller Bromma har vi varit väldigt tydliga med att det inte kommer att ske någon nedläggning av Bromma flygplats med mindre än att man kan säkerställa flygtrafiken till och från Stockholm och övriga delar av landet. Samtidigt kan man konstatera att den stora oron verkar vara mest utbredd bland borgerliga politiker, såväl i den här salen som runt om i landet. I övrigt tror jag att de flesta inser att det är flygtrafiken och inte den geografiska placeringen som är allra viktigast. Men vi kommer självklart att fortsätta att ta riksdagens tillkännagivanden på stort allvar och leverera klok politik och svar på de tillkännagivanden som vi fått.

Jag får tacka både Jessica Rosencrantz och övriga i utskottet för ett gott samarbete under det här året. Det har varit både lärorikt och spännande, tycker jag. Jag hoppas att ni alla får njuta av en god julledighet och att den blir precis så lugn och gärna vit som vi hoppas.

Anf. 184 RIKARD LARSSON (S):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 från Socialdemokraterna och Miljöpartiet och i övrigt bifall till utskottets förslag till beslut.

Det som sakfrågan berör i reservation 1 – egentligen är det lite grann samma fråga som behandlas i reservation 2 av Alliansen – är myndighetsavgifter inom luftfarten och andra avgifter som tas ut av Transportstyrelsen. Inför behandlingen av budgeten för 2015 fanns det en motion från Moderaterna i detta ämne. I grova drag kan man säga att den motionen handlade om små företags möjligheter att hantera avgifter från Transportstyrelsen för till exempel tillsynen.

När man går tillbaka och tittar på denna fråga och diskuterar hur den ska behandlas tror jag att det är bra att man får en bild av vad det handlar om. Det handlar om en ordning där den allmänna myndighetsavgiften inom luftfarten ska fasas ut, så att varje område finansieras genom direkta

avgifter. Beslutet om detta bereddes och fattades under en borgerlig regering.

I och med sin motion vände sig Moderaterna till oss och meddelade att de ändrat sin politik. Moderaterna var oroliga för konsekvenserna av den politik de själva hade fattat beslut om. Vi sa att vi är villiga till en översyn på området, en bred överenskommelse i trafikutskottet och ett tillkännagivande till regeringen om att se över detta. Så blev det också. Vi riktade ett tillkännagivande till regeringen. Regeringen tog hand om tillkännagivandet och gav ett uppdrag till Transportstyrelsen. Transportstyrelsen ska redovisa uppdraget i mars 2016.

Jag tror att det är fler än jag som blir väldigt förvånade när nu samma motioner återkommer. Dessutom har man plussat på med en motion till som handlar om samma sak. Vad innebär det? Jag ställer min fråga framför allt till Moderaterna. Är vi inte längre överens om den översyn som nu görs? Vad betyder det att man lägger fram en ny motion i samma ärende? Vad betyder det nya tillkännagivandet? Gäller då inte längre det tillkännagivande som regeringen nu arbetar med? Det blir väldigt förvirrande när man bedriver den typ av politik som den borgerliga alliansen och framför allt Moderaterna nu bedriver.

För några veckor sedan besökte trafikutskottet Transportstyrelsen på en studieresa till Östergötland. Vi fick då många möjligheter att ställa frågor om det uppdrag som Transportstyrelsen fått från regeringen. Jag ställde själv frågor och fick för min del betryggande svar. Transportstyrelsen har förstått innebörden i riksdagens tillkännagivande och tittar på de frågor som vi varit oroliga för. De undersöker detta och kommer att återkomma till regeringen i mars 2016 som planerat.

Herr talman! Jag tror att det kommer att bli många märkliga debatter i den här kammaren ifall bland annat Moderaternas förslagsställande utgår från ett misstänkliggörande av regeringens ambition i uppdragen till myndigheterna och dessutom ett ifrågasättande av de överenskommelser som vi gör tillsammans med Moderaterna. Vi hörde i replikskiftet nyss hela tiden ett ifrågasättande av huruvida man kommer att ta hand om tillkännagivandet.

För oss är det väldigt klart och tydligt: Gör vi en överenskommelse och ett tillkännagivande till regeringen gäller dessa. Regeringen markerar det genom att ta hand om tillkännagivandet. Sedan väntar vi på den utvärdering som vi gemensamt kommit överens om ska göras.

Herr talman! Än en gång yrkar jag bifall till reservation 1 och i övrigt bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 185 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Rikard Larsson för inlägget. Det här är en fråga som egentligen min kollega Edward Riedl skulle ha varit här och debatterat, men tyvärr har han fått förhinder.

Om vi ska resonera lite kring den här frågan kan jag konstatera att det var väldigt bra att vi var överens om det tillkännagivande som vi hade. Men det som har hänt sedan dess är att myndigheten har gått i precis motsatt riktning, vilket Rikard Larsson också mycket väl vet. Man har sänkt avgifterna, medan vi gemensamt hade ett resonemang om att man snarare borde gå åt andra hållet. Det är väl detta som vi finner det påkallat från

Alliansens sida att uppmärksamma. Även om vi har ett tillkännagivande och frågan utreds har man de facto från myndighetens sida gått i precis motsatt riktning.

Som Rikard Larsson väl vet är det många tekniska detaljer i detta, och vi ska av olika skäl inte upprepa alla dem i kammaren. Men bevekelsegrunden från Alliansens sida är alltså att vi inte är nöjda med att myndigheten går i precis motsatt riktning efter att vi i utskottet antagit ett tillkännagivande.

Anf. 186 RIKARD LARSSON (S) replik:

Herr talman! Jag är medveten om att detta egentligen är en fråga som ledamoten Riedl skulle hantera. Därför strök jag också de allra hårdaste påhoppet i mitt anförande.

Det fungerar så att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen. Sedan är det regeringen som tar hand om tillkännagivandet. Riksdagen riktar inte tillkännagivanden till myndigheterna.

Jag vill ställa en motfråga. Jag delar bilden att Transportstyrelsen föreslog en förändring av avgiften som gick i en annan riktning än den som motionen innehöll. Motionen var dock inte fullt ut bifallen.

Menar ledamoten att statsrådet skulle gå in och beordra myndigheten att fatta ett annat myndighetsbeslut? Det är i så fall en väldigt märklig ordning och något som regeringen inte ägnar sig åt, nämligen ministerstyre. Så kan det naturligtvis inte fungera.

Myndigheten fattar sina beslut. Regeringen tar hand om tillkännagivandet. Sedan får myndigheterna uppdrag. Precis så har det gått till, och precis i den ordningen ska det skötas. Det är precis vad vi kom överens om.

Anf. 187 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! När vi diskuterade det förra tillkännagivandet nådde vi fram till en kompromiss, där vi delvis gav med oss och inte förordade en riktigt lika skarp formulering som i vår egen motion, just för att vi såg behovet av en blocköverskridande överenskommelse. Då hittade vi en mjukare formulering i tillkännagivandet.

När vi följer utvecklingen ser vi att det går i precis motsatt riktning mot vad vår ursprungliga motion och den nya motionen krävde. Då tycker jag och Alliansen att det finns en anledning att visa vilken som är trafikutskottets viljeinriktning. Sedan kan man ha full respekt för den beslutsordning som finns, men från utskottets sida har vi inte varit främmande för att visa vår viljeinriktning i många olika sammanhang, om det så gäller fördubbling av kollektivtrafik eller den här frågan. När vi såg att myndigheten gick i precis motsatt riktning mot vad diskussionen var i det förra tillkännagivandet – nu blir det väldigt tekniskt – kände vi naturligtvis en oro.

Vi tror att det till syvende och sist handlar om att säkerställa god standard och säkerhet för de flygbolag som trafikerar här och i slutändan för de resenärer som flyger. Då är inte dagens avgiftsuttag tillfredsställande.

Anf. 188 RIKARD LARSSON (S) replik:

Herr talman! Med all respekt och önskan om god jul och så vidare måste jag säga att jag blir än mer förvirrad här. Jag blir inte klar över om

oppositionen tycker att regeringen ska syssla med ministerstyre och beordra myndigheterna att fatta en annan typ av beslut än dem som de självständigt fattar.

Vi var överens om tillkännagivandet. Regeringen gör precis det som står i tillkännagivandet. Jag blir inte riktigt klok på vad Alliansen egentligen vill. Trots att vi har tagit emot tillkännagivandet och gör precis som vi kom överens fortsätter man att väcka motioner i samma fråga. Jag kan bara tolka det på ett sätt, nämligen som att man inte är nöjd med de uppgörelser vi har om tillkännagivandet.

Det är väldigt olyckligt, för det var en bra och kraftfull signal från den här kammaren om att man måste se över den nuvarande ordningen utifrån om den drabbar enskilda företag och branscher på ett negativt sätt. Det är precis de uppgifterna som Transportstyrelsen har fått och nu ska utföra. Då väljer Moderaterna att ta ett kliv i en annan riktning. Det är mycket olyckligt.

Som avslutning instämmer jag i vad Jessica Rosencrantz sa i sitt tidigare inlägg om en god jul till alla.

Anf. 189 PER KLARBERG (SD):

Herr talman! Vi står naturligtvis bakom vår budgetmotion, men eftersom Sverigedemokraterna är det parti som satsar mest på infrastrukturen är våra satsningar högre än de satta ramarna, och vi kan därför inte yrka bifall till vår budget på området.

Sveriges storlek och befolkningstäthet medför utmaningar när det gäller tillgång till service och tjänster, främst på landsbygd. Ett väl utbyggt och driftsäkert kommunikationsnät, vare sig det handlar om bredband eller post, är av yttersta vikt för att hela Sverige ska blomstra och utvecklas. Därför ser Sverigedemokraterna att staten spelar en viktig roll när det gäller bland annat bredbandsutbyggnad, och att reformer sannolikt är nödvändiga för att ge postbranschen förutsättningar att utvecklas och möta de utmaningar som vårt ändrade konsumtionsbeteende presenterar, både vad gäller varor och information.

Sverigedemokraterna vill, förutom övriga satsningar, införa en marknadspott för investeringar utöver den ordinarie budgetramen, motsvarande 2 procent av hela utgiftsområde 22. Marknadspotten syftar till att snabbt kunna användas för att bygga bort uppkomna flaskhalsar som står i vägen för betydande investeringar inom näringslivet. Förslaget ligger helt i linje med vad som lyfts fram av Näringslivets Transportråd.

Sverigebygget, eller Sverigeförhandlingen, stöds av alla inblandade parter, och berörda kommuner är angelägna om att så fort som möjligt påbörja bostadsbyggandet, något man menar kräver att järnvägen är färdigställd. Enligt Trafikverkets planering är höghastighetsjärnvägen, med byggstart år 2020, i bästa fall färdig år 2035 men troligare år 2040. Den uppskattade kostnaden för projektet uppgick till för en vecka sedan till 170 miljarder kronor. I fredags presenterade Trafikverket en skräll – projektet blev plötsligt 90 miljarder kronor dyrare. Jag återkommer till detta lite senare i mitt anförande.

Herr talman! Allmänhetens bristande förtroende för Trafikverket kan riskera hela Sverigeförhandlingen eftersom man anser att man hittills inte kunnat leverera tåg i tid, slutföra projekt snabbt nog, bedriva en kostnads-effektiv verksamhet eller stå för ett fungerande underhåll.

Trafikverket har redan i dag problem att sköta järnvägsanläggningen och bör inte belastas med Sveriges största infrastrukturprojekt, med stor påverkan på statsbudgeten, då detta skulle kunna påverka projektet genom långsam utbyggnad, senfärdigt agerande och kompetensbrist. Det är därför en fördel om Trafikverket kan koncentrera sig på den befintliga järnvägsanläggningen och säkerställa att underhåll sköts, förhindra olyckor och garantera att tåg kommer i tid. Bara detta är en mycket krävande uppgift för Trafikverket.

Eftersom Trafikverket till mycket stor del består av personal med vägkompetens är organisationen felriggad för att genomföra Sveriges största järnvägsprojekt. Kompetens och företagskultur lever inte upp till kraven, vilket är tydligt eftersom Ostlänken redan i dag är försenad.

Herr talman! Låt mig tala om Ostlänken. På Trafikverkets hemsida kan man läsa att Ostlänken ska börja byggas 2018, och det första tåget ska rulla 2028. Vi pratar här om en sträcka järnväg som är 15 mil lång som Trafikverket behöver tio år för att bygga.

När det gäller kostnadsökningen med 90 miljarder kronor för hela höghastighetsjärnvägsbygget skyller Trafikverket på geologiska förutsättningar, att marken där spåren byggs inte får sjunka och att det inte får vara några ändringar i höjd- eller sidled.

Jag kan konstatera att Trafikverket drabbades av millenniebuggen år 2000, för när alla andra myndigheters klockor ställdes om från år 1999 till år 2000 ställdes Trafikverkets klockor om till år 1900. Trafikverket tror att det nu är år 1915, och man ska bygga Ostlänken med 100 år gammal teknik. Inom parentes kan jag nämna att Malmbanan mellan Luleå och Gällivare, som byggdes år 1882–1887, är 25 mil lång, och på den tiden byggde man den på fem år. Trafikverket behöver tio år på sig år 2015 för att bygga en järnväg som är 15 mil lång.

Trafikverket bygger järnväg på ett mycket föråldrat sätt. På Ostlänken ska man bygga 200 specialtillverkade broar, där varje bro är tre gånger så dyr som en prefabricerad bro. Senast man byggde specialtillverkade broar var på Botniabanan, där man nu får köra med begränsad hastighet på 50 procent av broarna eftersom det uppstår problem med blandad byggteknik, där markbyggd höghastighetsbana mixas med broar.

Trafikverket avser alltså att bygga Ostlänken, det vill säga sträckan Järna–Linköping med föråldrad byggteknik. Man behöver alltså tio år på sig för att bygga 15 mil järnväg. Det är katastrof!

Använder man sig av modern byggteknik, det vill säga bygger järnväg på lågbroar med prefabricerade broelement, har vi hela höghastighetsjärnvägen mellan Stockholm, Göteborg och Malmö klar på fem år från byggstart.

I Kina byggde man järnvägen mellan Peking och Shanghai på mindre än fem år, och det är en sträcka på nästan 120 mil.

Ett högaktuellt exempel är Indien, där man med japansk kunskap ska bygga en höghastighetsjärnväg på lågbro mellan Mumbai och Ahmadabad. Sträckan är 50 mil. Byggstarten är 2017. Och hela järnvägen tas i drift år 2023. Man bygger alltså en 50 mil lång järnväg på fem år.

Trafikverket i Sverige behöver tio år på sig för att bygga en järnväg på 15 mil. Till vilken nytta? Det finns inte en tågoperatör i hela världen som är intresserad av att köpa in höghastighetståg för att trafikera sträckan Stockholm–Linköping.

Om vi bestämmer oss för att bygga en höghastighetsjärnväg måste det till ett helhetsgrepp. Vi kan inte fortsätta låta Trafikverket bygga järnväg med föråldrad byggteknik. Vi kan inte fortsätta låta Trafikverket bygga lite höghastighetsjärnväg här och lite höghastighetsjärnväg där, som ett lapp-täcke. Så länge järnvägen inte är klar i sin helhet får vi nämligen inte in några intäkter. Och vi kan inte låta Trafikverket handskas med våra skattepengar som om de vore monopolpengar.
(Applåder)

I detta anförande instämde Sara-Lena Bjälkö, Johan Nissinen och Jimmy Ståhl (alla SD).

Anf. 190 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Jag tänkte beskriva lite grann vad regeringen jobbar med och vad man kanske borde jobba med i stället.

När vi var vid makten under den förra mandatperioden fick vi ofta höra kritik mot att vi utredde vissa saker och att det tog väldigt lång tid innan det blev beslut. Det tar tid att både utreda och lyssna in innan man kommer fram till beslut – det är vi medvetna om.

Jag kan hålla med om att utredningar emellanåt borde kunna gå snabbare. Jag är gärna med i en process där vi tittar över det sätt vi jobbar på för att underlätta utredning och för att vi ska komma fram till beslut snabbare. Detta blir viktigare och viktigare, då vi lever i en omvärld som ständigt förändras och då konkurrenssituationen förändras för våra företag. Hänger vi inte med förlorar vi både företag och arbete här i Sverige.

Herr talman! Jag vill ta upp några viktiga exempel på regeringens märkliga arbetssätt. Den nuvarande miljöpartistiskt styrda vänsterregeringen har börjat med konststycket att utreda det som redan är utrett och klart. Man tillsätter nya utredningar om sådant som riksdagen redan har sagt ja eller nej till. Det är utrett och klart, och det utreds igen och igen. Det kostar pengar. Det kostar tid. Och det hindrar effektiviteten i samhället.

Vi i Alliansen utredde förslag om att införa ett beställaransvar. Vi utredde samtidigt om man eventuellt skulle införa samma regler som Finland har när det gäller beställaransvaret. Vi ansåg då att vi skulle pröva steg ett först i beställaransvaret och se hur det fungerade. Och vi anser nu att man borde gå vidare och införa steg två.

Vad gör då den nuvarande regeringen? Jo, man tillsätter en ny utredning för att se hur detta skulle kunna införas, det som redan tidigare var utrett och klart. Den utredningen ska vara färdig den 15 mars 2016.

Vi ville införa klampning längre än 24 timmar. Flera tyckte då att det var komplicerat. Det krävdes att vi gick igenom detta juridiskt för att vi skulle klara av det på alla fronter. Då hävdade oppositionen att det inte var några svårigheter. Det kunde införas omedelbart om bara viljan fanns. Oppositionen pratade då om att man ville klampa på riktigt, det vill säga längre än 24 timmar.

Nu sitter samma politiker vid regeringsmakten. I stället för att införa det som var oerhört enkelt att införa före valet, när vi lade fram förslaget om 24 timmar, har man nu tillsatt – hör och häpna – ytterligare en utredning för att se hur detta enkla ska kunna införas. Den utredningen är inte klar förrän den 1 maj 2017. Ja, ni hörde rätt. Det ska alltså ta ända fram till

den 1 maj 2017 innan man har kommit fram till om det är möjligt att klampa längre tid än 24 timmar. Det som skulle vara gjort i ett enda klubbslag före valet tar nästan tre år för den här regeringen. Då har man ändå inte tagit beslutet. Efter den utredningen ska det säkert beredas på Regeringskansliet och på annat håll innan vi verkligen har ett nytt beslut.

Sedan gäller det nästa utredning som vi i Alliansen gjorde klar. Pia påstod i ett tidigare inlägg att regeringen har gjort det här. Nej, så var det inte riktigt. Det var vi som gjorde klar utredningen om 64 och 74 ton. Den låg färdig på bordet för att klubbas i augusti månad 2014. Ni tillträdde efter valet. Vad hände efter detta?

Det är oerhört viktigt att vi får både tyngre och längre lastbilar. Det stärker vår konkurrenskraft. Framför allt minskar det miljöutsläppen. Men vad gjorde regeringen när det bara handlade om ett klubbslag? Jo, man tillsatte en ny utredning om samma sak. De skyllde på att de också skulle se hur järnvägssystemet drabbas om lastbilarna i Sverige lastar några extra ton, precis som man gör i Finland, som om det skulle påverka järnvägstrafiken i Sverige att några lastbilar kan ta med sig lite mer skog och att några flisbilar och bulkbilar kan lasta lite tyngre och utnyttja transporterna fullt ut.

Detta införde Finland med ett klubbslag utan en enda utredning.

Vad kom då den här utredningen, som presenterades den 30 november, fram till? Jo, den kom fram till samma sak som alliansregeringens utredning kom fram till i augusti månad. Det är fullt möjligt att införa detta. Det är fullt möjligt att införa det på begränsade sträckor redan nu. Vi kan sedan gå vidare och titta på nya lösningar framåt när det gäller att förstärka vissa områden.

Sverige och Sveriges företagare har förlorat konkurrenskraft på grund av att den här regeringen väljer att utreda det som redan är utrett.

Herr talman! Vi har på försök sedan 2012 haft alkobommar både i Göteborg och i Frihamnen i Stockholm. Alla talar om att detta är en stor framgång, framför allt eftersom det har skapat en osäkerhet hos dem som har tänkt smita igenom – de kan faktiskt bli stoppade. Man tar färre och färre, vilket är bra. Det betyder att människor är nyktra på ett annat sätt.

Detta är färdigt. Utvärderingen är klar. Alla är positiva. Vad tror ni då att den nya regeringen gör? Jo, man tillsätter en ny utredning som ska titta på hur detta ska lösas. Man ger uppdrag till Trafikverket. Då ska man komma ihåg att Trafikverket har varit med under hela försöksperioden. Man har varit med och jobbat med den här biten. Och vi i riksdagen har tagit ett beslut och sagt att vi faktiskt vill ha alkobommar uppsatta i våra hamnar.

Återigen: Man använder pengar i onödan. Man försenar besluten och fördröjer åtgärderna och tillsätter en ny utredning för att se hur detta ska lösas.

Man försökte stoppa utbyggnaden av Förbifart Stockholm, vilket resulterade i att vi i det här landet förlorade 170 miljoner kronor. Dessa pengar hade med råge räckt till att sätta upp de alkobommar vi behöver i våra hamnar. Den kostnaden ligger på ungefär 100 miljoner kronor. Men i stället valde den nuvarande regeringen att göra den här prioriteringen. Man spelade bort pengarna på Förbifart Stockholms sena utbyggnad. Och nu säger man: Vi har inga pengar avsatta för att bygga alkobommar i våra hamnar.

Herr talman! Det är märkligt att man kan göra en sådan prioritering, att man har pengar till att försena projekt som behöver byggas och att man sedan inte har pengar till att bygga det som faktiskt måste byggas i landet.

Herr talman! Nu utreder regeringen en nedläggning av Bromma flygplats. Detta görs trots att vi i riksdagen tydligt sagt att vi inte kommer att lägga ned Bromma flygplats. Jag tror att riksdagen har varit oerhört tydlig på den punkten – trafikutskottet har varit det. Trots det fortsätter regeringen att lägga pengar på att utreda hur detta ska kunna förverkligas. Kan vi lägga ned Bromma flygplats och i så fall använda platsen för bostadsändamål i stället?

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Talaren har nu talat dubbelt så länge som talaren anmälde att talaren skulle tala.)

Herr talman! Jag kortar mitt anförande lite. Här kommer några råd till nuvarande regering:

Vi säger nej till flygskatt. Jag tror att det är bra att man observerar det i stället för att hålla på och utreda det. Vi säger också nej till kilometerskatt. Det kan vara smart att notera det i stället för att fortsätta utreda. Vi säger också nej till att lägga ned Bromma flygplats.

Vi säger ja till att omedelbart ta beslut om 74 ton på lastbilar. Vi säger också ja till att omgående sätta upp alkobommar i våra hamnar. Vi säger ja till ytterligare ett steg i beställaransvaret. Vi säger också ja till längre tid än 24 timmar vid klampning.

Det kan vara bra för regeringen att notera detta. Då skulle vi spara väldigt mycket onödiga utredningspengar i det här landet.

Avslutningsvis: Regeringen lovade att vi skulle ha den lägsta arbetslösheten 2020. Detta har havererat. Men tydligen försöker nu regeringen åtgärda detta genom att skapa jobb runt Regeringskansliet med alla dessa utredningar om saker och ting som vi redan har utrett.

Jag vill avsluta med att önska god jul till vårt kansli, till herr talmannen och presidiet, till ledamöterna i trafikutskottet och till övriga åhörare!
(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ottoson, Jessica Rosencrantz och Borian Åberg (alla M), Anders Åkesson (C), Said Abdu (L) och Robert Hålef (KD).

Anf. 191 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att tacka er i trafikutskottet för behandlingen av min motion 2015/16:2042 *Representation från motorhobbyn i berörda myndigheter*.

I Sverige är i dag organisationerna som är knutna till motorhobbyn kraftigt växande både på hobbynivå och inom den kommersiella sektorn. Det handlar om alltifrån radiostyrda bilar till formel 1.

Branschen sysselsätter i dag tusentals personer i Sverige inom tillverkning, service och reparationer samt försäljning med mera. Detta genererar inte bara arbetstillfällen utan även stora inkomster till staten. Eftersom denna sektor växer stadigt anser jag att organisationer inom branschen, till

exempel American Car Club Sweden eller för den delen Kungliga Automobilklubben, bör få rätt till insynsplatser i de myndigheter som tar beslut i frågor som påverkar branschen.

Herr talman! Organisationerna kan även bli ett nyttigt bollplank för de berörda myndigheterna, eftersom deras specialkompetens måste anses som ett viktigt komplement. Jag anser att regeringen bör avse att utöka samarbetet med berörda organisationer inom motorbranschen, vilket i längden kommer att underlätta både för myndigheter och för organisationer.

Jag läser i utskottets ställningstagande till min motion: ”Det är viktigt intresseorganisationers kunskap tas till vara och att de ges insyn i beslutsfattande samt möjlighet att lämna synpunkter i frågor som berör dem. Utskottet vill lyfta fram att myndigheterna på transportområdet ordnar samråd med intresseorganisationer och skickar ut förslag på remiss till dem. Enligt utskottets mening är detta ett effektivt tillvägagångssätt. Även myndigheterna gynnas av kontinuerliga kontakter med intresseorganisationerna.”

Med tanke på trafikutskottets svar och dess vilja till att se ett utökat samarbete med berörda intresseorganisationer ser jag min motion som ett stort steg i rätt riktning och hoppas givetvis att man ändrar sig och bifaller min motion när vi går till votering i kammaren.

Med detta yrkar jag bifall till reservation 5. Även jag vill önska alla en trevlig ledighet och en god jul till er som firar jul!
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

§ 12 Översyn av den europeiska grannskapspolitiken

Utrikesutskottets utlåtande 2015/16:UU5

Översyn av den europeiska grannskapspolitiken (JOIN(2015) 50 final)
föredrogs.

Anf. 192 JOHAN NISSINEN (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas motivreservation 1.

Sverigedemokraterna vill att den överstatliga inriktningen av EU stoppas, och vi vill i stället verka för ett EU med mellanstatligt samarbete mellan fria självständiga stater samt en renodlad frihandelszon som utvidgas genom frihandelsavtal med stater i grannsamverkan i stället för associeringsavtal och i förlängningen upptagande av ytterliga medlemsstater.

Vi anser det vara av stor vikt att EU upprätthåller goda relationer och handelsförbindelser med grannskapet, och vi anser det viktigt att värna varje lands rätt till territoriell integritet och suveränitet och möjlighet att göra fria val utan påtryckningar från andra parter.

Vi stöder gärna länder bilateralt på olika sätt i vårt grannskap men anser inte att det måste ske inom ramen för gemensam grannskapspolitik och associeringsavtal. Så länge nuvarande ordning kvarstår anser vi dock att

Prot. 2015/16:43
10 december

Kommunikationer

*Översyn av den
europeiska grann-
skapspolitiken*

villkoren för att ingå associeringsavtal ska skärpas avsevärt. Schengens befintliga yttre gräns är så gott som icke existerande.

Nya potentiella länder för associeringsavtal, som för vissa länder kan leda till EU-medlemskap, kommer med stor säkerhet att ytterligare urholka EU:s gränsskydd. Handel med identitetshandlingar och korruption inom poliskårerna är regel snarare än undantag.

Om EU verkligen vill påverka länder i grannskapet till en positiv utveckling måste EU bli mycket tydligare i sina krav och mer konsekvent vad gäller konditionalitet, alltså att länder uppfyller sina åtaganden innan eftergifter görs från EU:s sida.

Herr talman! Sverigedemokraterna vill se tydligare reformer och uppfylla krav om bland annat arbete mot korruption och organiserad brottslighet, fungerande rättsstat, fungerande gränskontroller, säkerhet samt demokrati och mänskliga rättigheter innan avtal ingås.

Sverigedemokraterna ser kommissionens bristande insikt i att politiken för det södra grannskapet hittills haft mycket liten effekt på länderna i Nordafrika, möjligen med undantag för Tunisien. Utvecklingen har i stället gått i motsatt riktning. Till exempel har korruptionen förvärrats i samtliga dessa länder.

Frånvaron av framgång beror naturligtvis på att det saknats politisk vilja till reformer. När den politiska viljan saknas och länder tar steg bakåt i utvecklingen anser vi det orimligt att ekonomiskt stöd till länderna ska fortsätta. Det räcker inte med principen mer-för-mer. Ibland borde även en princip om mindre-för-mindre också tillämpas så att stöd kan fasas ut när det visar sig vara kontraproduktivt.

Ett viktigt alternativ som också regeringen kan tänka sig är att stödja folk i sviktande stater med bristande reformvilja genom aktörer i civilsamhället eller internationella NGO:er.

En del av grannskapspolitiken berör visumlättnader, vilket är något Sverigedemokraterna är kritiska mot. Visumlättnader bör inte komma på fråga förrän ursprungsland gör mer för att förbättra situationen för flyktingar samt uppfyller våra tidigare nämnda krav om bland annat fungerande gränsskydd, åtgärder för att stoppa människosmuggling och reformer inom demokrati och mänskliga rättigheter. Att upprätta återtagandebetalningar är något vi stöder, men det räcker inte som villkor för att få visumlättnader. Kostnaden på 15,4 miljarder euro under perioden är inte heller försvarbar med tanke på att resultatet i framför allt södra grannskapet hittills varit så gott som obefintligt i alla länder utom Tunisien.

I översynen av grannskapets budget bör det övervägas att bistånd till södra grannskapet blir mer fokuserat på att bidra till bättre villkor för flyktingar och att vissa medel omdisponeras till att bidra till flyktinghjälp i länder utanför grannskapet, exempelvis i Syriens närområde med tanke på nuvarande flyktingkris.

(Applåder)

I detta anförande instämde Sara-Lena Bjälkö, Per Klarberg, Jimmy Ståhl och Cassandra Sundin (alla SD).

Herr talman! Utrikesutskottets utlåtande berör förslaget till översyn av EU:s grannskapspolitik som har presenterats av kommissionen och EU:s så kallade höga representant för utrikesfrågor Federica Mogherini.

Grannskapspolitiken berör EU:s relationer till länder både öster och söder om EU. Vänsterpartiets utgångspunkt när det gäller EU:s relationer, precis som när det gäller Sveriges relationer till närområdet, är att relationerna måste styras av arbetet för mänskliga rättigheter, för fred och för demokrati, inte av snäva egenintressen. Utgångspunkten måste vara att försvara varje lands och varje folks rätt att självständigt göra sina politiska vägval.

I det östra grannskapet ser vi hur ett flertal länder är satta under ett starkt tryck från Ryssland. Det är ett Ryssland som försöker begränsa ett flertal länders nationella självbestämmande och rätt att göra sina politiska vägval. EU:s svar måste vara att värna det fria ordet och den fria debatten, att värna det civila samhället och demokratin, varje lands suveränitet och varje folks självbestämmande.

Vi måste också se att när det gäller de mänskliga rättigheterna är situationen fortfarande allvarlig i delar av det östra grannskapet och att situationen skiljer sig från land till land. Här måste vi vara tydliga, och vi måste vara konsekventa, oavsett om det handlar om attacker på prideparader i Kiev, om det handlar om våld mot demonstrationer i Armenien, om det handlar om straffrihet i Moldavien eller om det handlar om politiska fångar i Vitryssland och Azerbajdzjan.

Herr talman! I de delar som berör östra partnerskapet står Vänsterpartiet på det stora hela bakom utskottets utlåtande, men vi har en rad frågor som vi vill lyfta upp med anledning av EU:s relation till det södra grannskapet, där vi ser ett mycket tydligt behov av att Sverige driver på för en i grunden förändrad grannskapspolitik.

Den arabiska våren synliggjorde tydligt hur män och kvinnor i Nordafrika och Mellanöstern drömde om ett liv i frihet och att de med stort mod var beredda att stå upp för sina grundläggande mänskliga rättigheter.

Den arabiska våren synliggjorde också EU:s dubbelmoral i relationen till regionens auktoritära regimer. De regimer som kritiserades var samtidigt regimer som EU många gånger hade nära relationer med. Det var ett omfattande politiskt samarbete med diktaturerna i Egypten, Tunisien och Libyen. I arbetet med att stänga EU:s gränser för flyktingar var flera av regionens mest auktoritära regimer nära allierade. När det kom till handel och vapenexport var man beredd att blunda för brott och kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Efter den arabiska våren sa man från EU:s sida att det fanns en vilja att göra ett omtag av den förda politiken. Man skulle sätta frågor om demokrati och mänskliga rättigheter högst upp på dagordningen och göra upp med den dubbelmoral som tidigare hade funnits i relation till Nordafrika och Mellanöstern. Man talade om en mer-för-mer-princip, att demokratiska framsteg skulle belönas. Tyvärr ser vi fortfarande alldeles för ofta det rakt motsatta. Vi har inte sett någon verklig förändring av grannskapspolitiken, och vi saknar i dag en verklig politisk vilja från EU:s ledning att sätta mänskliga rättigheter, fred och demokrati främst.

När Egyptens auktoritära regim under al-Sisi dömer hundratals oppositionella till döden i massrättegångar är protesterna få och lågmälda från EU:s sida. Samtidigt inskränks pressfriheten i Jordanien, och människor i Jordanien döms till flera år i fängelse för deras Facebookstatus. EU:s utrikes tjänst skriver att relationen till kungadömet är excellent. Här kan vi snarare tala om en mer-för-mindre-princip.

Trots att Marocko fortsätter att ockupera Västsahara och sabotera varje försök som har gjorts från FN:s sida att hitta en fredlig lösning på konflikten har EU fortsatt att förhandla om ett deep and comprehensive free trade agreement med Marocko. Om avtalet skulle komma på plats skulle det bli det mest omfattande handelsavtalet som EU har med något land runt Medelhavet.

Det är i sammanhanget glädjande att EU-domstolen i dag har beslutat att annullera ett av EU:s handelsavtal med Marocko, men det är också sorgligt talande att det är juristerna i EU-domstolen, inte den politiska ledningen för EU, som står upp för folkrätten.

När Benjamin Netanyahus regering i Israel gång på gång deklarerar att man inte vill se en tvåstatslösning, att man inte vill erkänna Palestinas rätt att existera, svarar EU med en politik som på många sätt kan beskrivas som business as usual.

I relationen till regionen prioriterar EU fortfarande handel och goda politiska relationer före mänskliga rättigheter. Fortfarande ser man inga som helst problem med att samarbeta med djupt auktoritära regimer eller att sätta in militära medel i sina försök att förhindra människor från att utöva sina grundläggande mänskliga rättigheter, nämligen att få söka asyl.

Turkiet är ett sådant exempel i detta sammanhang. Turkiet ingår inte i det södra grannskapet, men det blir ett exempel på denna politik när EU, inklusive Sverige, är berett att betala ut mångmiljonbelopp till Turkiet för att Turkiet ska hindra flyktingar att ta sig över Medelhavet, efter ett år där vi har sett hur president Erdoğan för Turkiet framåt i en alltmer auktoritär riktning.

Vänsterpartiet anser i ljuset av den arabiska våren och i ljuset av den utveckling vi ser i Nordafrika och Mellanöstern att det finns stora behov av att i grunden förändra grannskapspolitiken. Tyvärr innebär det förslag som kommissionen har presenterat inte på något sätt de reformer vi har eftersträvat och efterfrågat.

Därför vill jag avsluta med att yrka bifall till reservation 2.

Anf. 194 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut i utrikesutskottets utlåtande och avslag på reservationerna.

Herr talman! I en tid då EU:s grannskapspolitik prövas dagligen är det viktigt och välkommet att det skett en översyn som därmed till stora delar tagit hänsyn till i dag rådande förutsättningar avseende relationerna mellan EU och grannländerna. Läget i Mellanöstern och Nordafrika är väl bekant, och det finns stora utmaningar och även möjligheter till större EU-närvaro och samverkan för att utveckla strävanden efter demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.

Det handlar naturligtvis om frivillighet från berörda länder och även om ett stort ansvarstagande utifrån dagens rådande kontext med bland annat kraftigt ökad migration. Läget runt Medelhavet är alarmerande, och i all dess helhet krävs därför en stor tydlighet från EU att i dialog med berörda länder såväl ställa upp förväntningar som bidra med kompetens och erfarenheter för att lindra den mänskliga nöden samt motverka den organiserade brottsligheten.

Herr talman! Grannskapspolitiken med det östra partnerskapet har varit i fokus under en lång tid. Situationen i Ukraina är i ett bräckligt läge. Samtidigt som det finns starka krafter i Kiev och i parlamentet som arbetar progressivt med att skapa väl fungerande lagar och myndigheter pågår alltså konflikten i Donbass.

Trots att det råder vapenstillestånd förekommer nästan dagligen skärmytslingar. Ukraina står vid ett vägval och är i någon mening mitt emellan två block – EU och naturligtvis Ryssland. Huvuddelen av befolkningen vill närma sig EU, men det finns grupper inom landet som vill närma sig Ryssland också. EU måste därför med oförminskad kraft möta Ukraina på alla plan, bistå med fler observatörer i krigsområdet, bidra till att den politiska utvecklingen följer Köpenhamnskriterierna, utöka handeln och visa att fungerande demokratier tar tid att utveckla men att det är högst möjligt.

Herr talman! Situationen i Vitryssland bör naturligtvis också nämnas. Läget är kanske något bättre än tidigare. Vitryssland frigav politiska fångar i samband med valet. Fredssamtalen kring Ukraina hölls i Minsk. Valet var till vissa delar okej, men det finns fortfarande rätt allvarliga brister, inte minst gentemot oppositionen som undanhölls såväl rimliga möjligheter att medverka i valet som att få inblick i hur till exempel valresultaten blev för de olika oppositionspartierna.

Samtidigt får vi konstatera att den sista diktaturen i kanten av Europa skakas av en sviktande ekonomi. Det är ett läge där man både vill närma sig EU och tvingas vara beroende av Ryssland.

En viktig faktor för att demokrati ska uppnås är att de olika oppositionspartierna enas kring gemensamma mål för att uppnå demokrati. En splittrad opposition skapar bara större utrymme för diktaturen. På vårkanten bestämmer EU återigen om det ska ske lättnader i sanktionerna mot Vitryssland.

Det är också angeläget att ENP har fokus på säkerhetspolitiken. EU ska i första hand medverka till att stödja fredsutveckling med grannländerna och inte nödvändigtvis delta med militära insatser förrän det sker av synnerligen angelägna skäl och primärt under FN-mandat.

Ukraina behöver EU:s hjälp på många olika plan. Libyen behöver en annan form av hjälp och assistans.

Säkerhetspolitiken måste alltid vara ett medel, inte målet, för att nå de högre värdena i samhällsutvecklingen: fungerande demokratiska institutioner, respekt för mänskliga rättigheter, väl organiserade handelsutbyten och möjligheter till friare rörlighet mellan länderna.

Anf. 195 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Översynen av den europeiska grannskapspolitiken som vi debatterar här i dag är enligt min uppfattning ett viktigt ärende trots att debatten ligger så här sent på kvällen.

Vi lever i en orolig tid i Europa och i Europas grannländer. Jag skulle vilja säga att likheten finns med den tid då EU bildades. Det var också en tid av oroligheter. Det var ett fåtal länder som bildade Europeiska unionen, då Europeiska gemenskapen. Målet var fred, ökad tillväxt och ökat välstånd och naturligtvis respekt för mänskliga rättigheter, demokrati med mera.

EU har visat sig tjäna Europas länder väl. Europas länder har inte varit i krig med varandra sedan EU bildades. Detta tycker jag är det grundläggande beviset för hur angeläget och viktigt det är med ett samarbete mellan Europas länder.

Naturligtvis måste också en organisation som EU utvecklas i takt med att EU växer och i takt med att förändringarna sker i vår omvärld. Därför är översynen av den europeiska grannskapspolitiken angelägen. Den är angelägen i dag, den var angelägen i går och den kommer att vara angelägen i morgon. Det går inte att använda gårdagens beskrivning och metoder för att lösa dagens eller framtidens problem.

Det är när problemen är som störst och svårast som behovet av samarbete är som störst, likaväl som problemen med ett samarbete är som störst. Det är kontentan av den situation vi befinner oss i.

När vi nu talar om översynen av den europeiska grannskapspolitiken är det viktigt att tänka på att vi som medlemmar i Europeiska unionen genom ett samarbete med länderna i vår närhet aktivt kan arbeta för att det ska bli mer fred, mer frihet och bättre ekonomi för människor i länder som är drabbade av korruption och oroligheter och av regimer som missbrukar sin makt. Vi kan genom att upprätta avtal med våra grannländer och genom att arbeta aktivt för att stärka demokratin och EU:s värderingar bidra till att människor får ett bättre liv också i EU:s grannländer.

Att det utövas omfattande våld i vårt grannskap är inte okänt för någon av oss här i riksdagen. Jag kan nämna Ryssland som ett exempel på ett land som agerar aggressivt mot sina grannländer och även sprider desinformation inom EU. Det visar hur viktigt det är att vi som en stor sammanlutning, Europeiska unionen, aktivt arbetar för att stötta våra grannländer. Varje land har väldigt svårt att ensamt stå emot när en stormakt trycker på.

Jag skulle vilja nämna det östliga partnerskapet, som etablerades 2009. Genom det östliga partnerskapet har samarbetet med de sex grannländerna i Östeuropa och Kaukasien förstärkts. Partnerskapet har inom vissa områden överträffat förväntningarna genom färdigförhandlade associationsavtal.

Det finns naturligtvis också bakslag. Jag tänker på Azerbajdzjan. Men det finns ljusglimtar även där i form av att en politisk fånge frigavs i dagarna. I Vitryssland finns det tecken på framsteg, men det är trots allt ett land som styrs av Europas sista diktator. Det är angeläget att hålla i minnet och ett tecken på hur viktigt det är att EU arbetar för ökad demokrati. Jag kan fortsätta nämna land efter land på detta vis.

Länderna i norra Afrika, i den södra delen av Medelhavsområdet, är länder som ligger nära Europa. Men där finns en tilltagande extremism och terrorism. Människor flyr på grund av politisk instabilitet, ekonomisk oro, fattigdom och krig. Detta visar att EU återigen har en stor insats att göra i form av att stärka demokratin även här.

Att jag säger detta är för att EU:s grannskapspolitik ytterst handlar om medborgarna och om medborgarnas möjligheter att leva ett fredligt liv, ett liv som bygger på mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Att kunna drömma om och förverkliga ett liv där man har möjlighet till en inkomst, där man vet att det går att få utbildning till ens barn, där kvinnors rättigheter respekteras – för mig är det detta som det östliga partnerskapet handlar om.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 196 VALTER MUTT (MP):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i utlåtandet.

EU, denna lilla udde längst ut på den väldiga euroasiatiska landmassan, är på en rad områden påtagligt beroende av sitt grannskap, ett beroende som stegas till sårbarhet när det gäller till exempel energiförsörjningen. Det är därför högst befogat att EU sedan drygt tio år håller sig med en institutionaliserad grannskapspolitik. Det är positivt att inte bara den politiska sfären deltagit i den nu genomförda översynen av denna grannskapspolitik, utan att också fackföreningar, arbetsgivarorganisationer, folkrörelser, tankesmedjor, forskare och allmänhet tankat in i den här processen.

I meddelandet om översynen av grannskapspolitiken från kommissionen och den höga representanten för utrikes- och säkerhetspolitiken betonas att hållbar utveckling och varaktig stabilitet i EU:s södra och östra grannskap förutsätter demokrati och respekt för mänskliga rättigheter samt en fungerande rättsstat. Vidare framhålls vikten av att stimulera en ekonomisk utveckling som kommer alla till del och ger framtidsutsikter åt ungdomar. Detta senare är av extra vikt i Mellanöstern och Nordafrika, alltså det södra grannskapet, där befolkningsmajoriteten är under 30 år och ungdomsarbetslösheten är skyhögt. Brist på framtidsutsikter utgör grogrund för radikaliserings.

Herr talman! Översynen konstaterar vidare att den stimulansbaserade strategin mer-för-mer har varit relativt framgångsrik när det gäller att stödja en utveckling mot demokrati och rättsstatslighet i de fall där en politisk vilja föreligger. I länder där de styrande saknar en sådan vilja pekar översynen på samverkan med sociala och ekonomiska aktörer som en alternativ väg att åstadkomma positiv förändring.

På migrationspolitikens område är meddelandet från kommissionen ganska vagt och undanglidande, liksom delvis även i de delar där energipolitiken avhandlas. Nordafrika och Mellanöstern besitter förmodligen världens största potential för utveckling av solenergi, men ändå nämns ingenting om detta.

Herr talman! I övrigt rymmer meddelandet klarsynta tankar om vikten av att satsa på jämställdhet, utveckla oberoende medier, diversifiera näringslivet, bekämpa korruption och stimulera studentutbyten och andra former av folk-till-folk-kontakter.

Det som ändå i någon mån gör översynen problematisk är inte i första hand det som tas upp utan det som utelämnas. Kritik av Europas väldiga vapenexport till ohyggliga diktaturer i det södra grannskapet lyser med sin frånvaro. Att vi har ett massivt utflöde av krigsmateriel från Europa till Mellanöstern och ett massivt inflöde av flyktingar i den andra riktningen förtjänar att uppmärksammas. Pecunia non olet, pengar luktar inte, kon-

staterade romarna redan för 2 000 år sedan, och bortom högtidstalen präglar denna gamla sanning allttjämt i alltför hög grad Europas omvärldsrelationer.

Herr talman! Trovärdighet uppstår först när ord och handling blir ett. Att å ena sidan i officiella dokument, som detta meddelande om grannskapspolitiken, hylla demokrati och rättsstatlighet och å andra sidan bjuda in Egyptens militärdiktator, fältmarskalk al-Sisi, på statsbesök till Berlin och London skickar dubbla budskap om vad EU:s ledande politiker egentligen vill. Sverige, som tack och lov inte är med i samma militärallians som Merkel och Cameron, har ett bjudande ansvar att inte glömma den arabiska vårens centrala budskap om att framtiden tillhör de arabiska folken och inte deras förtryckare.

Herr talman! Jag hälsar, avslutningsvis, med stor glädje att EU-domstolen i dag ogiltigförklarat handelsavtalet mellan EU och Marocko gällande jordbruks- och fiskeriprodukter med hänvisning till att avtalet även inkluderar det ockuperade Västsahara. Att på det sättet koppla ihop handel med respekt för folkrätten pekar fram mot en värld där marknadskrafterna underordnas demokratiskt fattade beslut.

Blomstrande handelsrelationer mellan Marocko och EU, inte minst på området förnybar energi, skulle kunna spela en starkt positiv roll för människor, miljö och företagande i hela västra Medelhavsområdet. Men då krävs att den forna kolonin Marocko upphör att själv agera kolonialmakt och äntligen genomför den av FN beslutade folkomröstningen om Västsaharas framtid.

Anf. 197 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Det vi debatterar är ett utlåtande. Ett utlåtande är till skillnad från betänkande inte ett hårt beslut. Det läggs till handlingarna. Jag vill yrka bifall till förslaget att det läggs till handlingarna med den motivering som utskottet har givit.

Det är en ganska bred samsyn i utskottet, även om man i slutet av kollegan Valter Mutts anförande nästan kunde få intrycket att han har en annan hållning än vad som framgår av utlåtandet. Men så är inte fallet. Han och Miljöpartiet står bakom förslaget i utlåtandet.

Grannskapspolitik handlar för oss i grunden om öppenhet, om att EU ska vara öppet mot sina grannar. Inte minst är det viktigt i dagar som dessa, när vi hör hur dörrar stängs på många håll. Att då påminna om att grannskapspolitik är en öppenhetspolitik är viktigt.

Det handlar om respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Det handlar om goda grannar som respekterar fria val i alla de 16 länder som är en del av grannskapet. Det är en grund för utveckling och välstånd, frihet och mänskliga rättigheter för människorna. Det är så vi långsiktigt och hållbart bygger säkerhet här hemma och hos våra grannar.

I söder fick vi en grannskapspolitik som initierades 2004. Men EU kan inte se åt bara ett håll. Vi måste också se på våra grannar i öster. Därför var det viktigt att det östliga partnerskapet initierades 2008, för att visa att vi räknar med hela grannskapet som vårt. Länderna i det östliga partnerskapet hade tydligt uttryckt önskemål om att få närmare förbindelser med

EU. Från Sveriges sida var det viktigt, och är fortfarande viktigt, att understryka det medlemskapsperspektiv som många av våra grannar har och som vi naturligtvis ska backa upp.

Det finns skäl att stryka under det, för jag hör många i dag fundera, herr talman, om EU kommer att vara uthålligt eller om EU backar för den stora grannen till oss alla, Ryssland.

I vårt östra grannskap är de flesta partnerländer medlemmar i Euro-parådet. Det är naturligtvis en viktig grund när det gäller demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen. Vi fick en översyn av grannskapspolitiken 2011. Den byggde givetvis på vad som hade inträffat i söder. När den ena förtryckaren efter andra mötte folkets röst och byttes ut fick vi en översyn, more-for-more, som nämnts tidigare. 2015 är det dags för en ny översyn.

Det som ägde rum 2011, den arabiska våren, har vi sett utvecklas till kris, konflikt och en allmänt förödande verklighet för väldigt många människor. Vi har också sett hur nya förtryckare tagit på sig de gamla kostymerna. Det är viktigt, när vi tittar på detta, att vi lär av erfarenheten och inte gör om samma misstag. Det innebär inte att vi inte ska tala och handla; det kan låta så i diskussionen. Vi ska naturligtvis tala och handla, för det är så vi kan utöva påtryckningar och åstadkomma resultat, resultat som från början var tydliga och som vi måste hävda även nu.

I öster, herr talman, har det också hänt en del sedan den förra översynen. Vi har sett hur Ryssland brutit avtal och inte respekterat territoriell integritet och fria val i olika länder. Vi har sett de små gröna männen röra sig över gränser, och man har med vapenmakt ändrat och ritat om Europas karta, något som vi inte trodde var möjligt när vi hade den senaste översynen. Det är klart att det är viktigt att vi också här drar slutsatser och inte bugar för den stora grannen, som med vapenmakt ritar om Europas karta. Det får den nya europeiska grannskapspolitiken inte föra med sig.

Vi ser hur det är i Georgien. Jag var där för bara en månad sedan och såg hur man med vapenmaktens tyngd ritar om kartan på nytt, hur man åter georgiskt territorium. Vi ser hur man i Ukraina med vapenmakt bryter eldupphöret. Vi kunde i de senaste uppdateringarna från OSSE höra om nya döda i Donbass. Vi hör hur man försöker destabilisera Ukraina på olika sätt.

Men det gäller inte bara Ukraina, herr talman. Också Montenegro möter destabiliserande krafter för att de valt en annan säkerhetspolitisk lösning än den som den stora grannen Ryssland önskar. Vi märker det i Moldavien med Transnistrien, nya partier och destabiliserande krafter. Vi har sett det i Armenien.

Inte heller kan vi undgå att nämna Azerbajdzjan och Vitryssland. De tillhör grannskapet, och där måste tydligheten vara knivskarp. Vi får inte hamna i ett läge där vi börjar handla med politiska fångar, byter politiska fångar mot sanktioner och nya fångar mot nya sanktioner. Den utvecklingen vill vi inte se.

Herr talman! Jag hoppas att vi med det östliga partnerskapet även nu ska vara tydliga och från den 1 januari 2016 välkomna Ukraina till det fullt ut genomförda associeringsavtalet och att vi då inte ska se nya försök att destabilisera, vilket skulle kunna hända.

Prot. 2015/16:43
10 december

*Översyn av den
europeiska grann-
skapspolitiken*

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i utlåtandet och avslag på reservationerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

§ 13 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmälades och bordlades:

Skrivelse

2015/16:58 Riksrevisionens rapport om statens insatser för etablering av nyanlända

Motioner

med anledning av prop. 2015/16:51 Undantag från mervärdesskatt för vissa posttjänster

2015/16:3281 av Per Åsling m.fl. (C, M, L, KD)

med anledning av prop. 2015/16:67 Särskilda åtgärder vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet

2015/16:3282 av Johan Hedin m.fl. (C)

2015/16:3283 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

2015/16:3284 av Kent Ekeröth (SD)

2015/16:3286 av Beatrice Ask m.fl. (M)

2015/16:3287 av Roger Haddad m.fl. (L)

2015/16:3288 av Andreas Carlson m.fl. (KD)

EU-dokument

KOM(2015) 615 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar vad gäller tillgänglighetskrav för produkter och tjänster

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelse skulle förlängas *till och med fredagen den 15 januari 2016*.

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 9 december

2015/16:259 Handel med stulna kulturföremål

av Cecilia Magnusson (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:260 Åldersbedömningar

av Johan Forssell (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:261 Älfiskets framtid

av *Anders Forsberg* (SD)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

Prot. 2015/16:43

10 december

2015/16:262 Incitament för att stimulera till snabbare avklarade studier

av *Hans Rothenberg* (M)

till statsrådet Aida Hadzialic (S)

2015/16:263 Ämnet geologi i såväl grundskolan som gymnasiet

av *Hans Rothenberg* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 9 december

2015/16:464 Statliga företags beställaransvar

av *Daniel Sestrajcic* (V)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:465 Offentliga register och transparens inom transportbranschen

av *Daniel Sestrajcic* (V)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:466 Krav från miljöpartistiska kommunalråd

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:467 Skärpt asylpolitik i Danmark och dess påverkan på Sverige

av *Mikael Cederbratt* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:468 Skolprofessionerna

av *Linus Sköld* (S)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:469 Den syriska oppositionen och den svenska utrikespolitiska strategin

av *Jeff Ahl* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:470 Kontanthantering

av *Kalle Olsson* (S)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2015/16:471 Kostnaderna för att slopa den bortre tidsgränsen

av *Lotta Finstorp* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:472 Näringspolitiken för den feministiska regeringen

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:473 Bankers lika möjligheter

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 9 december

2015/16:381 Regeringens arbete mot kvinnlig könsstympning

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:380 Framtidsfullmakter

av *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:378 Ordning och reda i skönhetsbranschen

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:384 Tandvård för asylsökande

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:382 Organdonation

av *Catharina Bråkenhielm* (S)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:383 Möjlighet att få ta del av allmänna handlingar

av *Maria Abrahamsson* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:385 Ensamkommande flickors förutsättningar på arbetsmarknaden

av *Mikael Cederbratt* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:386 Sveriges samarbete med Stratcom

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:393 Innehållsförteckningen för bärprodukter

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:391 Höga drivmedelsskatters inverkan på konkurrenskraften

av *Sten Bergheden* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:413 Höga bensin- och dieselskatter

av *Sten Bergheden* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:392 Anhörig som vårdar närstående i annat nordiskt land

av *Hans Wallmark* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:388 Långsiktig finansiering av samiskt filminstitut

av *Hans Wallmark* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:395 Översynen av svårigheter att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut

av *Daniel Sestrajcic* (V)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:394 Asian Infrastructure Investment Bank

av *Karin Enström* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

Prot. 2015/16:43

10 december

2015/16:397 Tvätteribranschens utveckling och osund statlig konkurrens

av *Lars Hjälmered* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:403 Finansministerns och regeringens åsikt om hushållsnära tjänster

av *Lars Hjälmered* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:398 Byggregler som likställer olika energilösningar för el och värme i nya byggnader

av *Lars Hjälmered* (M)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:399 Fristående lärarutbildning

av *Maria Stockhaus* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:400 Rehabilitering för traumatiserade och krigsskadade barn och familjer

av *Daniel Sestrajcic* (V)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:401 Återbetalningsskyddet av tjänstepension

av *Lotta Finstorp* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:404 Våld och trakasserier på asylboenden

av *Désirée Pethrus* (KD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:410 Fler åtgärder för ett ökat bostadsbyggande

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:408 Köpta fakturor utan mervärdeskatt

av *Larry Söder* (KD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:417 Färre pensionerade lärare i skolan på grund av höjd löneskatt för äldre

av *Christer Nylander* (L)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:416 Återfall i brott

av *Ellen Juntti* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:407 Kryphål i lagstiftningen som gynnar inkassobolag

av *Daniel Sestrajcic* (V)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:406 Svenska för invandrare tidigt för fler

av *Marta Obminska* (M)

till statsrådet Aida Hadzialic (S)

2015/16:405 Införande av inbrottsstöld som ny brottsrubricering

av *Tina Ghasemi* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:412 Avskaffande av kravet på tillstånd för att få dansa
av *Tina Ghasemi* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:415 Elevhälsogaranti

av *Tina Ghasemi* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 20.00.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med § 6,
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.54,
av andre vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 164 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Avsägelser	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 6 Arbetsmarknad och arbetsliv	3
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2015/16:AU2.....	3
Anf. 1 ELISABETH SVANTESSON (M)	3
Anf. 2 ALI ESBATI (V) replik	5
Anf. 3 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	6
Anf. 4 ALI ESBATI (V) replik	6
Anf. 5 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	7
Anf. 6 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	7
Anf. 7 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	8
Anf. 8 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	8
Anf. 9 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	9
Anf. 10 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	9
Anf. 11 ANNIKA QARLSSON (C).....	11
Anf. 12 ALI ESBATI (V).....	12
Anf. 13 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	14
Anf. 14 ALI ESBATI (V) replik	15
Anf. 15 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	15
Anf. 16 ALI ESBATI (V) replik	16
Anf. 17 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	16
Anf. 18 ALI ESBATI (V) replik	17
Anf. 19 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	17
Anf. 20 ALI ESBATI (V) replik	18
Anf. 21 FREDRIK MALM (L)	18
Anf. 22 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	20
Anf. 23 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	22
Anf. 24 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	23
Anf. 25 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	24
Anf. 26 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	24
Anf. 27 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	24
Anf. 28 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	25
Anf. 29 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	25
Anf. 30 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	26
Anf. 31 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	26
Anf. 32 MARCO VENEGAS (MP)	26
Anf. 33 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	28
Anf. 34 MARCO VENEGAS (MP) replik.....	28
Anf. 35 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	28
Anf. 36 MARCO VENEGAS (MP) replik.....	28
Anf. 37 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	29
Anf. 38 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	31

Anf. 39 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S) replik	31
Anf. 40 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	32
Anf. 41 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S) replik	32
(forts. § 8).....	33
§ 7 Frågestund	33
Anf. 42 FÖRSTE VICE TALMANNEN	33
<i>USA:s begäran om stöd i kampen mot Daish</i>	<i>33</i>
Anf. 43 HANS WALLMARK (M)	33
Anf. 44 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	34
Anf. 45 HANS WALLMARK (M)	34
Anf. 46 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	34
<i>Flyktinginvandringens påverkan på hälso- och sjukvården</i>	<i>34</i>
Anf. 47 CHRISTINA ÖSTBERG (SD)	34
Anf. 48 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	35
Anf. 49 CHRISTINA ÖSTBERG (SD)	35
Anf. 50 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	35
<i>Minskat kvinnligt företagande</i>	<i>36</i>
Anf. 51 HELENA LINDAHL (C).....	36
Anf. 52 Närings- och innovationsminister MIKAEL	
DAMBERG (S).....	36
Anf. 53 HELENA LINDAHL (C).....	36
Anf. 54 Närings- och innovationsminister MIKAEL	
DAMBERG (S).....	37
<i>Ungdomars inträde på arbetsmarknaden.....</i>	<i>37</i>
Anf. 55 SERKAN KÖSE (S)	37
Anf. 56 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	38
Anf. 57 SERKAN KÖSE (S)	38
Anf. 58 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	38
<i>Smakmärkning av snus</i>	<i>38</i>
Anf. 59 ERIK ANDERSSON (M)	38
Anf. 60 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	39
Anf. 61 ERIK ANDERSSON (M)	39
Anf. 62 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	39
<i>EU-avgiften och den europeiska asylpolitiken</i>	<i>40</i>
Anf. 63 HÅKAN SVENNELING (V)	40
Anf. 64 Närings- och innovationsminister MIKAEL	
DAMBERG (S).....	40
Anf. 65 HÅKAN SVENNELING (V)	40
Anf. 66 Närings- och innovationsminister MIKAEL	
DAMBERG (S).....	41
<i>Slopande av krav på hiss i nyproducerade bostäder</i>	<i>41</i>
Anf. 67 BENGT ELIASSON (L)	41
Anf. 68 Närings- och innovationsminister MIKAEL	
DAMBERG (S).....	41
Anf. 69 BENGT ELIASSON (L).....	42

Anf. 70 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	42
<i>Samernas psykiska ohälsa</i>	42
Anf. 71 MAGDA RASMUSSEN (MP)	42
Anf. 72 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	43
Anf. 73 MAGDA RASMUSSEN (MP)	43
Anf. 74 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	43
<i>Hanteringen av lagstiftning om flyktingsituationen</i>	44
Anf. 75 EMMA HENRIKSSON (KD)	44
Anf. 76 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	44
Anf. 77 EMMA HENRIKSSON (KD)	44
Anf. 78 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	45
<i>Transparensen i försvarsexporten</i>	45
Anf. 79 LENA ASPLUND (M)	45
Anf. 80 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	45
Anf. 81 LENA ASPLUND (M)	46
Anf. 82 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	46
<i>Förslaget om stängning av Öresundsbron</i>	46
Anf. 83 KENT EKEROTH (SD)	46
Anf. 84 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	47
Anf. 85 KENT EKEROTH (SD)	47
Anf. 86 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	47
<i>Elförsörjningen efter 2020</i>	48
Anf. 87 INGEMAR NILSSON (S)	48
Anf. 88 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	48
Anf. 89 INGEMAR NILSSON (S)	48
Anf. 90 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	49
<i>Stridsflygets incidentberedskap</i>	49
Anf. 91 ANNICKA ENGBLOM (M)	49
Anf. 92 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	49
Anf. 93 ANNICKA ENGBLOM (M)	49
Anf. 94 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	50
<i>Arbetslöshetsmålet 2020</i>	50
Anf. 95 FREDRIK MALM (L)	50
Anf. 96 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S)	50
Anf. 97 FREDRIK MALM (L)	51
Anf. 98 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S)	51
<i>Åtgärder för ökat bostadsbyggande</i>	51
Anf. 99 OLA JOHANSSON (C)	51
Anf. 100 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	52
Anf. 101 OLA JOHANSSON (C)	52
Anf. 102 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	52

<i>Kvinnors idrottsutövande</i>	53
Anf. 103 IDA EKEROTH (S)	53
Anf. 104 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	53
Anf. 105 IDA EKEROTH (S)	53
Anf. 106 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	53
Anf. 107 FÖRSTE VICE TALMANNEN	54
§ 8 (forts. från § 6) Arbetsmarknad och arbetsliv (forts. AU2)	54
Anf. 108 ANNIKA QARLSSON (C) replik	54
Anf. 109 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	54
Anf. 110 ANNIKA QARLSSON (C) replik	55
Anf. 111 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	56
Anf. 112 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	56
Anf. 113 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	57
Anf. 114 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	57
Anf. 115 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	58
Anf. 116 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	59
Anf. 117 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	59
Anf. 118 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	60
Anf. 119 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	60
Anf. 120 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	61
Anf. 121 ALI ESBATI (V) replik	62
Anf. 122 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	63
Anf. 123 ALI ESBATI (V) replik	63
Anf. 124 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	64
Anf. 125 MAGNUS PERSSON (SD)	64
Anf. 126 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	65
Anf. 127 MAGNUS PERSSON (SD) replik	65
Anf. 128 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	66
Anf. 129 MAGNUS PERSSON (SD) replik	66
Anf. 130 FREDRIK CHRISTENSSON (C)	66
(forts. § 10)	67
Ajournering	67
Återupptagna förhandlingar	67
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 9 december	68
NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	68
NU3 Utgiftsområde 21 Energi	68
FiU18 Extra ändringsbudget för 2015	68
FiU14 Regelbunden finansiell information och offentliggörande av aktieinnehav	69
Ajournering	69
Återupptagna förhandlingar	69
§ 10 (forts. från § 8) Arbetsmarknad och arbetsliv (forts. AU2)	69
Anf. 131 PATRIK BJÖRCK (S)	69
Anf. 132 MAGNUS PERSSON (SD) replik	70

Anf. 133	PATRIK BJÖRCK (S) replik	71	Prot. 2015/16:43
Anf. 134	MAGNUS PERSSON (SD) replik	72	10 december
Anf. 135	PATRIK BJÖRCK (S) replik	72	
Anf. 136	ANNIKA LILLEMETS (MP)	72	
Anf. 137	MAGNUS MANHAMMAR (S)	74	
Anf. 138	MAGNUS PERSSON (SD) replik	76	
Anf. 139	MAGNUS MANHAMMAR (S) replik	76	
Anf. 140	MAGNUS PERSSON (SD) replik	77	
Anf. 141	MAGNUS MANHAMMAR (S) replik	77	
Anf. 142	EVA-LENA JANSSON (S)	78	
	(Beslut skulle fattas den 15 december.)	80	

§ 11 Kommunikationer..... 80

	Trafikutskottets betänkande 2015/16:TU1	80
Anf. 143	KARIN SVENSSON SMITH (MP)	80
Anf. 144	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	81
Anf. 145	KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik	82
Anf. 146	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	82
Anf. 147	KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik	83
Anf. 148	PIA NILSSON (S)	83
Anf. 149	ANDERS ÅKESSON (C) replik	85
Anf. 150	PIA NILSSON (S) replik	85
Anf. 151	ANDERS ÅKESSON (C) replik	86
Anf. 152	PIA NILSSON (S) replik	86
Anf. 153	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	86
Anf. 154	PIA NILSSON (S) replik	87
Anf. 155	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	87
Anf. 156	PIA NILSSON (S) replik	88
Anf. 157	JESSICA ROSENCRANTZ (M)	89
Anf. 158	PIA NILSSON (S) replik	91
Anf. 159	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	91
Anf. 160	PIA NILSSON (S) replik	92
Anf. 161	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	92
Anf. 162	JIMMY STÅHL (SD)	93
Anf. 163	ANDERS ÅKESSON (C)	94
Anf. 164	EMMA WALLRUP (V)	96
Anf. 165	ANDERS ÅKESSON (C) replik	98
Anf. 166	EMMA WALLRUP (V) replik	99
Anf. 167	ANDERS ÅKESSON (C) replik	99
Anf. 168	EMMA WALLRUP (V) replik	99
Anf. 169	ROBERT HALEF (KD) replik	100
Anf. 170	EMMA WALLRUP (V) replik	100
Anf. 171	ROBERT HALEF (KD) replik	101
Anf. 172	EMMA WALLRUP (V) replik	101
Anf. 173	SAID ABDU (L)	102
Anf. 174	ROBERT HALEF (KD)	103
Anf. 175	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	104
Anf. 176	ANDERS ÅKESSON (C) replik	106
Anf. 177	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik	106
Anf. 178	ANDERS ÅKESSON (C) replik	107
Anf. 179	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik	107
Anf. 180	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	107

Anf. 181	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik	108
Anf. 182	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	108
Anf. 183	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik	109
Anf. 184	RIKARD LARSSON (S)	109
Anf. 185	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	110
Anf. 186	RIKARD LARSSON (S) replik	111
Anf. 187	JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	111
Anf. 188	RIKARD LARSSON (S) replik	111
Anf. 189	PER KLARBERG (SD)	112
Anf. 190	STEN BERGHEDEN (M)	114
Anf. 191	SARA-LENA BJÄLKÖ (SD)	116
	(Beslut skulle fattas den 15 december.)	117
§ 12	Översyn av den europeiska grannskapspolitiken	117
	Utrikesutskottets utlåtande 2015/16:UU5	117
Anf. 192	JOHAN NISSINEN (SD)	117
Anf. 193	HANS LINDE (V)	119
Anf. 194	PYRY NIEMI (S)	120
Anf. 195	MARGARETA CEDERFELT (M)	121
Anf. 196	VALTER MUTT (MP)	123
Anf. 197	KERSTIN LUNDGREN (C)	124
	(Beslut skulle fattas den 15 december.)	126
§ 13	Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	126
§ 14	Anmälan om interpellationer	126
§ 15	Anmälan om frågor för skriftliga svar	127
§ 16	Anmälan om skriftliga svar på frågor	128
§ 17	Kammaren åtskildes kl. 20.00.	130